

A plafonlakók válaszolnak

Bernáth Zsolt

Bernáth Zsolt

A PLAFONLAKÓK VÁLASZOLNAK

kisregény és novellák

2015

TARTALOM
AZ ÓRIÁSKERÉK
A TÁRGYAK ELKÖSZÖNNEK
HÓFEHÉRKE
A KIÁLTÓ
A LIFT
A NEVEK JELENTÉSE
BEJÁRAT
MESE
PILLANGÓ-HATÁS
NEM GONDOLTA VOLNA
ÉN ÉS VILÁG
A PLAFONLAKÓK VÁLASZOLNAK

Lányaimnak

AZ ÓRIÁSKERÉK

Nem hiszek olyasféle dolgokban, mint távoli bolygókról ide látogató idegenek, mágia vagy telepátia. A világ mechanikus, ahogyan Newton is megmondta. Az emberi test is az. Működik, működünk, aztán egyszer elromlunk. Végleg.

Erről nem is érdemes több szót ejteni.

Többet érdemel ez a nap. Régen láttam az őszt ilyen öregesnek, elmúlónak. Itt van, minden értékét a lábad elé szórja, de érzed, hogy nem hiteles. Sárga, mint az öregemberek fogai, szeme homályosan kéklik a fák ágain keresztül. Lát-e még egyáltalán, vagy csak megszokásból tudja, sejti, hogy merre van a fent és lent? Ki tudja megmondani? Lehelete nem kellemetlen, nincsenek rossz fogai. Ezt soha nem értettem egyébként. Mármost hogy a régebbi korokban hogyan volt lehetséges élni fogászati szolgáltatások, fogkrém és megfelelő szájvíz nélkül. De ez most nem is a legfontosabb kérdés.

Mintha zongora csilingelne a távolban. Érdekes ez a hang, de úgy egyébiránt a zongora hangja is önmagában. Ez most húros vagy ütős hangszer voltaképpen? Vannak, akik billentyűsnek mondják, de ez butaság: a billentyű csak eszköz, semmi köze a megszólaló hanghoz, ha csak úgy nem, hogy az működteti a kicsiny kalapácsokat, amelyek megütik a húrokat. És abból lesz az a tűnődő, lassan ballagó hangsor, amit most is hallok.

Elmenő, búcsúzó, szelíd hangok.

Istenem, mennyire szeretem a szelídséget! Nem is tudom, van-e tulajdonság, amelyet jobban értékelek a szelídségnél. Ahogyan a delfin, vagy a macska él. Vagy a madarak talán. De ez utóbbiban nem vagyok biztos, madarakkal ritkán találkozok az ember manapság, amikor meghalnak az erdők.

Az előbb elfelejtettem megemlíteni, hogy az időutazásban sem hiszek, annak ellenére, hogy tudomásom van róla, egyes tudósoknak már sikerült valami kvarkokat a másodperc milliomod részének megfelelő időtartamra a jövőbe vagy a múltba küldeni.

Ettől még nyugodtan aludhatunk, azt hiszem.

A vidámpark nem illik bele az őszbe. Akkor sem, ha romos, akkor sem, ha öreg. Az ősz nem romos, az maga a rom. A vidámpark viszont sértődött, mert vége a nyárnak.

Nem jártam erre évtizedek óta. Gyerekkoromban igen, akkor magától értetődő volt, hogy vasárnapon, ünnepnapon a család kint töltötte ideje nagyobb részét ebben a hatalmas parkban a hinták és cukorkás bódék között. Mintha szépen berendezték volna az égiek a terepet: itt egy anyuka beszélget valamikori osztálytársával, amott egy kisfiú szalad a pörgő

óriáskerékhez, futtában megkerül egy kézen fogva sétáló tinédzser párt, akik alig mernek egymásra pillantani, mert félnek, hogy a másik kiolvasná szemükből a vágyat. Három katona is ballag zöld egyenruhában a zene forrása felé.

Zene? Olyannyira magától értetődik, hogy az ember el sem gondolkodik rajta, honnan jöhet, mi szólaltatja meg a dalokat, és ki cseréli vajon a karcos lemezeket. Mintha a fák itt, ezen a különleges helyen nem csupán oxigénné alakítanák át megfejthetetlen vegykonyhájukban a szén-dioxidot, hanem egyúttal divatos popslágereket is fabrikálnának belőlük. Szól a zene mindenhonnan, a levelekből, az ágakból, a bokrok mélyéből, maga az Ég az, ami zenél.

Pedig csupán egy kedves, öreg néni bújik meg egy szűk bódében, és ő választja ki napról napra, évről évre, hogy mely korongok kerüljenek rá a poros lemezjátszóra. A néni aztán majd megöregszik és meghal, a bódé előbb átalakul madárházzá, majd ez enyészet martaléka lesz. A lemezek a szeméttelepen végzik, az emlékek és a nevetések között, benövi a gaz az utat is, amelyen a néni a munkahelyére igyekezett minden vasárnap. Azok az évek pedig bekerülnek az Isten emlékezetébe.

Arrafelé sétálok most. Valaki zongorázik, de én tudom, hogy a valóságban nem lehet itt semmiféle zongora, semmiféle zongorista, mert hiszen kinek is lenne kedve megzenésíteni az őszt?

A fiút akkor látom meg, amikor egy pillanatra megszédülök. Talán túl erős a levegő... Mindegy is. Eddig sem voltam egyedül egyébként: dacára, hogy szeptember van, a vidámpark még nyitva tart. Iskolaidő van, délelőtt, nem csoda, hogy alig páran lézengenek csak a játékok közelében, azok is inkább az alkalmazottak. Takarítanak, csomagolnak, a téli álomra készítik fel a hintákat, elektromos kisautókat. Szeretik őket, látszik minden mozdulatukon, és a játékok is tudják, hogy megérdemlik a pihenést. Látogatók nincsenek már.

Érdekes ez, az emberek mindig sokkal előbb rendezkednek be az elmúlásra, mintsem az időszerű lenne. Még csak a látóhatáron tűnik fel a halál, de ők máris megadják magukat, elnyújtóznak kéjesen a vég száraz levelekkel borított kerevetén, és kíváncsi szemekkel fürkészik a kaput: nyílik-e már? Csoda-e, ha csalódnak? Csoda-e, ha belefáradnak a várakozásba, belefáradnak a meghalásba?

Akárcsak itt: még működik a vidámpark, üzemel az óriáskerék, de senki nem ül rajta. Mert ősz van, mert a vidámpark a nyaré, mert nem illik szeptemberben már vidámnak lenni.

Mire mindezeket végiggondolom, a fiú már közelebb ér, észrevesz és int. Visszaintek, noha nem tűnik ismerősnek a kölyök. Aztán meg is bánom, hogy magamban lekölyköztem, mert nem is olyan gyermek ő már, tizennyolc lehet... vagy huszonnyolc. Arca, bőre, szeme

még gyermeki tisztaságú, de mozgása, tartása jelzi, hogy terhet cipel sok-sok évtizede. Nem szólal meg, amikor ideér hozzám. Nem szólal meg, mert nem tud. Néma, mutatja.

Még nem találkoztam némákkal soha. Vagy csak nem vettem észre. Hogyan is lehetne észrevenni, hogy valaki azért nem beszél, mert nem tud? A fiú, mintha hallotta volna a gondolatmenetemet, most elmosolyodik. Megszemlélem: ruhája kopott, elnyűtt. Farmer, sötét póló, teniszcipő. Vagy olyasmi. Szürke az egész, mint a szeme színe. Semmi feltűnő. De makacsul itt áll mellettem. Megszólítom.

- Keres valakit?

Nem is kérdezhettem volna butább dolgot, de a fiú arca azonmód kivirul. Bólogatni kezd, és rám mutat. Újra meg újra.

- Engem keres? - kérdezem, majd válaszolok is. - Akkor már nem kell keresnie.

Ez mindkettőnknek tetszik, felnevetünk. Én hangosan, ő némán. Mivel egyszerre tesszük ezt, olyan, mintha én kölcsönözném neki a hangomat. Most, hogy így megértettük egymást, nem is furcsa, hogy megragadja a karomat, és húzni kezd valahová. Úgy tűnik, mégiscsak itt dolgozik a fiú, mert határozottan az óriáskerék felé vesszük az irányt, és látszik, hogy otthonosan mozog a hátsó lépcsőn, amelyen felmegyünk az üzemtérbe. Ő maga lehet a kezelő, mert százszor begyakorolt mozdulattal helyezi feszültség alá a hatalmas masinát, majd megfordítja a homályosra kopott homokórát a berendezés tetején. A vidámparkban homokórával mérik a menetidőt. Érthető: nincs múlt, nincs jövő, nem számít, mennyi az idő, a homokóra valahogyan a jelent méri. Nincs is most szükség egyébre. Beszállok az egyik gondolába, beakasztom a biztonsági láncot, és várok.

A fiú figyelemmel kíséri minden mozdulatomat, majd amikor látja, hogy indulásra készen állok, megtekeri a feszültség szabályzót, és a kerék elindul. Még éppen észlelem, hogy a homokóra ezúttal fordítva működik, vagyis alulról felfelé kezdenek szivárogni a finom homokszemcsék, de nincs időm ezen eltűnődni, mert ismét nyár lesz.

A gondola felemelkedik a levegőbe a fák fölé, amelyek már újra zöldellnek, és meleg szél borzolja a hajamat. Gyorsul a kerék, és felkiáltok. A lélek kiáltása ez, amely újra repül. Álmunkban történik ilyen, és a gyerekek tudják ezt... mi már ritkábban vesszük észre, ha felemelkedünk a földről.

De más is történik. A házak kezdenek összemenni. Pontosabban megújulnak, eltűnik a falakról a sok graffiti, az évtizedek pora, az elmúlás jelei. A vakolat megint csillogó lesz, de a folyamat itt nem áll meg. Lassan semmivé válnak a nyílászárók, majd a falak is, a lakótelepek helyét búzaföld, kukoricás vagy zöldellő mező foglalja el. Magasról látom mindezt, de mintha szemem is javulna. Képes vagyok felnagyítani bizonyos engem érdeklő részleteket, talán a

sasok tudnak ilyen. Látom a házak között sétáló, rohanó, bámészkodó embereket: minden és mindenki visszafelé halad. Az emberek öltözeke kezd kimenni a divatból: minden kör visszavisz egy évet vagy inkább évtizedet az időben. A gondola körbe-körbe jár, fent és lent, fent és lent, egyre gyorsul a kör, és már nem is tudom, melyik évben járunk. Majd egyszer csak megáll a kerék, megáll az idő, és megáll az élet. A fák nem mozdulnak. A levegő sem mozdul, a kerék sem. Én vagyok az egyetlen változó, áramló folyamatosság a világban.

Megkockáztatom a fizikai állapotomhoz nem igazán alkalmas mutatványt: az óriáskerék állványzatán lévő vaslépcsőn leászok a földre. Túlélem az attrakciót, egyszer szédülök csak meg közben, de mire igazán megijednék a mélységtől, már földet is érek. A fiú szintén mozdulatlan, keze a homokórán, félig rádől a vezérlőpultra. Enyém az idő, enyém a világ.

Még az őszi darazsak is megálltak a levegőben repülés közben. Valami láthatatlan erő megakadályozza, hogy lehulljanak az avarba, talán ugyanez a hatalom tartja össze a világ-egyetemet is, ki tudja. Mindenesetre nem kívánok változtatni a dolgok természetes rendjén, kikerülöm a levegőben ragadt rovarokat és madarakat. Van itt hely bőven minden teremtetett lénynek, főleg hogy most csak én vagyok abban a helyzetben, hogy mozoghatok a térben.

Elhagyom a vidámparkot, és visszaballagok a városba. Nincs messze a folyópart, úgy döntök, nem hagyom ki a megdermedt folyó látványát. Az élmény megéri a kis kerülőutat: a víz nem olyan benyomást kelt, mintha megfagyott volna, érintése nem jeges, nem hideg. Inkább olyan, mintha az ember valami sűrű zselét tapintana. Kocsonyát, vagy hasonló anyagot. Nem kockáztatom meg a vízen járást, de elgondolkodom a dolgon. Végül úgy határozok, hogy nem feltétlenül kell mindent kipróbálni, amit egyébként szabad, lehet.

Az utcákon a pillanatba beledermedt emberi arcok fogadnak. Az ötvenes években lehetünk, talán a hatvanas évek elején. Egy férfi kezében a napi újsággal ül az egyik padon a parkban. Nem illik talán, de belekukucskálok olvasnivalójába, a lap fejlécét nézem. Nem tiltakozik. Megállapítom, hogy egészen pontosan 1965. március 4. van. Édesanyám ma tizenhárom éves, jut eszembe. Hol lehet vajon? Otthon ült ezen a napon, és számolta az órákat? Kapott tortát? Amilyet szeret? Vagy meg sem kérdezték?

Meg kell állnom, és elidőznöm emlékeim között egy percre. Hol is laktak édesanyámék akkoriban? Lássuk csak... Miközben tűnődöm, nem tudom nem észrevenni a körülöttem álló, haladó, megfagyott emberek arcát. A valóságos, folyton áramló életben nincs lehetőség ily alaposan megszemlélni az egyes tekinteteket. Ez a fiatalember valami rosszra gondol éppen: arcát barázdák árnyékolják, szeme a múltba réved. Mögötte a hölgy arca maga a remény. Amott az öreg hölgy éppen segítséget kérne a mellette haladó férfitől: talán heveny

rosszullét fogta el. Mindenki megy valahova, senki nem akar ott lenni, ahol éppen tartózkodik. Az egész utcakép monumentális menekülés a jelenből.

Majd figyelmemet magamra vonja egy tinilány, aki a kishúgát tolja babakocsiban. Pontosabban egy másfél éves forma babát. De a baba éppen kifelé esik az ülésből. Közelebb lépek, hogy megértsem a történetet, és rádöbbenek: a nagylány éppen kiborítja testvérét a kocsiból! A nagyobbik arcán harag, a kisebbikén értetlenséggel kevert rémület. Miért teszi ezt velem a nővérem? Miért érdelem ezt? És mi lesz most velem? Fájni fog, ha megütöm magam?

Nem tudom, a nagylány mire gondolhat. Illetve... dehogyisnem... Pontosan tudom, mi jár a fejében. Szíve tele van keserőséggel a helyzet miatt. A nap mint nap ismétlődő helyzet miatt. Barátai, barátnői valahol a zöld parkok egyikében ülnek egy padon, és beszélgetnek mindenféle fontos dologról. Vagy az uszodában lógtatják lábukat a medence szélén. De az sem kizárt, hogy a közeli lemezbolt előtt hallgatják a bejárati ajtó fölé erősített hangszóróból áramló tánczenét, miközben táncra is perdülnek talán. Ő pedig nem vehet részt ezekben a mókákban, mert napjában többször meg kell etetnie a kishúgát, még tisztába is kell tenni olykor, lefektetni ebéd után, és mellette maradni, délután pedig sétálni vinni, és tologatni felle ezen a hosszú úton. Ez nem igazságos. Közben múlnak a napok, a hónapok, az évek, és ő lemarad valamiről. Biztosan lemarad. Biztosan.

Azt is tudtam, hogy mi történik majd a következő pillanatban. A kocsi valóban felborul, a kicsi kiesik belőle, és megüti az oldalát. Aztán együtt sírnak összekapaszkodva sokáig, nagyon sokáig. A nagylány nem győz bocsánatot kérni, a kicsi meg csak öleli, és még felnőtt korában is sokszor felemlegeti majd ezt az esetet, amely meghatározta kettejük gyerekkorát.

Pontosan tudom, hogy mi történik, mert édesanyám számtalanszor elmesélte már gyerekkoromban. Csak azt nem mondta, hogy mindez a születésnapján történt.

Nézem arcát. A bájos vonások mögött ott lapít, rejtőzködni próbál a félelem, a harag, a kétségbeesés. A „nem igazság” indulata, amely egész életét végigkíséri majd. Már ott van. Már tudja, érzi, hogy valóban nem igazság. És soha nem is fogja megérteni.

Nem láttam őt évtizedek óta, attól a pillanattól fogva, hogy a kórházban elköszöntem tőle, és betakartam élettelen testét. Soha nem hittem volna, hogy a múltban fogunk újra találkozni.

Van idő, hiszen nincs idő.

Így csak nézem őt, nézem a húgát - a nagynénémet - is, és arra gondolok, milyen nagyszerű, mennyire ígéretes, és mennyire hazug az élet. Mennyire kíméletlen és kegyetlen az idő, amely felemészti mindent. Talán a halál teremtette meg az időt, de legalábbis kéz a

kézben járnak. Előre megfontoltan, módszeresen elpusztítanak minden létezőt, mindazt, ami valaha létezett. Besöpörnek életeket, vidámparkokat, és babakocsiból kieső babákat a múlt dohos raktárába, ahol minden csak egy szám, egy lezárt doboz, egy megfakult adat valaki leltárkönyvében.

Most itt, a megfagyott időben ülök le én is egy padra, közel az újságját mereven tartó férfi mellé. Nem tudok megszólalni, nincs, akinek beszéljek. Néma lettem, mint a fiú, aki most már soha többé nem lesz képes elindítani az óriáskereket, ha mégis, akkor én már nem leszek rajta. Jó leszállni róla, jó nem venni részt többé a körforgásban, jó, hogy nem kell lenni már.

Hol járhat vajon a homokóra? A felénél dermedt meg a homok, vagy már csak pár szemcse maradt, amelyeknek végül nem maradt idejük átjutni a szűk nyíláson? Mennyien maradtunk itt, egy karnyújtásnyira a céltól? Mennyien fagyunk meg a legfontosabb mozdulat közben? Hányan vagyunk még mozgásban?

Lassan olvasni kezdem az újságot a férfi kezében.

De nincs benne semmi érdekes.

A TÁRGYAK ELKÖSZÖNNEK

A doboz akkor került elő, amikor a fürdőkádból kilépve kicsúszott a lábam alól a szőnyeg, és a jobb sarkam erőteljesen nekiütődött a díszcsempének, ami azonnal kitört a helyéből. Eredetileg sem lehetett túl erősen rögzítve, valószínűleg javító borításnak szánták, hogy könnyedén ki lehessen venni csőtörés esetén. Vagy valami ilyesmi: nem igazán értek az efféle praktikus dolgokhoz, mint lakásfelújítás, szerelés, derékszögek és párhuzamosok. Fontosabb, hogy a doboz napvilágra került.

Nem lehetett nem észrevenni: leguggolva benyúltam a félrecsúszott csempe mögé, hogy a helyére igazítsam, vagy ha ez nem megy, kiemeljem, és ekkor láttam meg a körülbelül két tenyérnyi fémkazettát, amely olyan volt, mint gyermekkorom (vagy inkább szüleim gyermekkorának) csokoládés díszdobozai. Nem olyan volt: az volt. Egy piros-fehér, szebb napokat is látott, masszív, időtálló fémdoboz, tetővel, stabilan lezárva.

Kincsesláda, mi más?

Nem kell különösebben tehetséges nyomozónak lenni ahhoz, hogy az ember kitalálja, hogyan is kerülhetett oda. Lássuk csak. A lakást öt évvel korábban vettem meg, miután két évig üresen állt. A tulajdonos itt halt meg a nagyszobában, talán pont ott, ahol most én alszom éjszakánként, persze nem ugyanabban az ágyban. A lakó lánya örökölte az ingatlant, ő hirdette meg egy napilapban, és vele jöttem el először ide.

Akkor már hetek óta lakást kerestem, azzal a szándékkal, hogy lebonyolítom életem utolsó költözködését. Az ember megérzi, megtervezi az ilyesmit, még akkor is, ha általában az úgynevezett „utolsó dolgoknak” nem vagyunk tudatában. Nem sejtjük, mikor vesszük le a polcra kedvenc könyvünket, hogy utolsó alkalommal elolvassuk, nem tudatosul, hogy többé már nem ülünk be a sarki kávézóba, nem látjuk viszont az unokatestvérünket, vagy hogy épp búcsúebédünket költöttük el, és már nyitva a kapu, amelyen keresztül távozzunk a világból. Ezek nem megtervezett ügyek.

De az utolsó költözés... az más.

Ilyenkor ez ember már kevés holmit visz magával, selejtez, kiszórja a ballasztot, amely visszahúzná léghajóját a földre. Inkább szélnek ereszti az évtizedes lomokat: régi leveleket, mozijegyeket, soha el nem olvasott vaskos könyveket, évekkel korábban kinőtt ruhadarabokat.

Én sem tettem másként: egy közepes méretű bőrönddel költöztem be új lakásomba, két nappal azután, hogy először találkoztam ezzel a kedves hölgygel. Persze a hivatalos procedura

tovább tartott, de a hölgynek - ahogyan nekem sem - a bemutatkozást követően szemernyi kétsége nem volt afelől, hogy lakás és új gazdája egymásra talált: mintha felhúztam volna egy talált kesztyűt, amely szinte második bőrként simul rám - ilyen volt.

Pár bútort megtartottam, a hölgy örült, mert így nem kellett rajtuk túladni, és láttam arcán, hogy megnyugszik kissé. - Legalább valami a helyén marad - mondta. Hozzátette még félhangosan, hogy hálátlanságnak érzi megbolygatni a rendet, de nem tért ki rá bővebben, mi a rend az ő számára. Engem pedig lenyűgözött a reggeli napfény, amely a függöny nélküli ablakon keresztül áramlott be, és felmelegítette a szobát. Születés-hangulat fogott el, holott a hölgy pár perccel korábban közölte, hogy az édesapja két évvel korábban itt halt meg - és mutatta is az ágy helyét.

Nem tudott a dobozról, ez bizonyos. Hogy az édesapja tudott-e róla, az megint nem derült ki számomra rögtön, amikor berúgtam a csempét. Az ember nem rejt el egy idő-kapszulát a kád alá befalazva csak úgy. Ki elől dugta el? Miért olyan helyre, ahol az örökös soha nem keresné? Miért bízna valaki a véletlenre, hogy a jövőben megtalálja valaki?

Nézegettem egy darabig, mire kinyitottam.

Ahogy megláttam a tartalmát, egyértelművé vált számomra, hogy nincs itt szó semmi-féle véletlenről. Az az ember, aki az ágyam helyén meghalt, nekem szánta ezt a dobozt. Ne kérdezzék, hogyan csinálta, még akkor se tegyék ezt, ha nekem is ez a kérdés jutott eszembe először. A sok fejtörés fejfájást okoz, ezért nincs értelme.

Óvatosan rátettem a dobozt az éjjeliszekrényemre, és ágyba bújtam. Azon az éjszakán aludtam talán a legmélyebben és a legpihentetőbben életemben. Mivel még a közepesnek mondható éjszakai pihenések is ritkaságszámba mentek, higgyék el, meg tudom ítélni az ilyesmit. Így halhatott meg a doboz elrejtője is: talán pont azt álmodta, hogy alszik, vagy eszébe jutott a kincs a fürdőkád alatt, és talán nyugtalanította a gondolat, hogy nem jut el a címzetthez.

De nem... biztos voltam benne, hogy a férfi nyugalma nem zavarta meg ez a gondolat. Ha álmodott valamit azon az éjszakán, amikor meghalt, akkor engem álmodott. Látta azt az öregedő, már majdnem teljesen kopasz, magas és sovány művészembert, aki egy keddi napon megcsúszik a kövön, majd pár perc múlva kezébe veszi a dobozt, és aznap éjjel róla álmodik.

Nem lehetett másképpen.

Az nem lenne igazságos.

Aztán megállt a szíve, és a lánya találta meg reggel. Kulcsa volt a lakáshoz, és mindennap látogatta az apját. Nem töltöttek együtt naponta még negyedórát sem, megitták reggeli kávéjukat a konyhaasztal mellett, a lány az apja jobb szemöldökére nyomott egy

puszit (ez a szokás még gyerekkorából maradt meg), majd dolgozni ment a közeli irodaházba. Minden közel volt, kerülőt tett volna, ha kihagyja apja reggeli látogatását.

A kedvenc kávézós kiskanala - ez volt egyébként a dobozban. Mármost a lány apjának kedvence, amit ő is egy hasonló szelencében talált tízéves korában a régi családi ház mögötti kertben elásva. Gyerekek megteszik, hogy elrejtett kincs reményében találmra elkezdenek ásni valahol. Ez alkalommal bejött a dolog: a kisfiú gazdagabb lett egy bizonyára ezüstmől készült kiskanállal, amely valaha egy mívés étkészlethez tartozhatott, de akkorra már feketellett a korróziótól.

A fiú megtisztogatta, tíz évvel később pedig sikeresen tette le ötvös és ékszerész vizsgáját, és egész életében ebből a tevékenységből élt, hol hivatalosan, hol kevésbé szem előtt űzve mesterségét. A kanál is megmaradt, és - a fent említett módon - hozzám került.

Kérdezhetnék most, mit kezdtem vele, és miért tartom fontosnak ezt megemlíteni. Az a kérdés is felmerülhet, honnan is tudhattam én a háttértörténetről.

Elmondom.

Tízéves múltam, és még emlékeztem az utolsó születésnapomra. Az ember hamar elfelejti ezeket az alkalmakat: egy-kettő marad meg, általában a tízzel oszthatóak, sokszor még azok sem. Mivel nekem egyrészt ez volt az első tízzel osztható, másrészt rövidke életemben először fordult elő, hogy nem kaptam ajándékot, hát ástam magamnak. Nehéz halott szülőktől ajándékot kapni, tudják, még ha valahol mélyen számít is rá az ember.

Így a kutyával egy légtérben elköltött reggeli után fogtam egy ásót, és hátramentem a kertbe, a krumpli- és hagymaágyások mellé. Hamar koppant az ásó, és kisvártatva már ki is emeltem a kicsiny fémdobozt - nem ugyanazt, amit évtizedekkel később a fürdőszobámban a kád mögé rejtettem, hanem egy sokkal kisebbet.

A doboz elveszett az évtizedek alatt, de az ezüstkanalet mindvégig megőriztem, és csak akkor váltam meg tőle, amikor éreztem, hogy már búcsúzik tőlem. Kinevetnek ugye, ezt hallva: búcsúznak a tárgyak. Pedig ha kicsit jobban odafigyelnek, önök is hallhatják, amikor a körülöttünk lévő holmik elköszönnek. Némelyik csendesen fejet hajt, mások könnyeznek, de olyan is akad, amelyik csak sápadtan áll, és megrendülten néz.

Sokszor hűségesebbek ezek a tárgyak, mint az emberek. Utóbbiak hajlamosak nem elköszönni. De ez az ezüstkanaál - régi fényében tündököelve immáron - időben jelezte, hogy mehetnékje van... vagy megérezte, hogy nekem akad hátramradnivalóm - és elbúcsúzott.

Úgy csuktam le a doboz fedelét, ahogyan koporsófedeleet szokás... de nem, mégsem. Bölcsőben takarja be az ember így gyermekét elalvás előtt a reggeli viszontlátás reményében.

Az én koporsómat csukták le a fent említett módon - az ember hajlamos néha összekeverni Életet és Halált.

Lakásfelújítást, fürdőszoba-renoválást terveztem arra a nyárra, meg is történt. Mielőtt a szakember beillesztette volna az utolsó csempét a helyére a kád alatt, valami ürüggyel kihívtam a helyiségből, és mire visszament, a doboz már ott volt, ahol két évvel később megtaláltam újra.

Emlékszem, ahogyan a halálos ágyamon fekszem. Megfulladtam, tudják. Éjszaka, a saját nyálamtól. Egyszerű volt, tiszta munka, felelősségteljes vállalás. Nem volt kellemes, de hamar túlesik rajta mindenki. Mármint a halálon. Aztán már csak emlék marad, olyasmi, mint az első csók, az első szerelmeskedés, vagy az első igazi berúgás, másnapossággal meg minden. Most, hogy említem, eszembe jut, hogy a halál is együtt jár némi macskajajjal. Furcsa, ugye? Talán a születés is, nem emlékszem... de a halál biztosan.

Amikor lakást keresve beléptem valamikori otthonom ajtaján, tudtam, hogy a kanál ott bújik a kád alatt, hallottam, ahogyan felujjongott, és kitörő örömmel üdvözölt. De csak öt évvel később szántam rá magam, hogy véletlenül rátaláljak. Addig úgy tettem, mintha nem emlékeznék rá. Persze magam is elhittem, hogy nem emlékezem. Tesszük ezt, igen. Amikor átlépjük egy lakás küszöbét, amelyet megvásárolni szándékozunk, az első lélegzetvétellel birtokba vesszük a múltat és a jövőt. Egyetlen másodperccel később már tökéletesen tisztában leszünk azzal, mi történt abban a zárt térben, amióta megépült, és azzal is, hogy mi magunk mikor hagyjuk el végleg... és persze a köztes idővel is. A születéskor lepereg szemünk előtt a jövő, halálkor a múlt, közben pedig minden egyes új kezdetkor a teljes folyamat.

A sors különös iróniája, hogy minderről nem veszünk tudomást, úgy teszünk, mintha az Idő foglyai lennénk, és szemellenzős módon alkalmazkodunk is ehhez a tévképzethez.

Ily módon én is elhittem, hogy az ezüstkanál miatt lettem ötvös, hogy apám valójában váratlanul halt meg, és hogy a testvéreim sem látták előre a tüzet. Abban a jóleső illúzióban is megmártóztam, hogy a tárgyak nem búcsúznak, az emberek öregszenek, és a halál csak egy kapu, amelynek egyik oldalára a Kijárat, a másikra a Bejárat szót vésték fel. És azt is elhittem, hogy a lány, aki az ingatlant árulta, nem az én lányom, csupán azért, mert soha nem találkoztunk korábban - legalábbis mindkettőnk emlékezetében.

Holott nem így volt.

Két hónapos múlt, amikor meghalt, én pedig a temetés után indultam el azon az úton, amit a Tudatos Felejtés útjának szokás hívni olyan körökben, ahol mindennek valami hangzatos nevet adnak, mert mindennek jelentése van - mondják. Holott semminek nincs jelentése, a

dolgok megtörténnek, a tárgyak elkészönnek, az emberek meghalnak, és mindez szépen látható, kiszámítható és elmesélhető - miután az ember túl van rajta.

A kislány persze keresett engem - ahogyan a kislányok keresik az apjukat. Sokszor dörömbölt, de én nem voltam hajlandó meghallani, csak amikor végre rászánta magát, hogy ő maga nyissa ki az ajtót. Azon a napon mondta el, hogy ki ő valójában, amikor átadta a kulcsokat, és aláírtuk az adásvételi szerződést. Majd ugyanúgy eltűnt, mint két hónaposan, csak ezúttal nem a Halál, hanem az Élet nyelte el. Ő kezdett el csavarogni, ahogyan korábban én tettem, magányos erdei ösvényeken, vízmosta sziklák mellett, hófedte síkságokon.

Nem volt más dolgunk, mint megélni és megírni egymás történetét, elmesélni azt, és elrejteni jövőbeli önmagunknak valahova egy fürdőkád alá, egy fémdobozba, egy ezüstkánál formájában.

Mi nem köszöntünk el egymástól.

Ahogy már egyszer említettem, ezt csak a tárgyak szokták.

HÓFEHÉRKE

Hófehérke egy apró városban született, nem messze az óceántól, egy olyan országban, ahol az emberek ezt az egyszerű szót használják köszönésre: - Olá!

Sokáig nem is volt neve és gazdája sem. Két testvérével és a többi macskával együtt csavargott, sokan adtak neki enni, inni, és mindig megsimogatták a városba érkező zarándokok. Hófehérke hamar megtanulta, kik a zarándokok: olyan emberek, akik hozzá hasonlóan sokat sétálnak, korán kelnek, későn mennek aludni, és ugyanúgy örülnek a napfénynek, és bosszankodnak, ha esik az eső, mint ő. Sokan szakállasak voltak, és jókora zsákot cipeltek a hátukon. Fáradt arcuk rendszerint felderült, amikor meglátták őt, tetszett nekik csodálatos tengerszínű szeme, vajszínű selymes szőre, és kedves, vékony hangja. Ilyenkor megsimogatták.

Hófehérke még egyéves sem volt, amikor megváltozott az élete. Azon a napon is korán kelt, órákig nyújtózott a napon egy üzlet előtt, amit az emberek csak bárnak hívtak, és sok időt töltöttek ott, főleg délután, amikor nagyon meleg volt. Hófehérke meglátott egy zarándokot, aki különösen megörült neki, leguggolt hozzá, és kedves szavakat szólva nyújtotta felé a kezét. A kiscica válaszolt, és engedte magát megsimogatni. Aztán a vándor mosolyogva továbbment, alighanem éhes volt és fáradt.

Hófehérke is úgy döntött, hogy valami harapnivaló után néz, és leugrott a járdáról, hogy átbálgasson az út másik oldalára, ott általában nagyobb szerencsével járt. Nem is hallotta a zajt, csak azt érezte, hogy valami megüti a hátát, és visszalöki a járda szélére, ahonnan elindult. Valami furcsát érzett a két hátsó lábában, aztán pedig csodálkozva vette észre, hogy nem tud felállni: ha megpróbálja, valahogy mindig letottyán a fenekére. Hm, ilyen se volt még, gondolta, de se baj, majd elmúlik. Mivel szép volt az idő, és a gyomra sem korgott még nagyon, ott maradt egy csatornafedélen fekvén, ahonnan alulról hűvös levegő cirógatta a hasát. Talán el is aludt egy kicsit.

Amikor felébredt, ott állt mellette a kedves zarándok, aki délben beszélt hozzá, és megsimogatta. Most nem mosolygott, csak ennyit mondott: - Elütöttek?

Hófehérke nem ismerte a szót, csak nyávogott valamit, amit az ember akár igennek is vehetett. Lehajolt érte, kezébe fogta, és megpróbálta talpra állítani. Neki sem sikerült, a kiscica ugyanúgy visszapottyant a hasára, mint korábban. Hófehérke most már tompa fájdalmat érzett a hasában, és arra gondolt, hogy valami elromolhatott. Próbált odébb menni kicsit, de nem tudott. Vajon mit jelent ez?

A zarándok megfogta, átvitte az út másik oldalára, ahova egyébként is akart menni, majd vissza a bárhoz, amely előtt emberek ácsorogtak és nevettek. - Doktor, doktor! - mondta a zarándok, és nyújtotta feléjük a kiscicát. Furcsa mozdulatokkal magyarázott valamit, de az emberek nem értették. Egyikőjük aztán elvette tőle a cicát. Ez nem tetszett Hófehérkének, éles fájdalom nyilallt a hátába, és megharapta a férfit. Az felkiáltott, és eldobta. Hófehérke, két első lábán vonszolva magát, bekúszott a házba, ahol egy autó állt, és mindennek csípős szaga volt. El van rontva a délutánom, gondolta. De biztosan minden rendbe jön majd, csak aludnom kell egy kicsit, este pedig megkeresem a többieket.

Azzal álomba szenderült. Álmában látta a zarándokot, aki talált egy ágyat nem messze onnan, ahol ő feküdt, megmosakodott, és lepihent kissé. Együtt aludtak egy órácskát, egymástól alig pár száz méterre. Hófehérke ébredt előbb, szomjas volt és éhes, a háta pedig egyre jobban fájt. A gyomrában sem volt jó valami, de azt betudta az éhségnek. Úgy döntött, kimegy a levegőre, de továbbra sem tudott járni. Két első lábát használva kimászott a ház előtt lévő bokorhoz, és ott bevackolta magát a fűbe. Még mindig korán volt, hát bizakodott. Egyszer véget kell hogy érjen ez a furcsa állapot, gondolta.

Megörült, amikor újra meglátta az úton a zarándokot, aki már kereste őt a szemével. Benézett a bokrok alá, és ő is nagyon megörült, amikor meglátta. Lehajolt hozzá, de Hófehérke annyira mélyen a bokor alatt lapult, hogy nem érte el a kezével. A zarándoknak vizes volt a szeme és az arca, biztosan nagyon melege volt. Majd elment.

Esteledett. Hófehérke már nagyon éhes volt, nagyon fáradt, és hiába próbálkozott, nem tudott lábra állni. Először tette fel magának a kérdést, mi lesz most vele. Szendergett, furcsa dolgokat álmodott, és amikor kinyitotta a szemét, újra ott állt mellette a zarándok. Most egy fekete valami volt a kezében, abba csomagolta be a kiscicát, és elindult vele. Hófehérkének tetszett a puha holmi, meleg volt, és már nem is fájt annyira a háta. Vitték valahova, és az ember közben kedvesen mosolygott rá. Talán ekkor mondta neki először, hogy Hófehérke, de lehet, hogy csak később. De a cicá megértette, hogy a zarándok segíteni próbál neki.

Beértek egy nagy házba, biztosan itt lakott a zarándok, mert volt ott egy nagy zsák, meg egy ágy, és ugyanolyan szaguk volt, mint neki. Hófehérke új gazdája, csak úgy bebugyolálva, letette a kiscicát a földre, majd lekuporodott mellé, és simogatni kezdte. Jó meleg volt a puha valami, a zarándok keze meleget és biztonságot adott, és Hófehérke dorombolni kezdett. Érezte, hogy nem gyógyult még meg a háta és a lába, de most már tudta, hogy csak türelmesnek kell lenni, és minden rendben lesz.

Ekkor jött egy idegen. Kedves néninek tűnt, csodálkozott, amikor meglátta a kiscicát, akinek csak az orra látszott ki a csomagból. A zarándok ugyanazt a szót mondta neki többször is, mint az embereknek a bár előtt: - Doktor, doktor!

A néni csak megrázta a fejét, és elment. Hófehérke nem bánta, hogy csak ketten vannak, érezte, hogy a kedves zarándok vele marad most már sokáig. Lám, most is felemelte a földről, és betette az ágyba, majd kisvártatva ő is mellé feküdt. Sötétedett már, a zarándok talán nem is látta már a cicát, ő viszont jól látta az arcát, ahogy nézte őt. Majd betakarta egy még melegebb holmival is. Ilyen még soha nem történt Hófehérkével, hogy együtt alszik egy emberrel, akinek meleget adó keze mindvégig ott van a hátán, amikor megmozdul, megsimogatja, ha pedig leveszi róla a tenyerét, akkor is hozzáér valahol, hogy tudja: ott van.

Később Hófehérke vizet kapott. A zarándok kenyeret is adott neki, de a kiscica már nem volt éhes, nem is érezte, hol van a gyomra, pedig régebben sokszor csak azon járt az esze, hogyan tudja megtömni a bendőjét. Most nem volt szüksége másra, csak a zarándok érintésére.

Egész éjjel együtt aludtak. Hófehérke többször felébredt arra, hogy fáj a háta, a zarándok ilyenkor rátette a kezét, és máris sokkal jobb lett. Ilyenkor mondott is neki valamit. Többször végigsimították a hátát, és a farkincája fölött mindig ropogott a csontja. Nem tudta, miért van ez, de nem is volt fontos, mert a takaró jó meleget adott, és a zarándok hagyta, hogy hozzábújjon, amikor csak jólesik.

Reggel ismét letették a földre. A zarándok fáradtnak tűnt, és többször kiment a szobából. Arca és szeme mindig vizes volt ilyenkor. Felöltözött, és összepakolta a zsákját is. Majd csak ült Hófehérke mellett, és simogatta. Hófehérke már nem érezte olyan jól magát. Alig tudta nyitva tartani a szemét, a hasában, hátában rossz dolgokat érzett, vizet sem akart már. Csak pihenni vágyott, így majdnem az egész délelőttöt végigaludta. A zarándok többször felvette őt, megint becsomagolta, és elindult vele. Hófehérke nem akart menni, próbálta magát kiszabadítani, végül a zarándok mindig visszatette őt a földre, ahol nem kellett mozognia.

Megint jött egy néni, másik, mint előző nap. A zarándok beszélgetett vele, majd a néni hozott egy dobozt. Barna papírdoboz volt, Hófehérke látott már ilyet, kiskorában többször aludt hasonlóban. A zarándok ismét becsomagolta őt, és beletette a dobozba. A kiscica csodálkozott, megpróbált felülni. Pont kilátott a dobozból, és a zarándok arca most nagyon közel volt, felemelte őt magához. Orrukat összeérintették, a zarándok mosolygott, arca most nem volt vizes. Azt mondta: - Indulunk!

Hófehérke nem tudta, mit jelent ez a szó, de azt megértette, hogy most mozogni fog a doboz, őneki ott kell maradnia benne, és a zarándok viszi magával. Emlékezett rá, hogy ezek

a fajta emberek mindig mennek valahova. Örült neki, hogy a zarándok boldog, de annak nem annyira, hogy a mozgástól fájni kezdett a háta és a lába.

Már kint is voltak az utcán. Hűvös szellő fújt, de most jó volt. Hófehérke kicsit megszeppenten nézelődött, a zarándok többször megfordította a dobozt, hogy lássa őt. Egyszer letette egy kőkerítésre, elővett egy kis csillogó holmit a zsebéből, és kattintott vele. Majd mentek tovább.

Hófehérke érezte, hogy valami megmozdul a gyomrában, a hátában, és váratlanul bepisilt. Nagyon fájt a pisilés, mintha megégették volna, szégyellte is magát nagyon, hiszen soha nem pisilt még oda, ahol feküdni szokott. Rossz volt a szag, ki akart mászni a dobozból. A zarándok észrevette, hogy baj van, és megfogta a cicát két kezével, hogy segítsen neki. Aztán nem tudni, mi történt. Hófehérke arra eszmélt fel, hogy a földön fekszik, nagyon fáj mindene, a doboz kicsit odébb, mellette a puha holmi, amibe bele volt csomagolva korábban. A zarándok is ott volt, zsákja a fűben hevert, és az ember ruhája most tele volt piros pöttyökkel, a keze is olyan volt, és kétségbeesettnek látszott. Hófehérke megértette, hogy megharapta a gazdáját, nem is egyszer. Nem akarta bántani, de a fájdalom most már nagyon erős volt, és a kiscica megértette, hogy mégsem lesz minden rendben, a zarándok nem tud neki segíteni, és ő soha nem fog többé talpra állni.

Gazdája fehér holmikat vette elő a zsákjából, rátekerte őket a kezére, vizet is locsolt rájuk, közben beszélt Hófehérkéhez. A cica nem értette a szavakat, csak azt érezte, hogy a zarándok nagyon szereti őt, és arca most vizesebb volt, mint bármikor korábban. Újabb égető fájdalom nyilallt a gyomrába, ezzel egyidőben pedig dübörgő zajt hallott a háta mögül az útról. Ugyanezt a zajt hallotta akkor is, amikor előző nap valami megütötte a járda mellett. Megértette, hogy ez a valami okozta a fájdalmát, és emiatt nem tud járni sem. Nagyon megijedt, utolsó erejét összeszedve bekúszott a fűbe, és elbújt. Alig kapott levegőt, és már csak aludni vágyott, elmenni Álomországba, ahol nincs fájdalom.

A zarándok leguggolt hozzá. Megint betakarta a puha holmival, és beszélt hozzá. Megsimogatta. A cica nagyon boldog volt, hogy a gazdája nem haragszik rá, holott érezte, hogy most neki is nagy fájdalmai vannak. Hófehérke becsukta a szemét, és nem látta, hogy a zarándok elmegy. Nem is volt már szükség rá, hogy lássa, mert többet nem nyitotta ki a szemét. Elaludt, és álmában követte a zarándokot, amint az megy tovább, hegyen-völgyön keresztül, vizes az arca, és beszél hozzá. Érezte keze melegét, és tudta, hogy ők már mindörökre összetartoznak. Gazdára talált végre. Már nem is fájt a háta, nem is akart mozogni sem, csak arra gondolt, hogy a zarándok hamarosan elérí az óceánt, és ott talán mind a ketten megpihenhetnek.

Hófehérke ott halt meg az erdő mellett, abban a pillanatban, amikor gazdája megpillantotta a végtelen kékséget. A zarándok belemártotta kezét a hideg sós vízbe, nézte a tejszínű hullámokat, és arca megint nagyon vizes volt, pedig nem is mosakodott meg.

A fehér, kék szemű kiscica teste majdnem két napig hevert a fűben, amikor a zarándok visszament érte, újra becsomagolta a puha holmiba, és szorosan magához ölelve elvitte egy biztonságosabb, sokkal csendesebb helyre. Ott sírt ásott neki, és eltemette őt. Hófehérke teste most ott nyugszik egy nagy vándorút mentén, egy kis városka mellett, alvóhelyét kőrakás jelzi.

De a zarándok tudja, hogy Hófehérke már nincs ott valójában: azt a játékos, kedves hangú teremtményt a szívében kell keresnie, ott, ahol nincs fájdalom, nem járnak érzéketlen autók és érzéketlen emberek, és ahol mindig együtt maradnak, akik összetartoznak.

A KIÁLTÓ

- Ön vette meg a könyvemet.

- Tessék?

- Mondom, ön volt az. Biztosan. Hallottam a hangját, amikor kávért rendelt. Hangokat nem felejték el. Arcokat igen... tényleg, ez érdekes... de hangokat nem.

- Milyen könyvet?

- Amit én írtam, adtam ki, és... rajtam kívül nem sok ember olvasta... de önre emlékszem.

Ekkor fordulok hátra, hogy megnézzem magamnak ezt a két embert. Az egyik, aki nem értette, hogy milyen könyvről van szó, egy barnásvörös nő, talán éppen csak nagykorú, bizonyára egyetemista, színes sál a nyakában, szalagok a csuklóján, olyanok, amiket azok viselnek, akik épp egy rockfesztiválról tartanak haza, és még pár napig elodázzák a piszkos papírcsík levételét. Ilyenek vagyunk, azt hisszük, a tárgyak összekötnek a múlttal. Ami igaz is persze. Azonban a tárgyak nem a múltat hozzák vissza, hanem minket löknek vissza a múltba. De mindegy is ez ebben a pillanatban, lemaradok a beszélgetésről, amely már halkabban folytatódik, ugyanis időközben a férfi leült a nő asztalához, és fürkészve nézi. A nő most is könyvet tart a kezében, de bizonyára nem azt, amiről a fickó beszélt. A könyv valami tankönyv lehet. A férfi idősebb a nőnél, haja deres, de bizonyára huszonéves kora óta az, nem öreg még. Emlékeztet egy színészre, arra a magas fiatalemberre a Forrest Gump-ból, tudják.

A fickó most megmondja a könyv címet, a nő arca kisimul.

- Tényleg olvastam, és találkoztunk is egy dedikáláson - mondja. - Emlékszik minden olvasójára?

- Hangra igen, arcra nem... ahogyan mondtam is az előbb.

A férfi mosolyog. Tetszik neki a nő. Hát persze.

- Tudja, ajándékba vettem egy barátomnak - mondja a nő. - Úgy értem, a barátomnak.

Szemlesütés következik, de a férfi nem jön zavarba.

- Gyakran olvas Jézusról? - ezt a férfi kérdezi. Lelkesedésem lelohadt kissé. A következő kérdésre számítok: - Maga is megtalálta már Istent?

A Forrest Gump-ban a színész erre azt felelte: „Nem is tudtam, hogy keresnem kéne.”

Van az úgy. De azért fülelek, hogyne.

- Ebben a félévben csak Jézusról olvasok - mondja a nő magától értetődően, és a folytatásból kiderül, tényleg magától értetődik. - Teológiát tanulok. Ez a félév Jézus és az apostolok cselekedetei.

- Hiszi is?

- Mit? - mondja a nő. Én is ezt kérdezném, ha bevonnának a beszélgetésbe: - Mit?

- Hogy ő az volt, akinek mondta magát?

- Minek mondta magát? - A nő most összevonja a szemét, tippelek. Ellenőrzöm: tényleg összevonta.

- Ádámnak - felel a férfi.

Semmit sem értünk. A nő se, én se. A nőnek van lehetősége kérdezni, nekem nincs.

- Tudja, még csak most kezdtem igazán elmerülni az anyagban, de...

- Már jócskán elmerült az anyagban... - vág közbe a férfi. - Olyannyira, hogy nem is látja a lényegét.

Ebből duzzogás lesz, sejtem, a következő szöveggel: - Nézze, leül ide, megzavar, majd kioktat. Kérem, hagyjon olvasni és kávézni egyedül.

De nem ez hangzik el.

- A könyve is Jézusról szólt, emlékszem. Maga afféle szakértő?

- Nem, én szemtanú vagyok.

- Szemtanú...

- Az.

- És minek a szemtanúja?

A nő nem tűnik zavartnak, én annak tűnnék, ha most valaki megnézné az arcomat. De a kutya sem kíváncsi rám. Én annál inkább a beszélgetés folytatására.

- Tudja, beteg voltam. Nem volt súlyos egyébként, illetve ebben a században már elbánnának vele. De akkoriban még a betegség bánt el az emberrel leginkább. És meghaltam.

- Ahhoz képest remekül néz ki - mondja a nő, és belekortyol a kávéjába. Kihűlhetett már, de nem érdekli. Talán gyakran botlik félkegyelműekbe. Szeme se rebben, amikor még egy kérdést tesz fel: - És milyen volt meghalni?

- A halált félreértik - a férfi hangja most türelmetlen. Odasandítok, de nem merek jobban megfordulni, csoda, hogy eddig nem figyeltek fel rám. A férfi folytatja, kissé hadarva.

- Az ember örökké harcban áll az idővel, sietteti, vagy próbálja megállítani. A halállal is így vagyunk. Ha megbíznánk benne, szépen tenné a dolgát. A húgom is azt mondta neki, hogy hamarabb kellett volna jönnie.

- Mármint...

- Mármint Jézusnak. Pedig nem. Ő pont időben érkezett meg.

- Ez az a történet, amikor bement a barlangba, és kiáltott: „Gyere ki!”

- Pontosan. De ez a második kiáltás volt. Három nappal előbb azt kiáltotta, hogy „Gyere be!” És én bementem.

- Hova ment be?

- A halálba.

- Aha... - a lány rágyújt. Ez meglep. A férfit nem. Elegánsan elhajol a füst útjából, és folytatja.

- Szóval, ennyi az egész. Valaki kiált, és mi megyünk. Hol be, hol ki. A probléma az, hogy nem halljuk meg a kiáltást, és akkor akarunk ki-be járkálni, amikor csukva az ajtó.

- Az miért baj?

- Mert fáj. Olyankor nagyon fáj.

Csend lesz, majd valaki leejt egy poharat két asztallal arrébb. Aztán megint csend lesz.

A nő és a férfi nézi egymást. Én már megcsókoltam volna a nőt a férfi helyében, de lehet, hogy még nem jött el az idő. Pont erről beszélt az imént.

- És mi történt a kiáltás után? - kérdezi a lány most.

- Ha az ember meghallja a kiáltást, akkor elegánsan besétál. Mosolyogva. Meghajol, és elfogadja a feléje nyújtott kezét. Nem néz vissza, soha nem néz vissza. Csak megy. Előre.

- De maga visszajött.

- Persze. A „Gyere ki!” elég határozott volt.

- És miért van még mindig itt?

- Mert azóta senki nem kiáltott újból. Talán majd most maga. Talán ezért vette meg a könyvem.

- Engem jobban érdekelne, hogy miért mondta az előbb, hogy ő volt Ádám.

- Az ember ma Ádám, holnap Jézus, a kettő között pedig megéljük, amit lehet. Kiáltanak, belépünk valahova, és reménykedünk egy újabb kiáltásban. Amit most maga fog megtenni nekem.

- Nem értem, miről beszél - a nőnek most fogyott el a türelme. Vagy a kávéja. Mindenesetre int a pincérnek, hogy kéri a számlát.

- Ne menjen még - mondja a férfi.

A nő nézi egy darabig.

- Tudja, nekem három éve halt meg az öcsém. Őt nem hívta senki sehová. Egyszerűen kísértált egy busz mögül az úttestre, és elütötték. Az történt vele, amitől a legtöbbször óvjuk a gyermekeinket. Nem azt szajkózzuk, hogy ne igyál sósavat, ne egyél szöveget, hanem azt, hogy

ne lépj ki a busz mögül. Az öcsém kilépett. És meghalt. Mostanra lenne egy diplomája történelemből.

- Ezért tanul maga teológiát? Hogy megértse a halált? Rossz helyen keresgél. Az öccse is meghallotta a kiáltást, azért nem nézett körül. Ha a hívás jön, nem kell körülnézni. Bízhat benne.

Feltámad a szél, és elragad pár szalvétát az asztalról. A nő meg sem próbálja őket elkapni.

- Maga már nem keresgél?

- Most már nem. Hiszen megtaláltam magát. És ez jó.

A nő most lehalkítja a hangját, noha eddig sem beszélt hangosan.

- Mit akar tőlem tulajdonképpen?

- Kiáltson.

- Kiáltsak? De mit...

- Tudja azt maga nagyon jól.

- Maga író?

- Nem.

- Örült?

- Nem.

- És azt akarja, hogy kiáltsak...

- Igen. És fog is. Ahogy megfogta a kávéscsészét az előbb, tudtam, hogy megteszi. Maga kiáltós típus. Van, aki hallgat, de maga nem olyan. Maga hasonlít rá.

- Kire?

- Jézusra.

Talán hívnom kéne a rendőrséget, jut eszembe, vagy legalább közelebb férközni hozzájuk, hogy szükség esetén közbeavatkozhassek. Valami készül, és mivel én vagyok a beszélgetés egyetlen fültanúja, rajtam a felelősség.

- Mondja el, milyen volt ő. - A nő megtámasztja fejét két öklén. Gyönyörű. És be is csukja a szemét kicsit. Végem van.

- Milyen volt? - nevet fel a férfi. - Miért mindenkit a külseje érdekel?

- Mert senki nem tudja elképzelni.

A férfi sóhajt egyet. Nagy ez a sóhaj.

- Régen volt, nem tudom már felidézni az arcát. Az árnyékára emlékszem, amely megvédett a hőségtől, és a mozdulataira, ahogyan az emberek felé fordult. Az olyan volt, mint a Nap.

- Árnyék és Nap egyszerre?

- Olyasmi... De nem fogalmazok jól... Mondtam, hogy nem vagyok író.

- De írt egy könyvet.

- Csak azért, hogy legyen most ürügyem magát megszólítani.

- Tudta, hogy itt leszek?

- Az okok mindig a jövőben találhatók. Ez a kulcsa a világ fejlődésének. Az evolúció is csak így működhet, máshogyan nincs értelme.

A szél ismét meglegyinti a hajamat, a hajukat. Valami közeleg, és én nem vagyok képes megállítani. Tudják, bele lehet törődni ebbe is. Gyakorlás kérdése.

- Akkor... - szól a férfi. - Kiált?

A nő mosolya olyan helyénvaló, mint amikor almába harap egy kislány, nem is kérdőjelezve meg, ehető-e. Feláll, kicsit hátratulja a székét, felemeli az állát, és egy olyan hangon, amely egyszerre férfi- és női hang, felkiált:

- Lázár, gyere be!

A férfi arca meg se rezzen. Testtartása sem változik. De aztán csúszni kezd lefelé, és most már jelt adok magamról, odaugrok, és elkapom. Teste nehéz, nincs benne élet, amely könnyítené a súlyt. A földre fektetem.

Jönnek az emberek, aggódnak, hívják a mentőt, megérkeznek, ők nem aggódnak. Az ő arcukra ugyanaz a tekintet tapad, mint a férfiéra, amikor azt mondta, hogy „Ha az ember meghallja a kiáltást, akkor elegánsan besétál.”

Persze megy a nő is velük. Válaszolnia kell majd pár kérdésre, honnan ismeri a férfit, mit ettek vagy ittak, miért kiáltott, s a többi. Válaszolni fog majd, persze, hiszen okos. De holnap már nem megy be az egyetemre. Minek is? Aki képes kiáltani, annak semmi keresnivalója nincs a teológián. Majd felkel reggel, előveszi az öccse fényképét a fiókból, amit akkor tett oda, amikor hazaért a temetésről.

És talán megint kiált, újra és újra, amíg csak bírja hanggal, lélekkel és könnyekkel.

A LIFT

Mielőtt létrejönne, már el is múlik a másodperc, amikor két idegen először pillant egymásra. Ilyenkor csak futó benyomása támad az embernek: valami kontúr, szemek - nyilván -, a haj színe. Nem érdekes. Megesik, hogy évekké később sem lesz több. De ebben az esetben több volt. Mert ők már ismerték egymást korábbról - ez egyértelmű volt. Mint tűz és füstje. És még lehetne találni száz hasonlatot. A világban van, ami összetartozik. Minden - mondják mások. Ők nem gondolták végig, csak bólintottak, és a lift már el is indult.

Mert mindez egy liftben történt.

Ilyenkor az emberek figyelmesek lesznek. Alaposan megszemlélik a kopott festést a falon, a megviselt gombokat, a koszos padlót. A számokat a gombokon. A számok alakját. Minden érdekes addig a pár másodpercig, amíg együtt tölti az idejét két ember emelkedőben vagy süllyedőben. Aztán az egyik kiszáll. A másik pedig tovább emelkedik. Vagy süllyed. Ritkán maradnak együtt.

De ez alkalommal elmaradt a zavaros szemlélődés. Mindkettőnek az járt a fejében, hogy: Honnan? Mikor? Miért? És hasonló kérdőszavak. Nem sokáig bírták, a fiatalabb férfi megszólalt.

- Ugye nem először utazik ezzel a lifttel?

Nem volt túl értelmes kérdés, ő is tudta azonnal. De az idősebbik férfi nem akadt fenn ezen. Válaszolt, ahogyan illik egy ilyen helyzetben. Amikor kérdeznek.

- Nem.

A fiatalabb ember farmert viselt és pólót. Szeme szürke volt, arca sápadt. Mintha a Tél szerepét gyakorolná nap mint nap egy monumentális színházi előadásra készülve. A másik elegánsabb volt: öltöny, nyakkendő, ő inkább temetésre készült, mintsem a télre. A tél el-múlik. A halál nem.

- Ühüm - mondta a kérdező, és tovább bámulta a férfi arcát. Vagy inkább a szemét. Gyerekek fürkészik így az arcokat. Ők még képesek a megkérgesedett álarcok mögé látni. Ők még kíváncsiak. Ő is az volt.

- Biztos vagyok benne, hogy már találkoztunk.

Ekkor, mintha bátorítást kapott volna, mesélni kezdett.

- Tudja, egyszer belelapoztam egy angol tankönyvbe, és abban az első szituációs játék egy hasonló helyzet volt: fordulj a melletted ülő hölgy mellé a villamoson, szólítsd meg, és mondd el neki, hogy ismerősnek tűnik. Ezt követően kezdj el találgatni, hogy honnan.

Kérdezd meg, hogy melyik általános, melyik középiskolába járt, hol diplomázott, mit sportol, merre megy reggel dolgozni, szokott-e sétálni és hol, összefuthattatok-e egy fesztiválon, koncerten, esküvőn, keresztelőn, névadón, temetésen. És...

A „temetésen” szóra az idősebb férfi arca végre megelevenedett. Mintha elindítottak volna egy korábban kimerevített filmet. Azt mondta:

- Ezek egyikére sem emlékszem.

Szembefordult a fiatalemberrel.

- Maga írt egy dalt - mondta.

- Én?

- Maga.

- Mikor?

Végre beszédbe elegyedtek. Legalábbis ezt remélte a fiatalabb. De a kvíz-show már véget is ért. Az öltönyös ismét beletemetkezett valami roppant érdekes dologba, amely valahol a padló sarkában lehetett.

Eddig nem volt rossz érzése a pólós férfinak. De most olyan fájdalom hasított a nyakába, illetve a nyaka magasságában valahova belülre, hogy felszisszent. A másik férfi csak ennyit mondott:

- Ötször.

- Nem szeretem a rejtvényeket - mondta a fiatalabb, amikor pár másodperc múlva elmúlt a fájdalom, és újra gondolkodni tudott.

- Nem igaz - mondta a másik. És igaza volt. Mert dehogyis nem szerette a rejtvényeket! Gyerekkorában édesapja, aki nevelte, csakis rejtvényekben beszélt vele. Nem azt mondta, hogy találkozunk hat órakor a kávéházban, hanem azt, hogy a nap harmadik negyedének első órájában, ott, ahol megtörik az óratorony árnyéka a falon a muskátlis ablak alatt.

Ez volt a kávéház.

- Nem kávéház lesz - mondta az öltönyös. - Hanem egy hatalmas lakóház. És nem hatkor, hanem tízkor. De ezt nem kellett volna elmondanom.

- Maga megkapta már a papírokat? - kérdezte erre a pólós.

- Meg. Hogy fel tudjak készülni. Maga nem?

- Nem - vallotta be a pólós. - Pedig jó lenne tudni, hogy mi lesz. Kaptam egy szemüveget, és kész. De nem mondtak többet. Azért, hogy ne tudjak felkészülni.

- Hm.

- Azt is mondták, hogy nem fogom megbánni.

- Szemüveget?

Mintha elbeszéltek volna egymás mellett. Ezért a pólós elővette a zsebéből új szerzeményét, és megmutatta. Helyes kis szemüveg volt. Kicsiny, szerény, kerek. Átlátszó - de nem teljesen, viselőjét arra kárhoztatta, hogy mindvégig kissé homályosan lássa a világot. Így folyton fürkésznie kell: sohasem lehet biztos benne, hogy amit lát, valóság-e, vagy csak valami árnyék. Mint Platón barlangjában. De legalább nem un rá a világra.

- Amúgy sem lesz ideje ráunni - mondta most az öltönyös.

Nincs mese, ez olvas a gondolataimban, ébredt rá a pólós. Van ebben valami megnyugtató is.

- Ezek szerint nem is kell mondanom semmit. Maga úgyis mindent tud.

- Mindent?

Az öltönyös most szembefordult vele.

- Mindent nem. Azt tudom, illetve inkább sejtem, hogy találkozni fogunk egy téli napon. Pár percet beszélünk, majd maga elmegy. Aztán este megint összefutunk. Megvárom magát. Ne kérdezze, nem tudom, honnan jön. Nem érdekes. De aztán nem találkozunk többet.

- Jó, de mit csinálunk?

- Nem tudom. Bármit is teszünk, vagy teszек majd, ötször kell megtennem, hogy biztos legyen.

- Biztos? Mi?

Az idősebbik férfi most először tűnt tanácsstalannak.

- Nem tudom. Ennyit mondtak. Ez a feladat.

Hallgattak egy darabig. Emésztgették az elhangzottakat. Az öltönyös azért is volt bizonytalan immár, mert rájött, hogy olyan feladatot vállalt, aminek a részleteiről semmit sem tud. De korábban sem volt ez egyszerűbb, emlékeztette magát.

A lift haladt. Nem létezik ilyen magas épület. Vagy lefelé haladtak? Ilyen mélység sem.

A fiatalabbnak most eszébe jutott valami.

- Ilyen szavakat használt az előbb, hogy „fogunk”, „aztán”, meg hasonlók.

- És?

- Ez jövő idő.

- Megint a nyelvtankönyvvel jön?

- Nem. Ez a jövő. Azt próbáltam megtudni az előbb, hogy nem találkoztunk-e már korábban. Erre maga elkezdett a jövőről beszélni. Ez olyan, mintha azt kérdezném, mikor született, maga meg elmondaná, mikor fog meghalni.

A lift haladt.

- Negyvenéves lesz - mondta az öltönyös, nem hagyva magát kizökkenteni. - A múltból semmit nem tudok, csak azt, hogy ott harminc...

Elsápadt. Minden vér kifutott az arcából. Halottsápadt lett. Elfehéredett.

Ezekből a jelzőkből választhatott a pólós. Korábban szeretett írni, jutott eszébe hirtelen, és ily módon megtanult választani. Mert nem kell mindent rázúdítani az olvasóra. Most azt a kifejezést találta a legmegfelelőbbnek, hogy „halottsápadt”.

Az öltönyös úgy állt ott, mint egy sóbálvány (még egy hasonlat). Mert eszébe jutott a harminc.

- Harminc? Mi?

Az öltönyös ekkor elfordult. A fiatalabb legnagyobb megdöbbenésére egy könnycsepp jelent meg a szemében, és lassan legördült az arcán. Ezért fordult el. Hogy ne lássa, hogy sír. Nem szerette, ha érezni látják. De nem maradhatott örökre falnak fordulva, egy értetlen fiatalember társaságában, egy liftben, amely nem akar megállni.

- Jó magának - mondta aztán. - Maga nem emlékszik. Sem a múlt, sem a jövőre. Én emlékszem. Most már emlékszem. Nagyon régen volt. De akkor sem akartam magát bántani. Csak segítettem, hogy legyen bátorsága végigjárni az útját. Akkor is eszköz voltam. Most sem leszek más: eszköz. Ha én nem lennék, magát elfelejtenék. Nem érti?

A pólós próbált együttérezni az idősebb férfival, aki szemlátomást rosszul érezte magát a bőrében. De sokkal inkább érdekelt a rejtvény megoldása.

- Lássuk csak. Maga meg én már találkoztunk, és történt valami. Most is történni fog. Akkor harminc volt, most negyven.

Nagyot sóhajtott.

- Apám azért ennél könnyebb feladatokat adott.

Most először nézett igazán a férfi szemébe, amelyet felnagyított egy könnycsepp.

- Szerettem magát, igaz? - kérdezte aztán. A férfi bólintott.

- És most?

- Nem érdekes - mondta az öltönyös. - Engem a világ újra és újra megvet. Amíg a maga neve fennmarad, az enyém is ismert lesz. Ha én nem tenném a dolgom, maga sem tudná. Én vagyok a maga legjobb barátja.

Egy liftben álltak.

A lift még mindig haladt.

Lefelé - ebben már biztosak voltak.

Mit érzett vajon a pólós? Mert persze valahol legbelül tudta, mi vár rá. Semmi olyan, amit ne vállalt volna korábban. Bár nem emlékezett, de biztos volt benne, hogy valakik

korábban leültek vele szemközt, és sokáig beszéltek hozzá. Szó esett a múltból, arról, hogy mit csinált rosszul, és min lenne érdemes változtatni a jövőben. „Korrigálni” - ezt a szót használták.

És igen. Neki is megmondták, hogy negyven év áll a rendelkezésére. Kicsivel több, mint a múltkor - tette hozzá az egyik, aki szóval tartotta. De az idő most gyorsabban múlik, vagyis nem számít az a hét év többlet. Amit most kap majd.

Így hát a pólós nem érzett mást, mint félelmet, és nagyon szeretne volna megállítani a liftet. De nem látott a falon semmiféle ÁLLJ vagy STOP gombot. Ismét eszébe jutott az angol nyelvlecke a könyvben.

- Most angolul fogok beszélni. Nem lesz szükségem a könyvre.

Az öltönyös nem szólt többet. Csak a szemüveget nézte, amelyet a pólós még mindig a kezében szorongatott. Véres volt a lencse. Véres lesz a lencse. Véres a lencse.

Vérdíj - akarta mondani. De nem tette.

Megállt a lift. Egymásra néztek még egyszer, bólintottak. Hiszen a legjobb barátok voltak - ahogyan ezt korábban tisztázták. És jó érzés, amikor az ember tudja, hogy élete a legjobb barátja kezében van. És a halála is.

Kinyílt az ajtó. Fényes volt minden. Mint a mennyországban. De tudták, hogy most szó sincs ilyesmiről. Az öltönyös lépett ki először, és el is tűnt nyomban. A pólós még utána kiáltott:

- Képzeld el, hogy nincs mennyország!

Az ember olykor mond olyan dolgokat, amelyeknek nincs értelme.

A NEVEK JELENTÉSE

A lánynak egyetlen állandó hobbi volt: a nevek jelentésének megtanulása. Mindegyiknek. Biztos lehetett benne, hogy ezzel mindenkit lenyűgöz egy gyorsétteremben, áruházak pénztárainál, és minden olyan helyen, ahol az ott dolgozóknak kötelező a keresztnévüket feltüntetni a ruhájukon. Csak egy pillantás, és már mondta is fennhangon: - Etelka: apácska. Nikolett: nép győzelme. Simon: pisze. - és a többi, A-tól Z-ig.

Magától értetődő, hogy rendszeresen képezte magát, hiszen minden évben számos új név jelent meg az utónévkönyvekben, sokszor a fejét fogta egy-egy fura név olvastán: ez most valóban egy név, vagy csak vicces kedvében volt a lista szerkesztője?

Hajszolta, vágyta az elismerést, amely a *névmegmagyarázós* élethelyzeteket általában kísérte. A megszólítottak többségének fogalma sem volt saját keresztnévének jelentéséről, hogyan is lett volna. Mint mondták: nem ők választották a nevüket, miért foglalkoznának vele különösebben? Amúgy sem kedvelik annyira, ha rajtuk múlna, megváltoztatnák. Nem csak a nevüket, a személyiségüket is. Az életüket is.

Ami nem is olyan egyszerű, ugyebár...

A lány - most már áruljuk el a nevét is - a Panka nevet kapta szüleitől. Az Anna becézése. Isten kegyelme - ezt jelenti. Természetesen ezzel ő nagyon is tisztában volt, hiszen ez volt az első név, amelynek kikereste a jelentését a naptárból. Így kapott kedvet a többihez.

- Annyira magától értetődő - mondta. - Ti nem érzitek? Nem is kell ehhez magyarázat. A név varázsszó, a fülünk tudja a jelentést. - Így hobbi kiegészült azzal, hogy gyakorta megpróbálta kitalálni az éppen elébe kerülő név jelentését. Nem is hibázott sokat általában.

Ez a lány - Panka - egy napon besétált egy kávézóba, és megváltozott az élete.

Besétálni egy kávézóba - ez az esemény valaha minden vágyát megtestesítette. Kilenc évesen olvasta az *Emil és a detektívek* című regényt, ahol a főhősöknek - gyerekek voltak mind - nem kellett hazamenniük, saját zsebpénzzel rendelkeztek, amit süteményre vagy kávéra költhettek, önállóan rendelhetek egy cukrászdában, és fizethettek is a pénztárcájukból. Pankának annyira megtetszett ez a világ, hogy akkor úgy gondolta, ha majd zsebpénzzel és pénztárcával rendelkezik, az lesz a földi mennyország.

Azon a napon, amikor megtörtént a jelentős esemény, éppen két nappal múlt húszéves. Ránézésre tizenhat, komolyságra harminc - ezt hallotta azokban a napokban, innen és kicsit túl a második x-en. Nevetett mindezen, neki semmit sem jelentett a kor. - Az életkor tudatállapot kérdése - mondta sokszor. Ilyen és ehhez hasonló mondatokkal érdekelte ki a

„komolyságra harminc” jelzőt a harmincasoktól, akiknek eszükbe sem jutott hasonló gondolat, egyébként.

A kávézó üres volt - délelőtt, munkanapon, hűvösben nem csoda -, Panka leült az ablak mellé. Odakint szélkabátos, szövetkabátos, farmerkabátos emberek szaladgáltak, őket nézegette, és természetesen a nevüket találgatta... az alatt a három perc alatt, amíg a pincér észrevette, és kissé sietve odament hozzá.

- Mit hozhatok? - a kérdés sablonos volt.

- Ádám. Földből való ember - a válasz már nem annyira.

- Tessék?

- A neved. Ádám. Ezt jelenti.

A fiatalember elvigyorodott. Barna haj, zöld szem, a lánynak nagyon tetszett ez így együtt.

- Ez jó - mondta a fiú.

- Az enyém Panka. Azt jelenti...

- Isten kegyelme. Mármint az Anna, eredetileg - tette hozzá a fiú.

Nézték egymást. Ott helyben eldőlt, hogy a pár év múlva megszületendő leányukat Eszternek fogják hívni (jelentése: csillag), zöld szeme lesz az anyja, és barna haja az apja után. Érdeklődni fog a vívás és a könyvek iránt, de valami egészen más foglalkozást választ majd: állatorvos lesz, és számos kis csodalényt segít a világra. De addig még sok minden fog vele történni. Persze minderről édesanyja és édesapja még nem tudott, ők csak nézték egymást, és a fiú arra gondolt, nem szabad elengednie ezt a lányt.

Ezt később megerősítette egy asztrológus barátja is. Valami ilyesmit mondott:

- Ebből a kapcsolatból gyermek fog születni. És még számos izgalmas kapcsolódási pont is látható.

- Mi lehet ennél izgalmasabb? - kérdezte Ádám.

- Amelyek élhetővé teszik a közös életet. A közös gyermek feladat. Az együttélés lehetősége meg ajándék.

- És mit hozhatok? - ennél okosabb most nem jutott a fiú eszébe.

A lány magához tért. Mintha eltévedt volna egy pillanatra a valóságban. Tisztában volt vele, hogy egy kávéházban üldögél, és egy számára rendkívül szimpatikus srác tudakolja éppen, mit szeretne fogyasztani, de egyúttal egy barna hajú kislány is fogta a kezét valahol másutt, és húzta-vonta egy borzas állatka felé. Állatkertben jártak, persze. - Az mi az? - kérdezte a kislány közben. - Panka mosolygott, mert ő is így mondta régen. Nagyon régen.

Most is mosolygott, amíg a fiú megismételte a kérdést.

- Egy kávét szeretnék. Tejjel. Sok tejjel. Hideg tejjel, és sok cukorral.
- A cukor az asztalon van. Annyit teszel majd bele, amennyit csak akarsz.

Akár az életbe - gondolta a lány.

A pincér elment, de ott maradt valami, amiről a lány tudta, hogy már mindig vele lesz, akkor is, amikor a fiút már csak gépek tartják életben, csöveken át kapja a szükséges tápanyagokat, és emlékei hullámain utazik egy jobb világ felé.

A kávé ízletes volt, a cukor édes, a srác pedig bátor annyira, hogy elkérje a telefonszámát.

- Nekem nincs - mondta a lány. Ádám arcán árnyék suhant át, de a következő pillanatban a lány egy névjegykártyát nyújtott felé.

- Itt lakom - mondta. - Gyere bármikor.

- Bármikor?

- Bármikor.

A fiú még soha nem hallott biztatóbb és lelkesítőbb szót ennél.

Egy évvel később megtartották az eljegyzésüket, újabb egy év elteltével összeházasodtak. Eszter később érkezett - addig sok minden lefoglalta őket: személyes vágyak beteljesítése, félelmeik háttérbe szorítása, és egyéb dolgok. Mintha megfeledeztek volna arról, ami az első pillanatban még magától értetődő volt: közös sorsukról.

Amikor Eszter megszületett, Ádám azt mondta: - Nagyon várom már, hogy megszólaljon.

- Miért? - kérdezte Panka.

- Mert meg akarom kérdezni tőle, honnan jött.

Erre is sor került.

A kislány ötödik születésnapját ünnepelték éppen. Túl voltak már a gyertyák elfújásán (egy sehogyan sem akart elaludni), a kívánságon és az ajándékosztáson is. Eszter egy zenélő dobozt kapott, igazi kézműves mestermunkát fából: egy hosszú, ősz hajú bácsi készítette, a család barátja. - Ebben tarthatod majd a nyakláncaidat meg a gyűrűidet, hogy el ne vesszen - mondta az édesanyja.

És amikor Eszter óvatosan kinyitotta a dobozt, édesapja feltette a kérdést:

- Kincsem, te hol laktál, mielőtt megszülettél?

A kislány először úgy tett, mintha nem hallotta volna. De apja ismerte, tudta, hogy válaszolni fog, már fogalmazódik a mondandó. A doboz kinyílt, és mint Pandora szelencéjéből a kórságok, úgy áramlottak ki a csöpp leány szájából a szavak. Ijesztő szavak. Nehéz szavak. Fájdalmas szavak.

Panka két perccel később sírva könyörgött kislányának, hogy hagyja abba. Ádám csak némán ült az asztal mellett, a fából készült kis dobozt bámulta, amelyen egy kék elefánt tartotta az eget. Az eget, amely épp a kellő magasságban volt ahhoz, hogy élő ember el ne érhesse.

Majd Eszter elhallgatott, édesanyja pedig Ádámra támadt. És Ádám megértette, hogy nagy hibát követett el.

Ettől fogva a kapcsolatuk megváltozott. Mindhármuknak. Nem lett rosszabb, sőt, gyengédebbek lettek egymáshoz, kevésbé szókimondóak, mintha félelemmel töltene el őket további dobozok felnyitásának lehetősége. Rettegték az álmokat, az éjszakákat, és megkönnyebbülten ébredtek fel, amikor nem nyílt ki a doboz, és nem látták meg egymás arca mögött a többi arcot: a valamikori ellenség, gyilkos, áldozat és cserbenhagyott kedves vonásait.

Ádám elégette meg a dolgot először, és elköltözött. Eszter és Panka maradtak ketten a zsákutca végében fekvő lakásban, majd közös elhatározással új otthonba költöztek egy park mellé, ahol - a kislány szavaival mondva - minden irányba fúj a szél. Ádám ide tért vissza hónapokkal később.

Megváltozott. Nyoma sem maradt a valamikori pincérnek, aki tudta, mit jelent az Anna név. A mindent érteni akaró fiatalember is meghalt valahol az évek elhagyott ösvényein, és testét nem találták meg soha.

A visszatérést Eszter fogadta. Két oldalt megpuszilta az apja arcát, majd a kezébe csúsztatott egy papírlapot.

- Ez az én levelem neked - mondta. - Még akkor írtam, mielőtt megszülettem. Persze akkor még csak fejben. De amikor az a doboz kinyílt, akkor eszembe jutott. Olvasd el.

Ádám nézte a zöld szemeket, és az ákombákom írást.

- Honnan tudad, hogy visszajövök? - kérdezte.

A kislány akkorát nevetett, mintha a világ legjobb tréfáját hallotta volna. De nem válaszolt a kérdésre.

A levél, Eszter levele így szólt:

Drága Apa!

Vicces téged látni ebben a fehér köpenyben, mert én azt is tudom, amit te nem, hogy hátul csokifoltos. Talán nekidőltél egy tortának. Vagy fagyispultnak. Emlékszem ilyen dolgokra, mint csokitorta meg fagyispult. Találkoztam már velük korábban is. Akkor még finomabb volt a torta is meg a fagyi is, igazi kakaóból készült mindkettő. Tudod, az akkori anyukám sokszor elvitt engem

cukrászdába, de ti nem voltatok ott. Ti egy másik országban éltetek. De ez most nem számít. Most az számít, hogy anya leül az asztalhoz, te odamész hozzá, és látom, hogy sietsz. Azért sietsz, mert nagyon tetszik neked anya, és nem akarsz, hogy meggondolja magát, felálljon, és egy másik kávéházat válasszon. Azt akarsz mondani, hogy „Nagyon tetszel nekem, és maradj itt!”, de csak annyit kérdezel, hogy „Mit hozhatok?”. Anya pedig elmondja, hogy mit jelent a neved. Én vettem rá anyát, hogy kezdjen el érdeklődni a nevek jelentése iránt. Máskülönben csak megitta volna a tejeskávét, és elmegy. És nem lesz közös téma, nem lesz beszélgetés, és nem leszek én sem. Tudod, apa, így megy ez, bár most nem emlékszel rá. Nem egyszerű két embert rávenni arra, hogy igent mondjanak egymásra. Kellenek ilyen csalafintaságok. Minden gyermek sokat dolgozik azért, hogy összehozza a szüleit. És tudod hogy mi a titok? Itt azt mondták nekem, hogy keresni kell azt, ami közös. Ami összecseng, ami kiegyenesíti a görbéket, ami lecsendesíti a hullámokat. Mint amikor egyszerre mondotok ki egy szót, és utána nevettek az egészen. Vagy ha egy időben fordultok meg éjszaka, egymás mellett fekvé. Tudod, mint az a sok száz vagy ezer halacska, akik egy nagy hal formáját felvéve siklanak. Innen a másik oldalról nézve érthetetlen, hogy miért ragaszkodtok folyton ahhoz, ami elválaszt benneteket egymástól. A félelmek. A harag. Ezekre itt nincs is szó, azt mondják csak, hogy „sötét”. Apa, te azt kérdeztél tőlem az ötödik születésnapomon, hogy hol laktam, mielőtt megszülettem. Nem tudhattad, hogy a kérdésed olyan volt, mint egy rossz varázsszó. Mert eszembe juttatta azokat az időket, amikor bántottuk egymást. Itt a legnagyobb szenvedést az okozza, amikor felébredünk, és megtudjuk, mit tettünk. Nincs büntetés, a tisztánlátás bőven elég. Meglátni, hogy mit tettünk. És a legnagyobb ajándék, hogy visszatérhetünk jóvátenni. Mindent jóvátételünk, apa. Ez a jó hír, és tudom, hogy mire visszajössz hozzánk, már te is tudod ezt. Most befejezem a levelet, mert már jössz. Honnan tudom? Látom anyát, ahogy mosogat, ahogy lesöpri a reggeli morzsákat az asztalról, és ahogy hónapok óta először mer szembenézni az ablakon besütő napfénnel. Mert ő is tudja, hogy jössz. Szeretlek, apa.

Ádám elolvasta a levelet, összehajtotta a papírlapot, és megcsodálta a kislánya ragyogó tekintetét. Nem is hagyta abba ezt soha többé.

BEJÁRAT

Mindvégig vele voltam - legalábbis ezt gondoltam. Talán nem is tévedtem sokat.

Harmadik gyakorlati évemet töltöttem azon az osztályon... tudják, aminek már a neve hallatán is jéggel telnek meg a gyomrok, és valami fehér folyadékkal az erek. Amelyet mindenki elkerül, ha lehet, és tudata legmélyére számúzi a lehetőséget, hogy ő is itt végezheti.

Egy kisvárosban sok hasonló fogalom számúzetik. Hiszen aki berendezkedett egy 50-60 ezer lakost számláló településen, és nem különösebben tervezi, hogy élete során még költözni fog, az nagy valószínűséggel még fiatalon bejárja azokat a helyeket, ahova később soha nem akar jutni. Pontosan tudja, melyik ház falai között látta meg a napvilágot, melyik osztályon, talán azt is, melyik helyiségben. Azt is sejti, hogy hajlott kora tájékán nagy valószínűleg látogatást tesz majd egyéb osztályokon, egyéb szobákban, egyéb ágyakon is. Kórházlátogatások alkalmával fél szemmel oda-odasandít: ez lesz az az ágy? Ez a terem? Vagy ez? Amaz? A lift felfelé visz, ahogyan a majdani út is talán. Ez a műszer fog mellettem pittyegni? Ugyanilyen lesz a vonal a monitoron? Vagy másmilyen? Vagy ide már csak hoznak, hogy azután levigyenek a pincébe? És aztán? Vajon kérhetek engedélyt arra, hogy egyszer meglátogassam az alagsori tiltott helyiséget is, ott folytatni a találgatást? Vagy oda már csak a végén jutok el? Milyen minta lesz az urnámon, koporsómon, melyik úton járnak el hozzám a rokonok... ezen a szűkebb ösvényen, ami közvetlenül a ravatalozó mellett vezet el, vagy talán körbemennek, mert hátul lesz a sírhantom? Mindenesetre a változatok száma nem sok. Jártam már itt, ott és amott is. Talán egyszer találkozhatok önmagammal, fel és alá sétálva és szemlélve az élő világot. De persze semmi sem biztos. Van, akinek nincs nyughelye. Élőként sem.

Szóval, ilyesmin törtem a fejem azon a napon is, amikor behozták azt a fiút. Tüdőrák, végső stádium. Volt már itt, biztatták, remény-morzsákat szórtak elé nap mint nap, mintha bólogató galamb lenne egy köztéren, akit kövérre hizlal az arra járók jóindulata. De ő tudta, hogy a tekintetek, amelyek merevebbek voltak, mint a szekrény mélyén felejtett velencei álarcok, hazudnak. Ő készült arra, amire persze mindenki más is körülötte. Legalább ebben egyetértettek.

Nekem csak annyi lett volna a dolgom, hogy olykor kicseréljem az ágyneműjét, megmosdassam, és óránként legalább egyszer ránézzek. Rá és a kórlapjára. De én felmentést kértem arra a hétre, és leszámítva az éjszakai öt órát, amit alvással töltöttem otthon, az ágya mellett ültem a kényelmetlen hokedlin, és fogtam a kezét.

Az osztályvezető főorvos nem nézte jó szemmel ezt az egészet, de talán úgy gondolta, ha egyszer végigcsinálom, soha többet nem kell arról meggyőznie, hogy a haldoklókat békén kell hagyni.

Huszonkilenc éves volt, még három hónap volt hátra a harmincig. Amikor eszembe jutott, hogy nem éri meg a harmincat, kimentem sírni. Pedig ő nem sírt, és eszébe sem jutott a harmincadik születésnapja. Sokkal inkább arról beszélt, milyen volt a tízedik. Nehezen beszélt, de jól bánt a fogyó levegővel és erőtlen hangszálaival. Kitűnő szinkronszínész lehetett volna: hiába suttogott csupán, minden szavát értettem.

- Anyám ajándékot vett nekem, egy nagyon drága versenyautót - kezdte el váratlanul, mindenféle bevezető nélkül. - Hónapokkal korábban kinéztük már egy kirakatban, de mire visszamentünk, már nem volt ott. Anyám utánajárt, hol lehet rendelni, aztán már csak várni kellett. Karácsony reggelén azt mondta, hogy délig van nyitva a posta, addig jár a postás, de nem biztos, hogy megjön az autó. Mert eddig még nem jött. Azután már csak az órát néztem. Dél lett, a postás sehol. Persze reménykedtem, hogy vannak még csodák, a postás le is rakhatta a csomagot az ajtó előtt, a kéménybe, vagy közvetlenül a fa alá. Vagy anyám rosszul emlékszik, és mégis korábban érkezett. Csak elfelejtette. Majd együtt fogunk meglepődni, és akkor a fejéhez kap: Milyen tyúkeszű vagyok! - ezt fogja mondani, és nevet. De közben teltek az órák, közeledett az este, a fa már ott állt, és én nagyon féltem. Attól, hogy nem lesz csoda. Aztán már nem lehetett tovább húzni. Nagyon lassan mentem be a szobámba, hogy előhozzam az anyámnak készített apró ajándékot - papírból hajtogatott szalvétatartó volt, azt hiszem -, és nem mertem odanézni a fa alá, nem akartam látni a semmit. Anyám rám nézett, fura mosoly volt az arcán, mint amikor mentegetőzik, hogy megégett a süti alja, de már nem volt ideje megszólalni. Elejtettem az ajándékát, elfordultam, és ráborultam az ágyra. Olyan keservesen sírtam, hogy nagyon megijedt, és tolt, erőltette a kezembe, a testemhez a becsomagolt autót, mert hiszen persze, hogy megérkezett időre, ott volt, az enyém volt. De előtte megfizettette velem az árát. Ezt viszem magammal...

- A szülők kegyetlenek tudnak lenni - mondtam, idézve valami regényben olvasott közhelyet. Vagy ez inkább a gyerekekre vonatkozott? Mindegy is volt, nem azért mesélt nekem, hogy véleményezzem. Nem is nekem mesélt.

Fogtam a kezét. Hideg volt, mint az erkélyen felejtett virágtartó januárban. Élet nem volt benne. Igaz vajon, hogy a lélek fokozatosan hagyja el a testet, mint a harisnyát veszik le a nők szerelmeskedés előtt? Nem kiröppen, kiszakad, hanem kicsúszik, maga mögött hagyva a kinőtt, szakadt ruhát? A fiú keze már nem lélegzett. A lába sem. Mellkasa még emelkedett és

süllyedt, de már csak úgy, ahogyan a nagyon mélyen alvó embereknel és állatoknál látni. Kibe járt a lélek, talán még nem döntött.

Tudják, a halált korábban félelmetes, csuklyás alaknak láttam, aki alattomosan érkezik, foghíjas szájával kegyetlenül vigyorog, és egy mozdulattal elszakítja a távozót az élők közül. Megfeledkeztem róla, hogy ő egy angyal, aki csak a dolgát végzi. Abban a másodpercben, amikor a fiú elment, csak csodálatot éreztem, alázatot és megkönnyebbülést. Valami olyasmi történt ott, amit, dacára egyetemi tanulmányaimnak, fel sem foghattam, hozzá kell tennem, nem is tanítottak ilyesmit.

Nem tudom, a kezében volt-e a versenyautó, amelyet már azelőtt meggyászolt, hogy elvesztette volna a sokadik karácsony után, egy költözés során. Azt sem tudom, hova került a fiú. Megsemmisülnek vajon végleg a tárgyak, a testek, vagy valamilyen elképzelhetetlen módon tovább élnek, molekuláik a tér egy másik pontján állnak össze, és soha nincs nyugalom, soha nem jön el a megérdemelt pihenés? Összetevőink valahol mindig forognak, ketyegnek egy monumentális óraszerkezet kicsiny elemeként, és magányos, vándorlásra ítélt örökmozgóként újra meg újra visszatérnek a létezésbe? És a kisfiú valamikor megint megkapja az autót, édesanyja megint becsapja, az autó pedig visszakerül a kirakatba egyszer, és újra csak vágy lesz belőle valaki szívében?

Nyolc óra harminc perckor halt meg.

Az osztályvezető főorvos ott állt az ajtóban, pontosan tudta, mikor kell érkeznie. Nem kedvelt engem, én sem őt, ez kiderült már az első találkozásunkkor, de mindegy is volt.

- Ez a kijárat - mondta. Fel sem fogtam, hogy most vigasztalni akar, okoskodni vagy csak mondani valami fontosnak látszó közhelyet.

- Jöjjön - tette hozzá.

Én még maradni akartam, kinyitni egy hajszálnyira az ablakot, elbúcsúzni, imádkozni, bármit, csak maradhasak a szobában még egy kicsit. De persze igaza volt: minek?

Egy pillantást vetettem még a fiú arcára, de az ágyban egy idegen feküdt immáron. A versenyautóért vágyakozó fiú nem volt ott. Test, szövetek, biológiai sejtthalmaz, mint szemléltető eszköz az orvosin. Láttam ilyeneket műanyagból, gumiból. Semmi gondot nem okozott hozzáérni, szétvágni, összecsomagolni, és eltenni a szekrénybe az óra végén.

Ennyi az egész? Ennyit ért az áldozat, az ébren töltött napok, a vállalt szolgálat, hogy elkísérjem ezt az idegen fiatalembert? Most dühös voltam rá, hogy itt hagyott, szembesítve azzal, hogy ő ismert egy titkos kijáratot is ebből a szobából, olyat, amelyet sem a főorvos, sem a nővérek, sem a kórház építésze: még csak nem is sejtették, hogy létezik.

Szeme csukva volt, megkímélt attól, hogy nekem kelljen lefognom, vagy netán egy pénzérmét tegyek rá. Láttam már olyat is: úgy bánnak a testtel a kórboncnokok és a temetkezési vállalkozók, mintha kesztyűbáb vagy marionettfigura volna. Nem is tehetnek mást, persze, hiszen valahol az. Játszunk vele egy darabig, majd eldobjuk, mint megunt játékszert. Valakinek pedig fel kell vinnie a padlásra.

Összeszedelőzködtem, és a főorvos után indultam. Azt hittem, kézen fog majd, de örültem, hogy nem tette. Felnőttként kezelte, ahogyan én is a haldoklót. Lefelé mentünk a lifttel. Bár ismertem a kórházat, mint a tenyeremet, nem fogtam fel, hova is megyünk tulajdonképpen. Azt sem, hogy miért.

A doki idős volt már, morózus, őszes halántékú. Nem játszotta már a pökhendi, teremtmény és gyógyító mágus szerepét. Ez az orvos már a beszédre is csak a minimális időt és energiát fordította. Egy szót sem szoltunk egymáshoz a liftben, a folyosón, és akkor sem, amikor átléptük az újszülött osztály küszöbét. Csak bólintott köszönés helyett az egyik nővérnek, aki homlokráncolva nézett utánunk, bizonyára nem értette, mit keres az intenzív osztály vezetője ezen a folyosón.

Beléptünk egy terembe, ahol inkubátorok zümmögtek, egymás mellett vagy egy tucat. Majdnem mindegyik mesterséges méh vigyázott valakire. Mocorgó, alvó, nyöszörgő kisbabákra.

- Ez a bejárat - mondta a doki, és magamra hagyott.

MESE

Odajött hozzám, és azt mondta:

- Írj rólam egy mesét. Legyen benne palota meg királylány. Meg én is. Valahogyan.

Kislány volt, Barna, vékony. Magas lesz - gondoltam. Lábai formájáról. Szép is lesz bizonyára, tettem hozzá halkan. Annyira halkan, amennyire magában képes halkan beszélni az ember.

Azért mondhatta ezt nekem ott és akkor a kislány, mert egy padon ültem egy parkban, térdeimen egy számárfüles füzet pihent, és egy színes tollat rágtam éppen. Mármint írotollat, ha értik. Merthogy az író a természetben ír, miközben hallgatja a madarak énekét, tavaszi szél udvarol hajfürtjeinek, és az arra sétáló emberek ihletet adnak.

Fenét.

Azért ültem a parkban, mert egyrészt nem volt lakásom, másrészt a heti ebédem múlt rajta, képes vagyok-e leadni egy épkézláb novellát kiadómnak, vagy kevésbé fellengzősen fogalmazva: az újság főszerkesztőjének, amelynek akkoriban dolgoztam.

Sikerülni fog, biztattam magam, és most már ez a kedves kislány is beszállt a játékba. Ő is biztatott. Szeme mindenképpen. Félrehajtotta a fejét, úgy, ahogyan rég meghalt kutyám figyelt fülelve, amikor magas hangot hallott, és nem tudta mire vélni. Ismerik ezt a mozdulatot, minden filmben, ha a dramaturgia humort, feloldást, vagy éppen elérzékenyülést kíván, ezt a képet használja a rendező.

Bevállik, persze. A kutya is, a gyerek is, a naplemente is.

A sablonok működnek.

De én ott és akkor valami eredetit szerettem volna alkotni, valami maradandót, ami híressé teszi a nevemet, novellát, aminek olvastán irodalmi szerkesztők kapják fel a fejüket, és ezt mondják: - Ki ez? Hogy lehet, hogy még nem hallottunk róla? És hogyhogy még nem kötöttünk vele szerződést?

Mindez akkor kezdődött el az életemben, amikor elhatároztam, újraírom a Don Quijote című könyvet. Tízévesen. El is kezdtem a művet, de volt benne egy mondat (mármint az én változatomban), amely nem győzött meg. Így hangzott: „A nemesúr a Don Quijote nevet akasztotta magának.” Ez nem tetszett. Édesanyámnak sem. Valami gond volt a ragozással, de én akkor még nem is ismertem a fogalmat, hogy ragozás, így félbehagytam a művet. Legközelebb nyolcadikos koromban ragadtam újra tollat, hogy aztán villámgyorsan telefirkáljak egy spirálfüzetet. Aztán még háromat. Vagy négyet.

Valamiért most sokkal nehezebb volt, mint régen. Gyerekkoromban nem ismertem olyan fogalmakat, mint „megfelelés”, „határidő”, és ezekkel sem tudtam volna mit kezdeni, hogy „populáris” meg „kommersz”.

- Írod már?

No csak, türelmetlen a kis műzsám. Na jó...

- Először elmondom szóban, hm? Aztán majd szólsz, ha nem tetszik valami.

Bólintott, és úgy hegyezte a fülét, mint... szintén, mint meghalt kutyám anno.

- Valamikor réges-régen élt egy kiskirálykisasszony...

- Mi az, hogy „kiskirálykisasszony”? - szakított máris félbe újdonsült megrendelőm. - Vagy királynő, vagy királykisasszony. Egy királykisasszony nem lehet nagy.

Sóhajtottam egyet, és újra elkezdtem.

- Szóval... élt egyszer egy királykisasszony. Mindenki nagyon szerette őt, mert kedves volt, türelmes, és szépen beszélt az emberekkel. Nem azt mondta a szolgáltnak, hogy „engedelmeskedjete a parancsaimnak”, sokkal inkább használta azt a kifejezést, hogy „legyetek szívesek” meg azt, hogy „kérem szépen”. És a szolgák örömmel teljesítették a kéréseit, még akkor is, amikor bizony fáradtak voltak már az egész napos lótás-futás után. Aztán egy napon...

Megéreztem, hogy nem figyel. Csak egy pillanatra fordítottam fejem az égbolt felé, csak egy pillanatra... Valami madár, vagy égi jelenség vont el a figyelmemet, de mire visszanéztem, már ott sem volt. A kislány sem, a pad sem, sőt, a park is eltűnt. Én sem ültem már, hanem álltam, és mintha épp egy határozott lépés szakadt volna félbe, vissza kellett tennem a jobb lábamat a földre. Nem is föld volt. Kő. Egy hatalmas várkastély belső udvarán álltam, mellettem éppen elrohant egy szurtos kisfiú, és valamit kiáltozott. Nem értettem.

A ruhám is megváltozott. Mesém kezdetekor még pasztellosra mosott pólót és farmert viseltem, most pedig valami hosszú ujjú, bő, térdem alá érő ruhát... Kék színe volt, szegélye pedig piros.

Ösztönösen kihúztam magam.

Ismertem ezt a mozdulatot, érzést. Kedvesem sokat nevetett rajtam korábban, mondván: - Ha felveszel egy öltönyt, vagy esernyő kerül a kezedbe, máris úgy viselkedsz, mint egy úr. Más lesz a hangod, a fejtartásod, még a járásod is. Modorossá válsz, és viselkedni kezdesz. Mintha a ruha és az esernyő visszavinne a...

Ilyenkor csak meredt rám, és én fejeztem be a mondatot: - ... a múltba.

Létezhet ilyen? Lehetséges, hogy egy mozdulat, egy illat, egy selyemruha vagy sétatálca érintése felébreszt olyan régi dolgokat, amelyekre a testünk emlékszik?

Egyszer egy középkori várban töltöttem az estémet. Kézműves kirakodóvásár zajlott, a falakon fáklyák világítottak, a félhomályos udvaron hatalmas üstökben sercegve sült a hagyma, a krumpli, a hús... És olyan boldog voltam akkor, mint a vándor, aki hosszú utazást követően hazaér...

- Az asszonyom már várja... - mondta valaki. Egy furcsa kinézetű, magas szolgáléle lépett oda, és meghajolt. Kicsit kancsal volt, görbe a háta, ezek járultak hozzá az említett furcsasághoz.

- Engem? - kérdeztem feleslegesen.

Nem szólt, csak intett, hogy kövessem.

A terem, ahova bevezetett, nem a földszinten volt, a nyelvem is kilógott, mire felkaptattunk a száznyi csigalépcsőn. A vastag falakat nehéz vásznak borították, és egyre sötétebb lett, ahogyan felfelé haladtunk. Várbörtön, jutott eszembe. Aztán rögtön utána ez: toronyszoba.

Ott lakik a királylány, bólintottam, és valóban ott lakott.

- A mágus! - kiáltott a szolga. Eltelt pár másodperc, mire rájöttem, hogy engem jelentett be úrnőjének.

Nofene... Én, mint mágus...

A hölgy, aki belépésemkor megfordult, fiatal lehetett. Azért nem tudtam ezt biztosan az első rápillantásra, mert magas volt ugyan és vékony, dereka karcsú, arca sima, de a szeme...

A szeme olyan volt, mint egy ősőreg kút mélye: barázdált, hidegen vibráló, és feneketlen sötétségbe tekintő...

Teremtőm...

Ketten maradtunk. Néztük egymást. Gyorsan összeraktam a dolgot. A hölgy egy mágust várt, ám én jöttem, és most bennem van a kisasszony bizodalma, bármit is jelentsen ez.

- Mit óhajt? - kérdeztem. Fogalmam sem volt, hogy meghajolni illenék-e, vagy kezet csókolni, vagy bármi hasonló. Régen jártam már a középkorban...

- Kezdje el - mondta a nő ellentmondást nem tűrően. Hangja férfias volt, kemény, katonás.

Kezdem el? Mit?

Ilyenkor az ember ösztönösen mozdul, nem gondolkodik. A gondolkodás csak halogatás, a szó csak magyarázat.

Megfogtam a jobb kezét mind a két kezemmel. Tenyere nedves volt, hideg. Ezernyi barázda borította, mint a szekérjárta országutat télen. És hallottam, ahogyan szám a következőket mondta:

- Ahonnan maga jött, oda nincs visszatérés. A múlt nem egyenlő a jövővel. A pokol az ismétlődés. Érti? A pokol maga az ismétlődés. Ha a múltat ismétli folyton-folyvást, az olyan, mintha máris a pokolban lenne. A pokol nem azért szörnyű, mert eredendően rossz, hanem mert a múltban él, és a múlt halott. Aki a pokolban él, újra meg újra átéli ugyanazt, mint Prométheusz, akinek naponta megújuló máját falja a keselyű nap mint nap...

A nő hátrahőkölt, szemét elfutotta a könny. De nem a fájdalom könnye, hanem a haragé.

- Mit beszél? - kiáltotta. - Egész életemben az embereket, a népemet, a családomat szolgáltam! Feláldoztam magam értük, nézze, nézze a kezemet, a karomat! Nem látott ez soha bársonyos kenőcsöt, puha kesztyűt. És maga azt mondja, hogy a pokol...

Elakadt a szava. Szaporán szedte a levegőt, majd lassan megnyugodott és elfordult. De azért hallottam a hangját.

- Semmi nem elég... Volt idő, hogy azt gondoltam, a szenvedés véges, a rossznak vannak határai, és a fenevad egyszer elengedi a zsákmányát. De teltek az évek, az évtizedek, és a megváltott emberek helyébe újak jöttek... könnyörgő szemekről álmodom... sebzett arcokról és kezeikről... amelyek felém nyúlnak... Segíts... ezt hallom mindennap, ezzel a szóval telik meg a fejem, az ágyam, az életem. Bezárkóztam ide, de nincs nyugodalmam... felmászik ide a lábát tört macska... ide vergődik a szárnyát vesztett galamb... a kettészakadt féreg is... és csak néznek... csak néznek!

- Ki hitte el magával, hogy a világ súlyát viselheti egyetlenegy ember?

Ezt megint én mondtam, anélkül, hogy tudtam volna, mit beszélek.

- Nem ez a szolgálat? Nem ez a nyitott szív? - kérdezte a hölgy félig felém fordulva. - Nem ez a dolgunk itt a Földön?

A kérdés visszhangzott a szobában, bár halkán beszélt. A vastag takarók mégis visszaverték a hangot, mintha sokan lennének itt, mintha ez a kérdés minden jelen lévő és nem jelen lévő ember kérdése lenne.

- Nem tudom - mondtam aztán. Nem ezt várta bizonyára, de nem tett szemrehányást, csak bólintott. Mintha azt mondta volna: miért is reméltem választ...

Ekkor valami megzavarta a csendet, a válasznélküliséget, a levegőbe tapadt gyászt. Egy kislány szökkent be az ajtón, ugyanaz, akivel a parkban találkoztam. Engem csak egy kósza biccentésre tartott méltónak, odaszaladt a nőhöz.

- Anyu, egy viccet fogok mondani - szólt parancsolón. Édesanyja csak behunyta a szemét, úgy válaszolt. - Most ne, kicsim... most ne.

- Akkor mikor? - türelmetlenkedett a kislány. - Mikor fogsz végre nevetni, ha nem most? Mi lehet fontosabb, mint a nevetés? Csak egy percre. Aztán búslakodhatsz tovább, ha akarsz.

Ha akarsz... azt hiszi ez a csöppség, hogy a szomorúság akarat kérdése? Hogy az érzelmeinket mi szabályozhatjuk, megmondva a Napnak, mikor süssön, az esőnek, mikor hulljon?

Gyermek még, persze...

Kinyújtotta rám a nyelvét.

- Felnőtt már, persze... - mondta. Majd visszafordult az édesanyjához: - Itt ülsz a sötétben, mikor odakint nyár van, süt a nap, de te mégis őszt és telet csinálsz idebent. Fekete ruhába öltözől, nem fested ki az arcod, nem énekelsz együtt a madarakkal, nem örülsz a szaladgáló gyíkoknak... Nem adsz nekem semmit, csak szomorúságot. Szégyelld magad!

És kirohant.

Csend lett.

- Látja? - szólt a nő. - Ilyenek ezek. Kitettem érte a lelkemet, amikor kicsi volt, de mindhiába. Ilyenkor vigasztalni illik, nem igaz? Nem pedig hangoskodni meg bolondozni. Még hogy viccek meg szaladgáló gyíkok! Napfény!

Majd hozzátette:

- Nem segít rajtam?

- Hogyan segíthetnék? - Ez legalább őszinte kérdés volt.

- Maga mágus, ugye? Varázsoljon el. Változtasson élővé.

Ha nem nézem a helyzet komolyságát, még fel is nevettem volna. De ott és akkor csak tehetetlenséget éreztem. Miért ilyen komor ez a szép hölgy? És miért oly vidám a kislánya? Mit tehetek én, a mágus azért, hogy ne így legyen?

Szörnyű gondolat jutott eszembe. Kegyetlen és emberhez nem méltó. De cselekedetté formáltam, és elvégeztem a varázslatot, amit a nő kért. Megcsináltam.

Nem tudom, hogyan jutottam vissza a parkba. A kislány megvárta. Persze nem hitte el, hogy kirándulást tettem a múltba, hiába próbáltam meggyőzni arról, hogy minden igaz. Ő csak azt látta, hogy felemeltem a fejemet, egy madarat követtem a szememmel, pár másodpercre abbahagytam a mesét, majd folytattam. És most megkérdezte:

- Mi lett a vége? Mi volt a varázslat? Mi volt az a gonosz tett?

Nagy komolyan, vészjósló hangon, ahogyan a borzongató epizódokat mondja az ember mesemondás közben, folytattam:

- A mesebeli kislánytól elvettem a jókedvét, és az édesanyjának adtam...

A kislány butuska tekintettel nézett rám egy darabig, majd ennyit mondott:

- És?

- Mit és? - értetlenkedtem.

- És mi lett a vége?

- Mondom... a kislánytól elvettem...

- Jó, ezt értettem, de hogyan ér véget a mese?

Most én vágtam fancsali képet. Mi lesz ebből? - gondoltam.

- Mit nem értesz?

Ekkor döntötte el magában, hogy bizonyára valami különösen ostoba felnőttel van dolga. Pózolni, viselkedni kezdett, ahogyan én tettem korábban a középkori öltözékemben.

- Szóval azt mondd, hogy elvetted a kislánytól a jókedvét azért, hogy ne legyen szomorú az anyukája, igaz?

Bólintottam.

- És azt gondoltad, hogy ettől az anyukája jobb kedvre derül?

- Szépen fogalmazol. Igen.

- Hogy te milyen buta vagy!

Elhültem. Bár a kis kritikus szemében ott pislákol már ez a vélemény, mégis szíven ütött, hogy ezt így az arcomba merte mondani. Egy idegennek, akit pár perce ismert csak meg...

- Mit mondtál?

- Na, figyelj ide - kezdte a szónoklatot. - Egyrészt a jókedv határtalan, olyan, mint a napsütés vagy a szélfúvás. Ha elveszel belőle, nem lesz kevesebb, ezért nem is lehet elvenni, világos? Aztán: a szomorúság mindent elnyel, olyan, mint egy fekete lyuk. Tudod, mi az a fekete lyuk?

- Rémlik - nyögtem.

- Akkor jó. A fekete lyuk elnyeli a fényt. Bármennyi fényt. A kislány minden jókedve sem elég arra, hogy az anyukája vidám legyen, hiszen még azt sem engedte meg neki, hogy elmondja azt a viccet. Vagyis a varázslatoddal semmi nem változott. És tudod, miért?

- Nem - suttoztam.

- Mert nem is vagy igazi varázsló, csak elhitetted a királynővel. Szélhámos vagy!

Elszaladt. Egy szempillantás alatt. Olyan gyorsan magamra hagyott, hogy még éreztem az illatát, de már el is tűnt a látóhatáron.

Torkomban dobogott a szívem. Szélhámos vagyok, aki képtelen egy szomorú királykisasszonyt vagy királylányt, vagy tudom is én mit, jókedvre deríteni?

Egyáltalán: lehetséges ez egyáltalán? Mintha varázslóként a középkorban többet tudtam volna erről, mintha bölcsebb lettem volna... Akkor azt mondtam: „Nem tudom.”

És tényleg lehet nemet mondani, amikor a gyermekünk azt kéri, hogy csak egy percre vegyük le a szomorú-maszkot, és nevessünk egy jót?

Aztán búslakodhatunk tovább - ha akarunk...

Pont úgy, hogyan a kislány mondta a mesében.

Ültem a padon, térdemen a füzet, kezemben a toll, és továbbra sem tudtam, mit írjak. De aztán nem is akartam már írni. Van úgy, hogy a cselekvés csak elrontja azt, aminek épp lennie érdemes.

PILLANGÓ-HATÁS

Történetünk főszereplője - nevezzük csak Áronnak - pontosan hét óra negyvenhét perckor lépett ki lakása ajtaján, hogy aztán akkurátusan elkáromkodja magát. A Jóisten erkölceit is érintő szavak annak okán hangoztak el, hogy Áron leejtette a kulcsomóját, az épp az ajtó és a küszöb közé esett, majd beszorult kissé az ajtó alá. Ezután, a kapkodó és ingerült mozdulat következményeképpen, ahogyan hősünk ide-oda taszigálta az ajtót, a kulcs két párhuzamos vonalat karcolt a nemrégiben lefektetett járólapra az előszobában. Ekkor tolultak a férfi szájára a szalonképesnek nem nevezhető szavak.

A káromkodás rövid ideig visszhangzott a lépcsőházban. Ahhoz nem volt elég hangos, hogy a felső emeleteken is meghallják, de ahhoz igen, hogy Áron közvetlen szomszédja két percre elodázza távozását a lakásból. A félénk, fiatal hölgy éppen lenyomta volna a kilincset, amikor a fojtottan is agresszív trágár szavak megállították a mozdulatot. Fülét az ajtóra tapasztotta, és lélegzetét visszafojtva figyelt, vajon mi történik a lépcsőházban. Az a fajta teremtség volt, aki kétszer is meggondolja, mielőtt nemet vagy igent mond valamire, és egyébiránt sem szeret gyorsan dönteni. Volt, aki mindezeket előnyös tulajdonságnak tartotta, de olyan is, akinek az volt a véleménye, hogy az életet nem lehet folytonosan felemelt fél lábbal leélni. Mindenesetre a nő utálta a hangos szavakat, és azonnal irányt változtatott, ha veszekedő, vagy ne adj' Úristen verekedő emberekbe botlott az utcán, séta közben.

Most is megtorpant, és Áron reggeli kellemetlenségének köszönhetően, a tervezettnél később indult el otthonról. Áron végül kihalászta kulcsomóját az ajtó és a küszöb közötti résből, majd hangulatfokozónak jó hangosan becsapta az ajtót. A hölgy csak akkor mert előbújni fedezékéből, amikor a férfi erőteljes lépteinek hangja messze eltávolodott már, és hallani lehetett, hogy a földszinti liftajtó is kinyílt.

Ez az alig két perces késlekedés is elég volt ahhoz, hogy a nő napja gyökeresen megváltozzon - ahhoz képest, amilyen lett volna, ha a tervezett időben hagyja el a lakást.

Először is éppen lekéste a buszt, és ez a malőr nem tett jót amúgy sem fényes lelkiállapotának. Elszalasztotta a találkozást egy szimpatikus, ám kissé félszeg fiatalemberrel, aki mellette foglalt volna helyet a buszon, és három megállónyi időre lett volna szüksége ahhoz, hogy bátorságát összeszedve megszólítsa a nőt. Magától értetődően nem került sor az első randevúra, az első mozira, sőt az első együtt töltött éjszakára sem, amikor megfogant volna első gyermekük, akit aztán még kettő követett volna a sorban, nem egészen öt év

leforgása alatt. Tovább már nem is érdemes folytatni ezt az alternatív életutat, hiszen történt épp elég dolog aznap a valóságban amúgy is.

Merthogy taxit hívott. Semmiképpen nem akart elkésni a munkahelyéről. Tíz napja dolgozott ügyfélszolgálatosként egy telefonos társaságnál, három hónap kitartó keresés után találta ezt a nem túl nagy kihívást jelentő munkahelyet, de tudta, nincs más választása: legalább annyi ideig ki kell bírnia, amíg rendezi adósságait, különben a spirál egyre lejjebb viszi újabb és újabb hitelekbe, kölcsönökbe és megalázó helyzetekbe. Így a nem elhanyagolható mértékű érdek azt kívánta, hogy ne késsen el aznap.

A taxi másodpercek múlva be is állt a már elnéptelenedett buszmegállóba, és a hölgy megpróbálta összeszedni minden határozottságát, hogy megértesse a sofőrrel: nem számít a piros lámpa, nem számít a záróvonal, egy a cél: időben beérni a belvárosba. Sejtette, hogy a fuvardíjra rámege majd aznap munkadíjának legalább kétharmada, de nem gondolkodott ezen sokat.

Azt viszont nem sejtette, hogy a sofőr - egy hosszú hajú, borostás fiatalember - előző éjjel aktív gyásmunkát folytatott a barátnőjével való szakítás miatt, magyarán egy füstös szórakozóhelyen töltötte az éjszakát, és meglehetősen sok alkoholtartalmú italt fogyasztott. Ezt követően két órát aludt, és munkába állt hajnalban, mivel - utasához hasonlóan - munkája megtartásának okán ragaszkodott a pontos kezdéshez. Magától értetődően, másnaposságának köszönhetően reflexei lényegesen lassabbak voltak a megszokottnál, ezért nem volt képes időben fékezni az egyik zebra előtt, amelyen egy kisfiú vezette át kiskutyáját. A kerekek csikorogtak, az autó megállt ugyan, de már későn. A fiúnak semmi baja sem lett, de a kiskutya a jobb első kerék alá került, s ott is maradt. A fiú keservesen sírt, olyannyira, hogy az összecsiszóduló járókelők először azt hitték, ő is megsérült. Persze mindketten kiszálltak a kocsiból, a nő a fiút próbálta vigasztalni, a taxis zavartan és sarokba szorítva magyarázta az egybegyűlteknak, mi történt.

Végül mindketten elvesztették a munkahelyüket: a hölgy nem ért be időben, a taxisofőrt pedig szintén elbocsátották, mivel a taxitársaság nem engedhette meg magának, hogy alkalmazottai házi kedvenceket gázoljanak a zebrán.

Most térjünk vissza Áronhoz, aki abban a másodpercben, amikor a szomszédjában lakó hölgy felemelte a telefonját, hogy taxit hívjon, éppen rádudált az előtte haladó autóra, amelynek vezetője történetesen két tizedmásodperccel a zöld lámpa felvillanása után indított a kereszteződésben. Az inzultált sofőr megijedt kissé a kürtszó hallatán, de aznap egyébként sem mentek jól a dolgai. Három hete vált el, azt követően, hogy fél év véres küzdelem után megállapodott feleségével a ház, a vagyon és a közös cég felosztásáról. Minderre ráment az

elmúlt húsz évben összespórolt pénze, a közös gyerekükkel való kapcsolat, haja barnasága és a lelki nyugalma. Érthető módon jó kedélyét nem fokozta a mögötte türelmetlenkedő autós hangos figyelmeztetése, aki ráadásul sávot váltva és melléérve még előszóban is kifejezte véleményét, miszerint minden bizonnyal vak lehet az, aki nem látja, hogy zöld a lámpa. A frissen elvált úriember gyomrában megmozdult valami, és kifelé kíváncszott.

Nem szólt vissza, nem emelte fel a karját sem valami kifejező mozdulatra. A válóper és a felesége vérszomjas ügyvédjével való tárgyalások során megtanult bólogatni, hallgatni, továbbá indulatait profi módon elfojtani: mind e közben nem volt tudomása róla, hogy a hónapok alatt napi életveszélyes adagokban nyelt harag és megaláztatás milyen munkát végez a szervezetében. Nem tudott arról a növekvő daganatról sem, amely a vastagbelében vert tanyát, s amelyről majd csak két hónappal később derül ki, hogy már operálhatatlan. Azt sem sejtette, hogy ez a dudaszó, valamint a lekezelő hangsúly és mozdulat csak megerősítette szívében azt a meggyőződést, hogy elég volt.

Nem egészen öt hónap leforgása alatt vitte el a rák. Egy kiskorú gyermeket hagyott hátra maga után, aki rockzenész lett, és egész pályafutását meghatározta később apja hiánya: ez lett dalszövegeinek és mondanivalójának fő tartalma.

Áron pedig hajtott tovább. Foglalkozására nézve utazó ügynök volt, feladatai közé tartozott előszóban bemutatni azokat az exkluzív fotóalbumokat, amelyeket cége már kis példányszámban is roppant kedvező áron értékesített. Aznap három kerületet kellett bejárnia. Lakótelepeken, zsúfolt bérházakban nem is próbálkozott, inkább a kertvárosi, hatalmas, úszómedencés házakat vette célba, azokat a városrészeket, amelyeket a belvárosban élők csak milliomos negyednek neveztek.

Az első ház, ahová most bekopogtatott, egy plasztikai sebész háza volt. Nem is ház: kúria. Az orvos felesége lakberendezőként kereste a kenyerét. Áron ezt nem tudhatta, de azért észrevette, hogy a ház kívül-belül, beleértve a kerti bútorokat és a hangulatos sziklakertet is, olyan, mintha egy katalógusból elevenedett volna meg. Áron bizonyos volt benne, hogy jó helyen jár.

Az orvos nyitott ajtót... legalábbis Áron így gondolta. A férfi alacsony volt, tömzsi és szemüveges. Áron nem így képzelte el egy plasztikai sebészt, ő úgy gondolta, aki ezt a hivatást választja, az bizonyára művileg változtat arca előnytelenégein. A férfi orra széles volt, kissé ferde is. Járomcsontja furcsán torz, mintha valaki erőteljesen megcsavarta volna kisgyerek korában, és úgy maradt volna. Az orvos megérezte, hogy vendége tekintete talán az indokoltnál hosszabb ideig időzik rajta, mert kissé hátrébb lépett, az első mozdulatra szélesre tárt ajtót beljebb csukta, és bizalmatlanul kérdezte meg Áront, hogy mit óhajt.

Áron előadta a szokásos monológot a szokott hangsúlyokkal, kötelező szófordulatokkal és kifejezésekkel tarkítva, amelyek célja az volt, hogy a potenciális ügyfél csak akkor eszméljen fel csodálatából, amikor már aláírta a megrendelőlapot. Nem is lett volna semmi baj, ha nem jelenik meg a háttérben az orvos felesége, és közbe nem szól.

Ha csak némán megállt volna a felfelé vezető lépcső aljában, akkor is belefojtotta volna a szót Áronba. De így, hogy a világ legszebb hangján megkérdezte, nem fáradna-e beljebb, olyan hatással volt az utazó ügynökre, hogy elakadt a szava, megkövülten bámulta a fehér köntöst viselő, vizes haját turbánba csavaró hölgyet, és azt is elfelejtette, melyik cég képviselőjében jár el.

A hölgy viszonzta a pillantását. Persze Áron nem tudhatta, hogy ez a hölgy sajátja. Nem neki szól az általa csábosnak vélt tekintet, hanem a férfinem összes képviselőjének, úgy általában. Azt sem sejtette, hogy ez jelenti a legnagyobb problémát a nő és a férfi házasságában, s ennek okán rendelkezik az orvos bérlettel egy másik orvoshoz, aki történetesen pszichiáter. A mardosó féltékenységnek most nem volt látható jele, legalábbis Áron számára. Az orvosnak azonban kidagadtak az erek a tarkóján, állkapcsa és rágóizmai befeszültek, végtagjai hideggé merevedtek. Pár másodpercig tartott a jelenet, majd a sors újra megnyomta a lejátszás gombot. Szó sem esett ezután üzletről, a férfi magára erőltetett udvariassággal megköszönte vendégének a látogatást, majd kitessékelte Áront a kertbe. Az ügynök akkor eszmélt csak fel: pislogott egyet, és szívében valami furcsa melegséget vélt felfedezni: azon a helyen, ahol korábban meghalt felesége foglalt helyet.

Beszállt autójába, de még nem indított. Mint amikor behunyjuk szemünket, és még sokáig látjuk a napkorongot, amelyet megbámultunk előzőleg: a férfi a fehér köntösös hölgy arcát vélte kirajzolódni a szélvédőn hosszú másodpercekig. Vissza kell ide jönnöm, gondolta, beszélnem kell ezzel a nővel. De nem most, tette hozzá.

Elindult. Kitavaszkodott, úgy vélte. Pedig csupán pár perccel került közelebb, még nem is a tavaszhoz, csupán az év végéhez. December volt, hómentes advent, az emberek rohantak szeretni, rohantak túl lenni a karácsonyon. Áron akkor és ott nem akart túl lenni semmin, csupán még egyszer látni ezt a nőt, megérinteni, vagy csak egyszerűen a közelében tölteni a napot, az estét, a jövőt.

Nem került sor erre. A hölgy férje, Áron távozását követően, aznapra már használhatatlanná vált. Élete egyik legjobban sikerült féltékenységi jelenetét produkálta, percekig üvöltözött a feleségével, aki kezdetben felvette a kesztyűt, és hasonló hangerővel és stílusban kérte ki magának párja vádjait, de később - ahogyan lenni szokott -, sírva bezárkózott a fürdőszobába, és ott is maradt egészen addig, amíg a férfi dülva-fúlva el nem hagyta a házat.

Az orvos ugyanúgy munkába indult, ahogyan Áron, a szomszéd hölgy és a taxisofőr is, ám közel sem volt abban a fizikai és lelkiállapotban, hogy operáljon aznap. De neki sem volt választása, ahogyan a többi, a játékban részt vevő, egymást nem ismerő szereplőnek sem. Beérve a rendelőbe bemosakodott, megnézte aznapi menetrendjét, bevitette első kliensét a műtőbe, és hozzálátott az alig tizenéves lány orrsövényműtétéhez. Közben elő-előtolakodott a reggeli látogató képe, és egy iszonyatos gondolat furakodott be a fejébe. Szinte látta maga előtt, ahogy az utazó ügynök, távozását követően, leparkol a sarkon, megvárja, amíg ő kijön a házból és elhajt, majd újra becsönget a házba. Az asszony ajtót nyit, még mindig a fehér köntöst viseli, csak most nincs annyira megszorítva az öv, mint korábban. Beengedi a férfit, leülteti a nappaliban, itallal kínálja. Majd...

Valami émelyítőt érzett, valami reccsent és szakadt egyidőben.

Elborzadva meredt a műtőágyon fekvő lány arcára... Szakértő volt: tudta, hogy a lány orrát még így is rendbe lehet hozni. De azzal is tisztában volt, hogy mindez műtétek sorozatába és az orvosi jó hírébe kerül majd. És hosszú távon a házasságába.

Áron időközben folytatta körútját, és sikerült négy szerződést kötnie. Boldog volt, és boldogsága másokra is átragadt. Csak a rend kedvéért:

Délben evett egy szendvicset az egyik gyorsbüfében. A pultos hölgy aznap reggel vásárolt pár dolgot a közeli supermarketben, de ezt persze Áron nem tudhatta. Olyan apróságok voltak a kis készletében, mint egy csomag zsilettpenge, egy toll, egy jegyzetfüzet, kis üvegnyi, de nagyon erős konyak, és hasonlók. A lány tekintetén valami felszabadultság látszott, nem azért, mert élvezte az életét, sokkal inkább mert aznap estére tervezte eldobni azt. Reggel kitakarított, kiselejtezte a ruhaszekrényét, és valamiért arra is késztetést érzett, hogy lefényképezze a macskáját. Ezután vásárolt be. Búcsúlevelet nem írt, minek? Ő nem üzeni akart, hanem meghalni. Amikor Áron belépett, feltűnt neki a férfi sugárzó tekintete. Szerelmes, gondolta. Ő is elmosolyodott, és még arra is vette a bátorságot, hogy megkérdezze, mi az oka az örömnak. A férfi talán fel sem nézett rá, csak ennyit suttogott: - Jó lesz ez. - Nem szólt többet, nem is értette a lány, mit jelentenek a szavak, de a következő órában, kihasználva a pillanatnyi vendéghiányt, bement az öltözőbe, kivette a zsilettpenge-készletet a táskájából, és kidobta a szemébe. Még pár zsíros papírtálcát is borított rá összegyűrve, nehogy a főnöke megkérdezze, mit keres az oda nem illő csomag a szeméthyűjtőben. A konyakot megtartotta estére. Addigra kitalálja majd, mit ünnepeljen.

Aztán:

Majdnem beleütközött a nőbe. Meg sem ismerte először, motyogott valamit elnézés-képpen, a nő pedig felnevetett. - Hej, ezer éve! - ennyit kiáltott.

Osztálytársak voltak a középiskolában. Vagy csak évfolyamtársak? Áron nem volt benne biztos, de arra azért határozottan emlékezett, hogy legalább egyszer, órákon át csókolóztak valami iskolai ünnepség alatt. Szalagavató? Farsang? Rég volt...

Ő is felnevetett, és szíve táján újfent azt a melegséget érezte, amelyet korábban. Emlékezett a nő illatára. És nevetése is ugyanaz volt. Most már nem különösebben tetszett neki, de mindegy is volt. A nő még mindig belé kapaszkodott, nehezen nyerte vissza az egyensúlyát, köszönhetően tűsarkú cipőjének és a jeges útnak. És Áron nem engedte el. Beszéltette, emlékeztette a nőt azokra az évekre, amelyek tele voltak tervekkel, és amelyeket - úgy hitték akkor - soha nem fognak maguk mögött hagyni. Öt percet töltöttek együtt. A nő ez idő alatt késte le a halálát, amely három utcával odébb várt rá egy hasonlóan jeges járdaszakaszon, amin most is megcsúszott. Akkor nem lett volna ott senki, aki elkapja, és koponyatörést szenved. A mentő érkezése előtt egy perccel lélegzett volna utoljára. De így, az Áronnal való találkozás után úgy döntött, hogy előszedi a fiók mélyéről a régi iskolás képeket, rendszerezi, és albumba sorolja őket. Mindössze egy tetszetős fényképalbumra volt szüksége, ám ehhez át kellett mennie az út túlsó oldalára, ahol a lelkiismeretes ház mesterek alaposan felsózták a járdát.

Áron csak ment tovább, minderről mit sem tudva. Fogalma sem volt arról, hány ember életéért vagy csupán jó hangulatáért lett felelős, és hány ember halálát okozta. Azt sem tudta, hiszen hogyan is tudhatta volna, mi történt a kisfiúval, akinek kutusát elgázolta egy taxi. Vagy a szomszéd lánnyal, aki, miután elvesztette friss munkahelyét, úgy döntött, külföldön próbál szerencsét, és beiratkozott egy német nyelvtanfolyamra. Nem rendelkezett semmi információval a kamaszlánnyal sem, akinek arcát eltorzította a plasztikai sebész, viszont lábadozása alatt blogot kezdett írni, amely százezrek kedvencévé vált.

Csak ment, és tette a dolgát. És mindvégig azt gondolta, hogy közérzete csak rá tartozik.

NEM GONDOLTA VOLNA

Nem gondolta volna.

Azt sem, hogy vele ébred, azt meg végképp nem, hogy ez lesz az utolsó ébredése.

De van ilyen.

Először a kutyát látta meg, akit egy gumiabroncshoz láncoltak. Aztán a többit: még valaki várakozott az erdőszélen. Egy lány, verseskötettel a kezében. Onnan tudta, hogy verseskötet, hogy kisméretű volt, de vaskos és kopott. Így szoktak kinézni a verseskötetek. A lány sokkal fiatalabb volt, mint a könyv - legalábbis remélte. Nem lehetett több, mint tizenhat éves, de mostanában óvatosan bánt az effajta korbecsléssel.

Szőke volt, és fekete szemű: utóbbit még olyan messziről is biztosra vette. Annyira szerette ezt a típust, hogy talán akkor is felfigyel rá, ha éjszaka van. De nappal volt, reggel, ködös-fényes idő: tudják, amikor a fény elkenődik a térben, és minden olyan érvényes lesz, mintha aláhúzta volna a Teremtő alkotásának kiemelendő részeit.

De a lányt nem kellett aláhúzni vagy kiemelni. Haja szinte világított... vagy a fény a haján keresztül. Elsőre nem tudta megmondani, melyik lehet valódibb. A haj bocsátja ki a fényt, vagy a fény teremti a haját? Vagy a lány mindkettőt?

Nem volt ideje gondolkodni, de nem is akart: ha már meglátta a lányt, odament hozzá. A kutyával nem törődött egyelőre.

A férfi, aki ezen a reggelen megszólította a lányt, negyvenéves volt. Pontosan. Arra nem emlékezett, hogy aznap lenne a születésnapja, de ez nem is volt fontos. Nem akart önmagáról beszélni.

- Maga is? - Ez volt az első mondata aznap.

A lány úgy nézett rá, mintha egy komikus rajzfilmfigura bukkant volna elő a semmiből. Kérdően bámult a férfira, de még nem szólalt meg. Kissé felemelte az állát, szónokokra jellemző ez a mozdulat.

- Úgy értem... - folytatta a férfi, de el is akadt. A lány szemében volt valami, ami beléfojtotta a szót. Talán a tenger. Vagy az óceán. Vagy az égbolt. Kétség, ez biztos, valahol a feketeség mélyén. Nem lehet valami ennyire végtelen...

- Első alkalom? - szólt most a lány. A férfi kihasználta a lehetőséget, hogy bólintson. Valami elindult végre.

- Nekem is - mondta a lány. - De majd belejövünk, nem igaz?

Ismét bólintás következett, a férfi kissé félszegnek kezdte magát érezni. A lány ekkor beszélni kezdett.

- Tudja, sokan meséltek már erről, de mindenki mást mondott. Van, aki azt állítja, fáj. Mások hullámvasúthoz hasonlítják. Olyannal is találkoztam, aki nem akart róla beszélni. Mintha félt volna emlékezni. Van ilyen, hogy valaki fél emlékezni?

- Az emlékek kegyetlenek... - szólt most a férfi, de nem tudta pontosan, hogyan akarja folytatni. Azért összeszedte magát. - Nem azért, mert nem engedik eljönni a jövőt, hanem mert hazudnak néha. Azt mondják magukról, hogy igazak. Berendezzük velük az életünket, és csak a végén derül ki, hogy hazugság volt az egész.

- Vagy nem is a mi emlékeink - tette hozzá a lány.

Hallgattak egy kicsit. A kutyát nézték. Öreg volt már, nyaka körül széles bőrv, méteres láncsal, amely a gumiabronszhoz tartozott. Kölyökkora óta lehetett fogságban. Sohasem volt igazi kutyaélete.

- Magának igazi emberélete volt? - kérdezte ekkor a lány. A férfi meglepődött.

- Volt?

- Vagy lesz.

Ezen mindketten elgondolkodtak. A férfi törte meg a csendet.

- A könyv minék?

Nevettek. Micsoda kérdés!

- Szeretem. A versek nem ebből a világból valók. Emberi nyelven íródnak, de nem ember által. Nem is igazi költő az, aki úgy ír, ahogy beszél.

A kutya nyaka megfeszült, ahogyan közelebb próbált menni hozzájuk. Húznia kellett a terhet. A foszlányokká szakadt gumiabronsz még holtában is szinte cipelhetetlen volt. A terhek már csak ilyenek.

A férfi mozdult először, de a lány is megtette volna. Határozott mozdulatokkal kioldotta a vastag, kellemetlen tapintású bőrszíjat, és levette a láncot is. Az egész holmi a földre került. Már is sokkal veszélytelenebbnek tűnt. A fogvatartóból így lesz jelentéktelen szemét a porban. A kutya megszaglászta az abroncsot, és hitetlenkedve meredt a férfira. Majd a lányra nézett, mintegy kérve: erősítse meg egy mozdulattal, egy szemvillanással, hogy szabad. Megtörtént. Nem is kérdőjelezte meg. A lány ugyanezt mondta később:

- Ő észreveszi, ha szabaddá válik. Az ember nem mindig. Az ember visszaül a tolokocsiba is.

Megint csend lett, azon gondolkodtak mindketten, honnan ismerik ezt a szót: tolokocsi. De nem jutottak semmire. A kutya viszont már valahol az erdő közepén járt, vidám

szuszogása odahallatszott olykor. Találhatott valami patakot is, mert amikor visszament hozzájuk, vizes volt a feje, és nyalta a száját.

Várákoztak, de még nem tudták, pontosan mire. A férfinak sok mondanivalója akadt a kutya elengedését követően. Arról beszélt, hogy honnan jött. Hogy merre tart, azt nem tudta megmondani.

- Korábban úgy volt, hogy a múlt meghatározta a jelent és a jövőt. Az idő körbe-körbejárt, mint az óramutató. Talán azért is találták ki az órát így, ebben a formában. A jövő nem létezett előre, az egész olyan volt, mint egy hatalmas, folyton áramló csigavonal. Ha ismerted a múltat, bízhattál a jövőben, hiszen az pontosan a tükörképe volt. Ha megfigyelted a mögötted lévő emberek végtelen menetelését, láthattad magadat, amint abban a tempóban haladsz a jövőd felé. De most... most minden megváltozott. A múlt nem ad puha ágyat, biztonságot, nem süppedhetsz bele kényelmesen hátradőlve. Az időben mögötted járó emberek kísértetek csupán, akiknek hűvös leheletére felriadsz éjszaka. De ha biztatásért, tanácsért, útmutatásért fordulsz hozzájuk, rémülten hátrálni kezdenek, szemükben tanácstalanság és kétségbeesés. „Nem tudok segíteni”, ezt üzenik. Ezzel szemben a jövő folyamatosan hívogat téged. Nem is létezik még, olyan, mint egy embrió, egy zigóta. Csupasz, kellemtelenül újszerű, meg se mered érinteni. De megjelenik előtted, utat mutat, és nyújtja a kezét. Követnéd őt, persze, de nem látod a maga teljességében, hiszen nincs mit látnod. A hívogató kéz gazdája valahol a sötétben rejtőzik, oda kell menned. Ugranod kell.

- Nem kell - mondta a lány. A kutya épp nem volt ott.

- A hátad mögött kísértetek, előtted a sötétség, és nem kell ugranod?

- Nem - ismételte a lány, és kinyitotta a verseskötetet. Lapozgatott benne egy kicsit, majd megállt.

- Figyelj csak.

A férfi nem is vette észre, hogy már nem magázódnak.

A vers, amit a lány felolvasott, így szólt:

Minden „kell” erőszak

Minden jel elkopik

Mindenki meghal

Nincs olyan, hogy mindenki

Nincs olyan, hogy halál

- Ki ez? - kérdezte a férfi.

- Micsoda?

- Ki írta ezt a verset?

- Én - mondta a lány.

A férfi arca felderült.

- Költő voltál? Izé... leszel?

A lány most először mosolyodott el igazán. Kisütött a nap is nyomban. A fény most már nem fény volt, hanem mosoly a lány szemében. Onnan áradt szét a világba.

A férfi ekkor vette észre, hogy fáj a nyaka. Megérintette a bőrét, de a tapintás durva volt, cserzett, kemény, émelyítően öreg. Megcsörrent a lánc is. Az abroncs súlya nehezebb volt, mint képzelte. A kutya sehol sem volt, a férfinak le kellett ülnie, nem bírta már állva tartani a súlyt. Mióta cipelheti a terhet? Évek óta?

A lány még ott volt, könyve a kezében, és szavalt. De a férfi nem hallotta már a szavakat, egy világ választotta el őket egymástól. Az erdő most sokkal barátságatlanabbnak tűnt, mint amikor idejött. Mikor is történt ez? Ma reggel? Mi a „ma”? Mi az a „reggel”? Mi az, hogy „erdő”?

A lány még beszélt, mozgott a szája. A szeme is mosolygott, nem haragudott a férfira. Miért is haragudott volna? Hiszen már régen maguk mögött tudták azokat a napokat, amikor a lány még kicsi volt, apja pedig nyitva felejtette a kicsiny szoba ablakát éjszakára. Fagyott aznap - erre emlékezett csak. És a köhögésre.

De a lány mosolygott.

A férfi is mosolygott.

A verseskötet is ott volt a polcon, jutott eszébe a férfinak. Szerette is nagyon. A lányt is.

És nem volt semmiféle kutya. Arra már nem jutott idejük, hogy kutyát is vegyenek.

Most megpróbálta kezével húzni az abroncsot, de nem járt sikerrel. Annyit ért csak el vele, hogy lehorzsolta tenyeréről a bőrt. Ezután nem kísérletezett többé.

Meddig ült ott az erdő szélén? És meddig látta még a lányt?

Az idő itt nem játszott szerepet. De a férfinak igaza volt: a múlt többé valóban nem határozta meg a jövőt.

A borszív, a lánc és az abroncs nem tarthatta fogva örökre a férfit.

Egy szép napon újra találkozott a lánnyal. Ezúttal nem felejtette el becsukni az ablakot. És kutyájuk is lett.

De ez már egy másik történet...

ÉN ÉS VILÁG

A megállapodás az volt, hogy napra pontosan ötévente találkozunk, és elmondjuk egymásnak, mi történt legutolsó beszélgetésünk óta. Miután kölcsönösen meghallgattuk egymást, kifizettük a kávékat, mindig szigorúan csak a magunkét, felálltunk az asztaltól, biccentettünk, és elkészöntünk egymástól. Mindig ugyanaz a kávézó, ugyanaz az asztal, és ugyanazon óra és perc.

Így ment ez öt alkalommal, vagyis a szerződéskötésünket követően húsz évig.

Azért, ha megengedik, megosztanám önökkel, hogyan is kezdődött ez az egész.

Egy olyan kisvárost képzeljenek el, amely önmaga kísértetvárosa. Vagyis a figyelmes szemlélő számára hátborzongató pontossággal követhető a település fejlődése és fokozatos hanyatlása. Annyira tökéletlen az egész, hogy még a haldoklás és oszlás folyamata is jócskán hagy kívánnivalót maga után. Ezen a helyen az anyag nem vész el ugyan, de nem is alakul át valami mássá, nincs újjászületés. Ami egyszer élt, holtában is szem előtt marad, valahogy úgy, mintha rejtett kamerát helyezne valaki egy elföldelt koporsóba, és naponta élő adásban szemlélné, mi történik a halottal.

Csak hogy ebben a városban, mint említettem, a bomlás folyamata sem megy végre szakszerűen: egy ponton lelassul, majd megáll, és úgy marad. Megannyi oszlott mementó hirdeti a múltból, hogy a halál is képes elbaltázni dolgokat.

De hogy értsék, itt van például a vidámpark. Amikor gyermek voltam, családommal együtt rendszeres látogatói voltunk. Vattacukor, elvarázsolt kastély, óriáskerék, régi táncdalok a szélsuhogással egy akkordban, moha színezte padok és gyerekzsivaj. Az élet jelei, ahogyan egy vak ember mondaná. Mindez a halál és az újjászületés közti bardóban korhadt padtámlának, rakétajáték rozsdás darabjainak, megsárgult újságpapírnak, és hideg szélnek látszik. És mintha mindezek végtelen táncot járnának egy láthatatlan örvényben: esküdni mernék, ha lenne időm szemmel tartani ezeket a tárgyakat, hangokat és áramlásokat, hamarosan meglátnám, hogy egy nagy egész részei, együtt mozdulnak, óvatosan kerülgetve egymást, mint tapasztalatlan táncosok, vagy ütésre számító bokszolók. Összetartoznak az enyészetben.

De emlékeztetném a szebb napokat látott szabad strandot, a régi kórház épületét és a főutca közepén magára hagyott aprócska könyvpavilont is, amely bezárt egy napon, és soha nem nyitott ki újra. A könyvek a kirakatban érintetlenek, soha nem selejtezték le őket, úgy fakultak meg és száradtak ki, hogy még reménykedtek abban, valaki egy napon megveszi és átlapozza őket. Nem érték meg, hogy antikvár könyvek legyenek, új állapotukban, álmukban

érte őket a halál, mint vulkán pusztította ókori városok lakóit. Szemük csukva, vagy rémülten fennakadva, bámulva a semmibe. Ez a könyvpavilon is emlékeztetni hivatott a járókelőket, hogy bármi is történt itt, az gyorsan történt, mire elkezdődhetett volna a pusztulás, már véget is ért: ezért nem tökéletes.

De mindezeket senki sem veszi észre. Nem tűnik fel az embereknek, hogy tökéletlenre faragott sírkövek, feslett sírhantok között járkálnak nap mint nap.

Ez hozott össze minket, ez a könyvpavilon.

Már vagy két percre állhattam előtte, és azon tűnődtem, miféle hályog akadályozott meg benne korábban, hogy észrevegyem, amikor megszólalt mögöttem egy hang. Halk volt, először nem is fogtam fel, hogy hozzám beszél, de amikor a férfi mellém lépett, egyértelművé vált, hogy bizony engem szemelt ki. Ezt mondta:

- A nagymamám itt vette meg első mesekönyvem. Az volt a címe, hogy *Mindenki meséskönyve*. Nem is tudtam még olvasni, de ő úgy látta jónak, ha esténként felolvas belőle. Volt benne egy ijesztő történet valami vaskos régi kódexről, amelynek méreggel itatták át a lapjait, és mindenki meghalt, aki csak belelapozott. Talán ebben a pavilonban is ez történt. A könyvárus addig nyálazta a könyvek lapjait, míg belehalt, és most is ott várakozik bent a nyitásra, amely már soha többé nem következik be.

Ránéztem a fickóra, ahogy az ember egy nagytestű kutyát vesz szemügyre: próbáltam elkerülni a hirtelen mozdulatot, és a szemem sarkából menekülési útvonalat kerestem. Igyekeztem racionális maradni, hátha a józan ész is lehet ragadós.

- Kívülről van lelakotva - mondtam. - Nincs bent senki. Ezt bezárták.

A férfi nem vitatkozott, vállat vont, és hallgatott egy darabig. Már-már elköszöntem volna, amikor újra megszólalt.

- Játsszunk olyat, hogy meghallgatjuk egymást. Nem szólunk közbe. Nem reagálunk, akkor sem, ha a másik befejezte. Akkor adjuk át a szót, ha egyértelmű, hogy a szemben ülő befejezte a mondandóját. Hm?

- Maga most viccel velem, ugye?

Megszemléltem a fickót. Hosszú kabátot viselt, színe meghatározatlan volt, átmenet valahol a piszkosszürke és a sárgásbarna között, de nem lehetett tudni, hogy ez a kabát eredeti színe, vagy csak kopott, netán koszos. A szeme pontosan ilyen színű volt, és esküdni mertem volna, hogy a kabát és a férfi íriszének árnyalata egyformán változik, és nem lehet megmondani, melyik melyiknek oka. Egyidejűség, ez a szó jutott eszembe. A dolgok nem egymásnak okai, csupán társai. Akár az érzelmeink, amelyek megjelennek a semmiből, majd

okot keresünk rájuk a külvilágban, emberekben, kimondott és kimondatlan szavakban, tettekben és történetekben.

- Nos, jön?

- Hová? - értetlenkedtem.

- Hát oda - mondta, és rámutatott egy közeli kávézóra.

Mentem. Nem tudom, miért, nem is érdekelt. Életemnek abban a szakaszában nem tettem fel kérdéseket, mert nem akartam tudni a válaszokat. A bizonytalanság fedele beázik amúgy is - mondtam sokszor magamnak, és sokszor eltöprengtem a mondat értelmén.

- Negyvenöt éves vagyok, nőtlen, munkanélküli festő, és hajléktalan.

Ezekkel a szavakkal kezdtem a magam történetét, és a fickó arcán nem látszott, hogy meglepődne. Így hát beszéltem. Úgy jöttek a szavak, mint teherautó rakteréből szabaduló megnyomorgatott luftballonok. Meséltem neki meghalt nagyapámról, akit cukorbetegség láncolt évekig az ágyához, miután megvakult, de amikor bevitettem hozzá megmutatni újszülött unokáját, könnyek folytak le az arcán. Az első szerelmemről, aki megcsókolta a számat, de még nem merte bedugni nyelvét ajkaim közé. A tóparti stégről, ahol órákig vártam egy másik lányt, és káromoltam az Istent, hogy nem jön. Majd egyszer csak ott ült mellettem, és maga sem tudta, hogyan került oda. A hét szivárványt is elmeséltem neki, amely mindennap megjelent ablakom felett, de rajtam kívül senki sem látta, és nem hagytam ki mondandómból a valószínűtlenül fehér macskát sem, amit összetört állapotban találtam az út szélén, és saját kezemmel temettem el egy köves út mentén.

Figyelmesen hallgatott. Aztán abbamaradt a szó, nagy levegőt vettem, és éreztem, nincs több a tarsolyomban. Persze csak töredékeket említettem életemből, talán nem is a legfontosabb dolgokat, de bizonyosan oka volt, hogy agyam ezeket dobta fel a láthatóságba. Becsuktam a számat, és bólintottam. Ez volt a jel arra, hogy ő következik.

És belekezdett. Nem tett mást, mint elismételte a mondataimat, csak éppen a visszajáról. Ő volt a nagyapám, aki nem látta, de érezte unokája vonásait, és azért sírt, mert felismerte, mennyire hasonlít rá, s hogy a felnövő emberke pontosan ugyanúgy fogja végezni majd, ahogyan ő: vakon, ágyban, fájdalmak közt, a kórterembe belépő fiával és unokájával, mint utolsó pillanatképpel, amit magával visz. Mesélt a lányról, aki sokáig várta, hogy az a szőke fiú megcsókolja, majd végül is ő kezdeményezett, még ügyetlenül, szorongva. De ő bújt a másik leány bőrébe is, aki nesztelenül lopózott mögém a stégen, és gyermeki csodálkozással tettette, hogy fogalma sincs, mit keres ott, hiszen másodpercekkel korábban még egy parkban sétált, majd felkapta egy forgószelet, és szerelméhez repítette. Ő volt a hét szivárvány mindegyike, és megtudtam, hogy a szivárványok élő lények, eső és napsugár

nászából születnek, tiszavirág-életűek, és nem illenek bele az evolúció ismert leszármazási vonalaiba. Ahogyan megannyi más élőlény sem, akiket nem is tekintünk élőlénynek: a hurrikán, a szél és a Föld sem. És végül elmondta, hogyan ütötte el egy autó, amikor rohant át az úton, kergetve egy csak általa látható furcsa, tündérszerű lényt, hogyan vonszolta magát egy félreeső helyre, ahol rátaláltam, nevet adtam neki, gyógyítani próbáltam, és eltemettem végül egy ősi vándorút mentén. Utóbbit megköszönte, majd elhallgatott.

Ahogy már említettem, az első beszélgetést követően ötévente találkoztunk, és elmeséltük egymásnak, mi minden történt a kihagyott évek során. Nevet isadtunk egymásnak. Magam az Én nevet kaptam, én pedig úgy szólítottam őt, hogy Világ. Sokszor féltem elkezdeni a beszédet, mert fájó volt bűneimet újramagolni, visszahívni az életbe, és felmutatni őket. De ő soha nem ítélt, nem bántott, nem követelt, és nem moralizált. Ha megosztottam vele, hogyan csaltam meg a feleségemet, ő elmondta, milyen volt megcsalatra lenni, akkor is, ha nem tudott róla. Amikor megemlítettem neki egy szűnyog elpusztítását, ő megosztotta velem a lecsapó tenyér okozta fájdalmat, és a halál vigasztaló ölelését. Megesett, hogy sírtam, mert fájt, hogy megbántottam és elüldöztem barátokat az életemből, ő pedig mesélt üldöztetésről, megbántottságról, megfejthetetlen száműzetésről.

Utolsó alkalommal nem jött el.

Sokáig vártam, számba vettem a lehetséges indokokat: az óráátállítást, amelyről bizonyosan megfeledeztem, noha tudtam, hogy nem. Lehetséges balesetet, tragédiát, vis maiort. Egyszerű feledékenységet. Utóbbi feltételezésen azonnal elmosolyodtam. A Világ nem felejt-het, ahogyan a tükör sem tud nem tükrözni, a lábnyom is képtelen csalni.

Soha nem célzott rá, hogy egy nap elmarad. Nem került ugyan szóba, hogy a végtelenségig folytatjuk a játékot, amely során Én és Világ meghallgatja egymást. Bár azt sem ígérte, hogy velem marad mindörökre.

Vártam és vártam.

Az árnyékok már összeolvadtak, akár torz tükrök képe abban a régi vidámparkban. A könyves pavilont lebontották évekkel ezelőtt, a kávézónak is más neve volt. A környező fák ágait tavaszonként megritkították, talán minden sejtjük kicserélődött már. A fák nem is sejtik, kicsodák valójában, nincs emléküik valamikori önmagukról. Talán azt hiszik, mindig is ott álltak az út szélén, akkor is, amikor még nem is létezett az út, az utca, a város, a világ.

Aztán az jutott eszembe, hogy talán mi, emberek sem vagyunk különbek. Mi is csak sejtjük, honnan jöttünk, ámítjuk magunkat azzal, hogy örökké létezők, és csak várunk arra, hogy leüljön velünk Világ, és elmondja, mit okoztunk pusztán létezésünkkel, meggondolatlan szavainkkal, ki nem fejezett indulatainkkal és satnya mozdulatainkkal.

Vártam, hogy jöjjön Világ, de nem jött soha többé.

Estére már értettem, hogy miért maradt el.

Nem egészen három órával később valami furcsa szorítást éreztem a mellkasom tájékán, mintha szűk mellénybe bújtam volna, és a mellény fészkelődne. Majd éreztem, hogy valakik visznek, hideg zaj, meleg fény, és vízcseppek arcomon: ezek váltogatták egymást egészen addig, amíg újra egy asztalnál találtam magam, velem szemben Világ, és csak beszélünk, és beszélünk, és beszélünk.

A PLAFONLAKÓK VÁLASZOLNAK

I.

Apám pár nappal a tizennegyedik születésnapom után tűnt el. Anya most azt mondaná, hogy meghalt, ami már azért sem állja meg a helyét, mert voltaképpen anyám az, aki meghalt, apámnak pedig nyoma veszett. Felszívódott. Eltűnt, mint a kámfor. És még fokozhatnám, de a lényeg az, hogy az egyik napon még hívott, ahogy szokott, megkérdezte először is, nem zavar-e (fene azt a kiművelt tapintatát), majd érdeklődött, mi újság. Volt mit mesélnem neki, mert abban az évben kezdtem meg a középiskolát egy új városban, kollégista lettem, és körülbelül szeptember harmadik hetére rájöttem, hogy nincs mese, eljött az idő, hogy újra kitaláljam magamat.

De mielőtt elmondanám, hogy mi lett az újra-kitaláció eredménye, előbb bemutatkoznék, mert úgy illik (ezt is apámtól tanultam, sok más „illik” mellett).

A nevem Minka, és mielőtt megkérdeznéd, sietve közlöm, szláv eredetű név, nem sok lány él ezen a néven, legalábbis ebben az országban. Apám már a születésem előtt kiötlötte a nevemet, sőt a maga félig-meddig látnoki módján meg is írta a sorsomat, merthogy (ezt még nem is mondtam, de most akartam rátérni) író volt. Meg zenész, meg költő. Ezt nem úgy kell elképzelni, hogy egyik nap egy vaskos kézirat fölé hajolva javítgatta annak bekezdéseit, míg este a színpadon állt, és gitározott (már csak azért sem, mert egyébként zongorázott), és verseket sem írt, hanem valahogy egyszerre művelte mindezt.

Magányos és magának való figura volt (nem tudom, a két kifejezés ugyanazt jelenti-e), de a hatalmas fekete Steinway zongora amúgy is elfoglalta a fél színpadot, amikor fellépett. A többi munkát pedig, ami a tér betöltését illeti, elvégezte a hangja, a szövegei, a jelenléte, legalábbis kritikusai és rajongói szerint. Én egyik csoportba sem tartozom, már csak azért sem, mert soha nem láttam apámat a színpadon, tekintve, hogy utolsó koncertjét pont a születésem előtt két hónappal adta.

Anyám szerint apám nem dalokat adott elő, legalábbis nem csak dalokat: minden fellépése egyfajta gyónás volt (ezt a kifejezést egy kritikus írt róla). Úgy érdemes ezt elképzelni, hogy apám leült a zongorához, pár másodpercig tűnődött a világ dolgain (vagy csak azon, mit is kellene játszania az elkövetkezendő másfél órában), majd ujjai lassan elkezdtek simogatni a billentyűket. Halkan mormogott valamit, mintha memorizálná a még meg sem született szavakat, majd arca kisimult, és köszöntötte a közönséget. A taps elültével

megszólalt az első dal, szöveg, dallam, ahogy szokás, de valahol a közepén abbamaradt az egész, mert apám történetmesélésbe fogott. Rendszerint emberekről mesélt, intim és számára fontos epizódokat a maga vagy mások életéből, név nélkül. Majd szintén befejezetlenül abbahagyta, és püfölni kezdte a billentyűket. És így tovább. Megtörtént, hogy felnyitotta a zongora fedelét (így hívják egyáltalán?), és míg az egyik kezével játszott, a másikkal pengetni kezdte a feszes fémhúrokat a hangszer belsejében. Úgy hangzott, mintha egy beszívott gitáros csatlakozott volna a produkcióhoz, és ő tépkedné a húrokat. Két dolog borítékolható volt apám koncertjein: a néma csönd az előadás alatt, majd a műsor végeztével a szünni nem akaró taps, amely alatt apám csak ült, lehajtotta a fejét, és megpróbált nem elájulni. Nem tudom, mi történt vele ilyenkor, ha nem ismerném, azt mondanám, ez is a show részét képezte, de tudom, hogy ez így nem lenne igaz. Tényleg kimerült, és tényleg nehezebbre esett még felállni is olykor. Olyan volt, mintha fellépései során újramagolta volna az egész addigi életét, az örömeit, a fájdalmait, de az is lehet, hogy így védekezett a felejtés ellen. Többször említette nekem, hogy különös betegsége van, ha ez valami kór egyáltalán: mindenre emlékszik, ami valaha történt vele, de nem csupán emlékszik, hanem időről időre újra is éli az eseményeket. Nem tudom, mit értett ez alatt, de az biztosnak tűnik, hogy ezek az előadások nem járultak hozzá ahhoz, hogy megszabaduljon a múltjától.

Folytatnám a bemutatkozást, úgy, hogy idemásolom, mit írt rólam apám a születésem előtt. Csak egy pár soros jegyzet maradt meg, s bizonyára élőben is elhangzott valamikor ez a mese, de felvétel nem készült róla. Arra is jó alkalom, hogy bepillants apám stílusába. Szóval valami ilyesmi hangulatú történetekkel szórakoztatta a közönségét:

Ő az egyetlen szereplő, akinek elárulom a nevét. Úgy hívják: Minka. Barna hajú, barna szemű kislány, vagyis édesanyjára hasonlít. Persze ez így nem teljesen igaz. Mert örökölte ugyan anyukája barnaságát, de homloka, orra, szeme formája és szája azért mégiscsak édesapjáé, legalábbis a rokonok, barátok véleménye szerint.

Nem beszédes fajta, értsd: nem rohan oda idegenekhez, de még ismerősökhöz sem azonnal, inkább egy függöny mögül, vagy az ajtórésből vizsgálja az érkezteket, és kapott annyit szülei érzékenységéből, hogy első pillantásra képes felmérni, ki a jó és a rossz ember.

Pici korától verset ír. Amikor édesanyja először kapta rajta e tevékenységen, szeme elmosolyodott a rímeltető sorok láttán, de csak annyit mondott: - Azért inkább itthon aludj, mint a tetőn.

Senki sem értette.

Tizenéves kora elején megesett, hogy mozdulatlanul, kissé lehajtott fejjel ült a nagyszobában, egy réges-régi lemezt hallgatott, és szemei nem e világba tekintettek. Édesanyja lágyan megérintette vállát, a kislány feleszmélt, és dal is véget ért közben. Fájdalmas pillantással tekintett édesanyjára, és megfogta karját. „Anya, ugye te is hallottad, hogy sír a gitár, és a hős a kedvesét keresi, aki elindult egy lépcsőn felfelé a mennybe?”

Anyuka csak annyit szólt: „Mintha apádat hallanám.”

De persze mosolygott, és aznap nevetve mesélte el ezt a kis történetet férjének. Aki büszkén-pirulósan kihúzta magát. „Hát igen” - mondta.

Korán dohányzott, és korán lázadt. „Ott fog ülni tizenhárom évesen valami lépcsőn, és világmegváltó igéket fog terjeszteni a barátainak, miközben bagózik” - jósolta egyszer édesapja. Mindez bevált.

Minka tizenhárom évesen ott ült valami lépcsőn, és arról szövegelt osztálytársainak, barátainak, miért nem jó, ha a könyvek olvasása helyett csak filmen látjuk a klasszikus történeteket. Közben cigarettázott, amit édesapja nagyon nehezen viselt el.

Rendszeresen írt az iskolai újságba, sőt, blogot indított, amiben gondolatait, illetve hasonszórú társai elmélkedéseit publikálta.

Kamaszkorában rátört a hippy-korszak. Vagyis: egy kis fű, majd lelkes szónoklatok mindenféle drog ellen, hosszú, természetszínű ruhák, virágok, nagy-nagy eszmék és rockzene. Fesztiválok, sátorozások, sörözések és barátkozások. Apja félve szemlélte mindezt, anyja értette, és gyakorta büszkén nézte kislánya szabadságvágyát, ami saját ifjúkori múltjára emlékeztette.

A leányzó hamar pasizni kezdett, ha ezt lehet így mondani. De nagyon válogatós volt, előszeretettel és humorral kritizálta választottjait és rajongóit. Apja a fejét csóválta olykor, anyja titokzatosan mosolygott, amikor egy-egy új szerelmes érkezett a házba. Apja ilyenkor elmenekült a lemezei közé, anyja pedig néha leült velük beszélgetni, aztán a családfő is csatlakozott.

Minka tanárnő lett, de később bosszantotta a kööttség, és újságíróként próbálta megkeresni a betevőre valót. Egy ideig működött a dolog, de aztán felismerte, hogy tanítóként könnyebb megőrizni hitelességét, mint a média képviselőjeként. Így a szolgálat megmaradt mint hivatás.

Mi történt vele aztán, nem tudom. Bizonyára férjhez ment, és unokákkal ajándékozta meg szüleit. De ez már egy másik történet, és ezen a kapun talán hasztalan is kopogtatunk most.

Azon gondolkodom, létezik-e jó és rossz választás, vagy egyetlen cél van csupán, amit valamilyen felsőbb hatalmak kitűztek nekünk, esetleg mi tűztük ki magunknak egy olyan létben, amire már nem emlékszünk, és tévútjaink csupán kerülőutak? Indulj dél felé, és részesítsd előnyben a vízi utakat! - lehet, hogy csak ennyi az utasítás az élethez, és a többi a mi dolgunk? Hogy mindegy, hol, mikor születik meg Minka, a lényeg az, hogy megszülessen? De akkor kitől örökli a versírást meg a zenei hajlamokat? Vagy ez már benne van a lelkében?

Nem tudom a válaszokat.

Valószínűleg apámat nem a látnoki képességeiért szerették a rajongói, mert ugyan szép ez a történet, s akár hihető is lenne, de persze nem sok köze van a valósághoz. Igaz ugyan, hogy barna hajjal és barna szemmel születtem, de az már nem, hogy anyámra hasonlítok, sőt. Aki apámmal látott gyermekként, rendszerint úgy vélte, hogy apámtól klónoztak (még ha lány vagyok is), ám amikor anyám vitt le sétálni, mindig megkapta a jóindulatú kérdést, kié ez a szép csöppség.

Anyám más volt. Valahogy sokkal inkább jelen volt a testében, mint apám vagy én, és ez meghatározta egész megjelenését, sőt, a személyiségét is. Mélyebben süppedt bele az anyagba: csontjai nehezebbek voltak, bőre vastagabb, és furcsa módon szilárdabb, mint az enyém. Amikor megjelent valahol, nem lehetett nem észrevenni, még ha nem is csapott zajt. A tér megváltozott, amikor belépett egy szobába, mintha folyton kerülgette volna valami légáramlat, vagy magával hordozott volna egy illatot, amire mindenki felfigyelt. Magas volt, majdnem olyan magas, mint apám. Sokat beszélt, talán túlfent is sokat, nekem sokszor úgy tűnt, nem biztos benne, hogy beszélgetőpartnerei felfogják mondanivalóját, és így legalább kétszer használt minden szót, csak épp más sorrendben, vagy más hangsúllyal.

Amikor a pályaválasztás az általános iskola nyolcadik osztályában először szóba került, anyám csak a vállát vonogatta, s azt mondta, nincs abban a helyzetben, hogy tanácsot adjon, mivel még ő sem döntötte el, mi lesz, ha nagy lesz. Hozzátette, mindegy, mit választok, csak haladjak valamerre, aztán majd útirányt váltok, ha meggondolom magam. Akkoriban még tetszett ez a hozzáállás, büszkén újságoltam barátaimnak, anyám milyen jó fej, s milyen szabadságot élvezek, de most már úgy gondolom, egy kis szelíd terelgetés azért nem ártott volna, hiszen magam sem tudtam, mit akarok, így csak sodródtam a széllel évekig.

A szüleim tizenkét éves koromban váltak el, apám pedig a középiskola kezdetekor, vagyis két évvel később tűnt el. Jelen sorok írásakor éppen az egyetemi felvételi lap hever, egyelőre még kitöltetlenül, az asztalomon, és anyám pár hete meghalt. Életem során három alkalommal éreztem igazán, hogy ténylegesen szükségem lenne a szüleim együttes támoga-

tására: a fenti két életkoromban, meg most. De időzítésben mindig jók voltak, és úgy tűnik, a hagyomány folytatódik.

Visszatérve az apám víziói és a valóság közti különbségekre, a korán kezdett dohányzás stimmel sajnos, de a világmegváltó igék hirdetése már sokkal kevésbé: semmit sem utáltam jobban a középiskolában, mint szem előtt lenni. Ha az osztályfőnök szájából elhangzott a „Várom az önként jelentkezőket...” kezdetű felszólítás, én egyre gyorsuló tempóban süllyedtem a pad alá. Megesett, hogy passzivitásomból kikökkentendő az ofő csak azért is megbízott valami feladattal, képviselni az osztályt valami versenyen, megszervezni az aktuális karitatív tevékenységet, amivel pontot szerezhettek az érettségire, de ezeknek az akcióknak rendszerint csúfos bukás lett a vége. A versenyt elrontottam, a karitatív izéből pedig kínos incidensek adódtak... így hamarosan kiestem a tanárok és az osztálytársaim többségének kegyeiből is.

A versírás viszont megjelent az életemben, ahogyan az iskolai újság szerkesztése is. A zene imádata, a lehajtott fej, elmélkedés, és a többi körítés maradt apám jellemzője. Ezerszer láttam őt, amint sokkot kap egy új lemez meghallgatása előtt, közben és után, amint hevesen próbálja átadni érzéseit és felmerülő gondolatait anyámnak vagy éppen nekem, de mindig ugyanaz lett a vége. Anyám azt mondta huncut hangsúllyal, mintha az ölebéhez beszélne „Jaj de lelkes vagy!”, én pedig egy bizonytalan ahá-val nyugtáztam, hogy apám ismét megvilágosodott. A zene nem tudott soha közel kerülni hozzám. Anyám szerette a régi slágereket, de csak háttérzaj gyanánt, apám viszont tekintélyes lemezgyűjteményt halmozott fel, és minden nap órákat töltött el (főleg éjszakánként) újabb és újabb zenék után kutatva az interneten, miközben én megelégedtem azzal, hogy néha rátöltöttem pár aktuális-menő számot a telefonomra, és csengőhangként használtam őket, de azt is untam. Apám szomorú volt, hogy legnagyobb szenvedélyét nem oszthatta meg velem, de nem tehetett róla se ő, se én.

A megjósolt hippikorszak is elmaradt, egész életemben rövidre nyírt hajam volt, és farmerben jártam meg pólóban. A fű iránt se éreztem soha vonzódást, pedig szívták körülöttem, mintha muszáj lett volna.

Nem tudom, apám jóslatában mennyire jelentek meg a vágyai, de ha igen, akkor csalódást okozhattam neki, mert a hosszú hajú, művészke hajlamú leány helyett egy film-mániás, nemritkán trágár, a közösségépítésre és világ megmentésére késztetést nem érző fiús kiscsaj érkezett meg pontosan a negyvenedik születésnapjára. Nem vicc, tényleg így volt, mindketten április 21-én születünk, még az óra és a perc is egyezik. Apám ebben is isteni csodát és értelmezendő jelet sejtett, én csak hümmögtem kettőt, amikor ez először szóba került, és nem foglalkoztam tovább a dologgal.

De hogy folytassam: a fesztiválozásokból is kimaradtam. Tanárnő sem lettem, ha valaha is eljutok főiskolára vagy egyetemre (amelynek valószínűsége még pár héttel is ezelőtt is elég nagy volt, csak közben meghalt az anyám), akkor is valami filmesztéta- vagy kritikus-féle lesz belőlem, azt hiszem. Ha most feldobnál egy rendezőt, filmet, vagy műfajt a „100 éves a film” című tízkilós könyvből, órákat tudnék mesélni róla, ez az egy, ami valóban érdekel, és amiben jó vagyok.

Pasizásban sem jeleskedtem igazán, volt egy pár barátom az évek során, túl is jutottunk ez első nyali-falin, de aztán ejtettem őket. Egyszerűen megőrijtett a ragaszkodásuk, mintha ígéretet tettem volna nekik, hogy együtt öregszünk meg, pedig csak arról volt szó (legalábbis az én fejemben), hogy megosztok velük pár hetet, hónapot az életemből, azt megpróbáljuk élvezni, amennyire lehet, jókat mászkálunk meg kajálunk, aztán mindenki megy a dolgára. De miután egyértelművé vált, hogy ők az együtt járást valamiféle szimbiózisnak képzelik el, ahol kölcsönösen egymás vérét szívjuk, azt mondtam, ebből nem kérek, és takarékra állítottam életem ezen szegmensét. Maradtak a filmek, a forgatókönyvek, a kritikák és a nagy séták a természetben, főleg hajnalban: ezeket bírom, és ez így jó.

Már csak a szürke számokkal maradtam adós: tizenkilenc éves vagyok, az érettségi után fél évig egy DVD kölcsönzőben dolgoztam, ahonnan nemrég rúgtak ki, most februárt írunk, és holnap kellene beadnom az egyetemi felvételi jelentkezést a Filmakadémiára.

Aztán: apámnak öt éve nyoma veszett, anyám három hete meghalt, tegnap lett volna a temetés, de elmaradt, azt is elmondom majd, miért. Most pedig itt ülök anyám lakásában (amely apámé volt még legénykorában), és ezeket a sorokat írom, azzal a szándékkal, hogy maradjon valami nyoma ezeknek a remek heteknek, hónapoknak, éveknek. Azt a címet is adhatnám ennek a kéziratnak, hogy „Keresem az apámat”, de mintha már találkoztam volna hasonló című könyvekkel, nem is eggyel. Nemrégiben pedig egy mozifilm is kijött hasonló témában, „Apáim története”, ez volt a címe, de még nem láttam. Azért borítékolható, hogy az én esetem egy fokkal jobb lehet, tekintve, hogy csak egy apám volt.

Egy ideje motoszkálhat már benned a kérdés, miért most kezdem el ezt az egészet, miért vártam apám eltűnése után öt teljes évet, és miért kihűlt nyomokat szaglászok.

Nos, egyrészt a rendőrség természetesen elvégezte a maga dolgát anno, és mivel apám híres ember volt, hajlandó vagyok elhinni, hogy tényleg kitétek magukért. Az ügy persze nem zárult le, apám továbbra is az eltűnt személyek népes táborának tagja, még ha nem is találkozhat a portréjával tejesdobozokon vagy buszmegállók oldalán.

Most kicsit ülök, és nézek ki a fejemből pár percig. Igazából nem írásba önteni nehéz ez az egészet, hanem a magam számára is felfoghatóvá, érthetővé tenni. Mintha egy puzzle

elemeit akarnád összerakni olyan darabkákból, amiknek itt-ott letört a sarkuk, hiányzik is némelyik, és meg is fakult már egyiken-másikon a kép.

Csak hogy lásd, mire vállalkoztam: apámnak és anyámnak egyetlen rokona sem él már rajtam kívül. A nagyszüleim régen meghaltak, mindkét oldalon. Amikor apámnak nyoma veszett, anyám selejtezési rohamot kapott, és módszeresen kihajigálta apám cuccait, beleértve a közös fényképeiket, emléktárgyaikat, a feljegyzéseket, kottákat s a többi. Skizofrén állapot volt ez, mert egyrészt váltig állította, hogy apám rohadt gazember, aki nem elég, hogy egyszer elhagyta, mindennek tetejébe most köddé is válik, és a lányát is faképnél hagyja. Ezt a vélekedést én úgy értelmeztem, meg van győződve róla, hogy apám él. Másrészt - ahogy említettem - megszabadult mindentől, ami apámra emlékeztette, ami arra utal, hogy elfogadta a lehetséges halálát. De rendszert és értelmet keresni anyám gondolkodásában és döntéshozatali mechanizmusában olyan, mint felfogni azt, milyen lehetett a világ az ősrobbanás előtt.

Mindezzel arra akarok kilyukadni, hogy nem vállalkozom könnyű feladatra, amikor Sherlock Holmes-t akarok játszani. Tárgyi nyom szinte semmi, az élő tanúk száma nulla, és öt év telt el a bűneset óta. És hogy mégis miért most?

Mert apám üzent nekem. Síron innen vagy túl, majd kiderül.

De ahogy ígértem, előbb elmesélem hármunk életét, ami tizenkét évig tartott.

Anyám és apám egy koncerten találkoztak először, természetesen apám koncertjén. Anyám nem volt apám rajongója, csak elkísérte egy barátnőjét, és bár a zene nem igazán fogta meg (szó szerint úgy véleményezte, hogy nem bírja ezt a kesergést hosszú távon elviselni), a pasi a zongora mögött viszont valahogy nagyon bejött neki. Úgyhogy egy idő után megpróbálta befogni a fülét, vagy legalábbis nem koncentrálni a hangra és a zenére, sokkal inkább a kivetítőn látható arcra, és főleg a szemekre. „Apád szemei”, mondogatta sokszor anyám még a válásuk után is sokszor, „... na, azok aztán szemek voltak, mintha az ég kékje találkozott volna a tenger kékjével, hogy aztán egymást kiegészítve, simogatva fonódjanak össze.” „Kár, hogy ez a csoda az évek során megszürkült, mintha hígítóval vízszínűre oldották volna”, tette hozzá. Így vagy úgy, anyám nem volt rest, és a fellépés után bekopogott apám öltözőjébe autogramot és telefonszámot kérni. Az első randi egy pizzabárban esett meg, az első éjszaka apám lakásában, s nem telt bele fél év, már össze is költöztek.

Apám akkor volt a csúcson, már ami a zenész pályafutását illeti. Soha nem lett észvesztően gazdag, a lemezei sem döntögették az eladási listákat, de ahogy ő fogalmazott, mindent elért, amit ezen a területen el lehet érni: megtapasztalta közönsége szeretetét, interjúkat adott újságoknak, tévéknek, rádióknak, több tucatnyi turnéja során keresztül-kasul

beutazta az országot, szinte nem volt település, ahol ne lépett volna fel, és szorgalmasan válaszolgatott a rajongói levelekre. Mind e közben egy negyven négyzetméteres lakásban lakott a vasútállomáshoz legközelebbi zsákutcában, ezer könyve és ugyanannyi hanglemeze között, és esze ágában sem volt változtatni bevált életvitelén. Amikor anyám beköltözött, elmondása szerint kissé gyanakodva figyelte, hogy az új élettárs átrendezi a ruhásszekrényt, szobanövényeket telepít az ablakpárkányra, és kisikálja a kádat meg a vécét. De a főzést, a rendszeres meleg ételt szívesen fogadta, és nem telt sok időbe megszoknia, hogy nem kávé és péksüteményen kell tengetnie napjait.

Apám egészen pontosan húsz évig állt a színpadon, majd egy szép napon a sajtó nyilvánossága előtt bejelentette visszavonulását, megtartotta búcsúkoncertjét, megírta visszaemlékezéseit egy kétszáz oldalas könyv formájában, amely akkoriban nem jelent meg nyomtatásban, apám eltűnése után pedig anyám gondoskodott róla, hogy az egyetlen gépelt példány is a kukában végezze. Bár hívei remélték, soha nem tért vissza, nem jelent meg válogatásalbuma, ki nem adott dalok és kalózfelvételek sem kerültek elő: apám tényleg lezárta életének ezt a részét. Az okokat sokáig találgatták, s az összeesküvéselmélet-hívők nem is jártak messze az igazságtól, amikor úgy vélték, gyermeke (ez volnék én) születése miatt történt az egész.

Anyám elmondása szerint apám egyik mániája volt olyan művészek életének tanulmányozása (legyenek írók, költők vagy zenészek), akik egyetlen mű megjelentetése után, vagy akár a csúcson eltűntek, meghaltak vagy visszavonultak. Apám negyvenévesen intett búcsút a show-businessnek, és anyám szerint határozottan élvezte, hogy nem kell foglalkoznia dalok írásával, lemezfelvétellel, turnéprogramok összeállításával. Ami engem illet, én nem hiszem el ezt az egészet. Láttam apámat egy tévés felvételen, amiről még szót ejtek, és nekem senki ne mesélje be, hogy valaki, akinek szenvedélye a zene, és annyira lélekből képes művelni, ahogyan apám tette, egyszer csak elcseréli az egészet pelenkázásra, építőkockák rakosgatására és éjszakai nem alvásra. Azt elhiszem, hogy apám nem akarta szaporítani a rock-árvák számát, azaz nem akarta, hogy a gyereke csak a lemezborítókról és a YouTube-ról ismerje az apját, de azt már nem, hogy ne érzett volna vágyat a visszatérésre. Persze lehet, hogy voltak ilyen tervei, és sor is kerül rá, ha az eltűnése nem akadályozza meg ebben, de még az sem kizárt, hogy megvalósította az álmát, és most (egy plasztikai műtétet követően persze) új arccal, új néven, és új dalokkal koncertezik a világban. És ezzel el is jutottunk oda, miért írom ezt a könyvet.

Egyszerűen nem hiszek benne, hogy apám meghalt, ennyi az egész. Furán hangzik talán, de ő nem az a típus volt, aki ötvennégy évesen feldobja a talpát, és azt sem tudom el-

képzelné, hogy meggyilkolták, s a testét elrejtették valahol. A tudatos eltűnés inkább vall rá, és valahogyan jobban is illik a képbe. Tudom, mit akarsz most mondani, valami olyasmit, hogy nem túl szép dolog magára hagyni egy anyát és egy tizennégy éves lányt. Jó, egyetérték. De a fene nagy élettapasztalatom arra is megtanított, hogy ne ítélj meg senkit, amíg nem jártál egy hétig a mokaszinjában (egyébként ez egy indián mondás, állítólag).

Anyám és apám tizenhárom év együttélés után döntöttek úgy, hogy elválnak, aminek számomra az lett az első számú következménye, hogy a hatodik osztályból már egy olyan lakásba mentem haza, ahonnan hiányzott apu lemezeinek állandó háttérdöngicsélése, az esti közös vacsora és a fürdés is a sok-sok habbal, amit apu varázsolt a kád vizébe. Hiányzott továbbá az esti séta apuval, az utcai padok, házak, ablakok, fák és bokrok elkeresztelése különböző vicces nevekre, a közös felhőpárolgatatás (ha még nem csináltál ilyet, nem tudod, mit vesztettél). Sorolnám még, ha nem bögnék most úgy, mint egy malac, akit nyúznak, a francba is. Ha apa nélkül nőttél fel, vagy elváltak a szüleid, tudod, miről beszélek.

Anyám persze mindent megtett értem a válást követően, egyet nem: nem szerette többé az apámat, és így azt a részemem sem, amit apámtól örököltem.

Ha megpróbálom felidézni az együtt töltött éveket, az emlékeket kiegészítve a szüleimtől hallottakkal (és kihúzva belőlük az ellentmondásokat), akkor a következő képsorozat jelenik meg előttem, mint egy film kockái.

Apám, miután hátat fordított a rivaldafénynek, zongora-magánórákat adott, ebből próbált némi pénzt előteremteni. A dolgozószobája, amit a zongora szinte teljes egészében elfoglalt, rendszerint mindig zárva volt, és hétköznapi délután óránként tanítványok kopogtak nálunk. Szolfézásra jártak (bár anyám csak szófosásnak hívta: szerinte apám az órák alatt többet szövegelt mindenféle lelki dolgokról, mint akkordokról és harmóniákról.)

Anyám átlagosan évente váltogatta a munkahelyét, igazából bármit elvállalt, amihez értett, néha olyat is, amihez nem, aminek kiszámítható kirúgás lett a vége. A sokadik pályamódosítás után egyszer megkérdeztem, voltaképpen mi lenne számára az álomfoglalkozás. Azt mondta, mindegy, csak emberek között legyen, és az emberek jobban érezzék magukat az együttlétet követően. Így dolgozott bolti eladóként, kulturális szervezőként, mosópor-ügynökként, jegyszedőként, vezetett gyermek-játszóházat, és még sorolhatnám. Jövedelme éppolyan esetleges volt, mint apámé, így legalább azon nem veszték össze, ki a család-fenntartó. De persze nem nyomorogtunk: ha apadó mértékben is, de csordogáltak apám lemezeinek jogdíjai, a magánórák is hoztak valamit, és egyébként sem voltunk nagy igényűek. Esténként együtt vacsoráztunk, ehhez apám ragaszkodott, ahogyan a meggyújtott gyertyához is az asztalon. Áldást ugyan nem mondott, de a hála érzésének kifejezését azért

pedzegette olykor. Úgy vélte, minden gyertyagyújtás úgynevezett fénylényeket szül, ezek a lények, ha hiszünk bennük, ha nem, életünket továbbkísérik, és nem mindegy, adunk-e helyet számukra a lelkünkben vagy sem. Vagy valami hasonló ezoterikus izé... Fontosabb, hogy nekem tetszett az egész szertartásosság, még akkor is, ha anyám folyton olvasott evés közben, így azonmód ki is zárta magát a társaságból. Apám gyorsan evett, ahogyan én is. Anyám még csak az étel felét nyammogta el, hússzor is megrágva minden falatot, (és ugyanígy megrágva minden olvasott mondatot), mire mi már végeztünk is, és mehettünk be a szobába. Ott apám először megmutatott egy általa újonnan felfedezett számot vagy előadót, én meg egy új verset, amit előző éjjel írtam. Anyám néha csatlakozott, meghallgatta a dalt és a verset is, és tudomásul vette, hogy gyarapodott a repertoár. Majd tévét néztünk, és viszonylag későn mentünk aludni. A szüleim soha nem nehezményezték, hogy nem bújok ágyba kilenc órákor, mint minden rendes gyerek, bár reggel sem hatotta meg őket, hogy álmosan és morogva mászok ki az ágyból, mint egy kétszáz éves teknősbéka.

Hétvégente kirándultunk. A módszer mindig ugyanaz volt: mindhárman találomra ráböktünk a térképre, összekötöttük a háromszög csúcsait, és körzővel megszerkesztettük annak mértani közepét. A megjelölt településre utaztunk busszal vagy vonattal, másnap pedig hazajöttünk. Visszagondolva erre a rutinra, azt hiszem, ezek a szombat-vasárnapok szóltak igazán rólunk, ezért választottuk mi egymást, hogy így fedezzük fel az ország legkülönbözőbb zugait, és egymás lelkének titkos tartományait is.

Úton lenni, ez volt az egész célja és értelme. Elhagyni a biztosat, a kiszámíthatót, kitűzni egy érkezési pontot, és azonnal megvonni a vállunkat, nem törődve azzal, valóban megérkezünk-e. Vállunkra vettük a hátizsákot, és szombat hajnalban útra keltünk. Ettünk, ahol éppen megéheztünk, aludtunk, ahol elkapott a fáradtság. Apám ilyenkor elemében volt, gyaloglás vagy vonatozás közben be nem állt a szája, zenész éveiről mesélt, a turnék közben átélt kalandjairól, a dalszövegek keletkezési körülményeiről. Anyám szintén kibújt a csigaházából, és mintha a humora is felélénkült volna. Roppant eredeti és színes szókinccsel rendelkezett, de ezt az évek múlásával egyre kevésbé csillogtatta. Mintha beszédmódja lelkiállapotát tükrözte volna vissza: jobb napjaiban (és a hétvégék ilyenek voltak), ilyesféle szavakat használt a szöveg kontextusába nem illő, épp ezért nagyon vicces módon: „séróból” (ez a „fejből” szinonimája), „nejlonkodni” (ezt arra értette, ha valaki megjátssza az esztét), „vendéglátós” (anyu szóhasználatában a „gagyi” megfelelője, de ezt szerintem aputól csórta, vagy legalábbis zenész körökből).

A szexuális érdeklődés is szikrát kapott köztük kiruccanásaink alkalmával, úgy néztek egymásra, mint begerjedt tinédzserek, bár jómagam soha nem tapasztaltam meg, milyen

igazán begerjedt tininek lenni. Ezt a kifejezést is anyám használta, amikor tizenkét éves korom környékén először beszélgettem vele a szexről, és nosztalgiázva elmesélte, hogyan használták ki azokat a percekét apámmal, amikor a kirándulások során nem figyeltem oda, aludtam vagy a vízparton süttettem a hasamat.

A válság jeleként értelmeztem, hogy egyszer csak elmaradtak ezek a túrák. Nem tudom, mi lehetett a kiváltó ok, az egyik hétvégén még mentünk, a másikon már nem. Egy darabig még terveztük, de valami közbejött, majd a tervezgetés is elkopott, ahogyan a sokat használt fogkefe. Apám egyre több időt töltött a dolgozószobájában, akkor is, ha nem jött tanítvány, én mindenféle szakkörökre és délutáni foglalkozásokra (filmklub, például) jártam, amelyeknek egyetlen funkciója volt: ne kelljen otthon lennem, anyám pedig nekilátott módszeresen kifejleszteni magában egy daganatot, amely aztán méhrákként lett diagnosztizálva akkor, amikor megkezdtem az ötödik osztályt az iskolában.

Persze nekem senki nem szólt semmit. A szüleim bizonyára azt remélték, hogy nem tűnik fel anya soványsága, a naponta többször bevett rejtélyes pirulák, apám remegései, a fojtott beszélgetések, a titokzatos, fiókok mélyére rejtett, telegévelt papírok, és az ordító millió jel, amely még egy vak gyereknek is egyetlen dolgot üzent: a szülei halálra rémültek valamitől.

Jött a műtét, amire anyám majdnem ráment, és jött a felépülés fél éve, amíg retteggettünk azon, lesz-e folytatás, legyőztük-e a démont, vagy bedarálja az egész családot. Nem darálta be. Anyu annyit mondott a sokadik kontrollt követően, amikor tünetmentesnek nyilvánították: „Kicsim, sajnálom, hogy nem sikerült otthont teremtenem, és azt is, hogy ezt nem mertem neked bevallani.”

Én csak álltam ott, mint egy csálé villanyoszlop, aminek korábban nekiszaladt egy részeg autós, és nem tudtam mit felelni. Nem sikerült otthont teremteni? Úgy érted, anyu, hogy nem sikerült olyan otthont teremteni, amelyet te képzelteél el, vagy amelyet te elvártál magadtól?

Persze ettől a ponttól már nem volt visszaút. Anyám rögeszméje lett, hogy rossz anya, rossz feleség, rossz ember, és ezt a vélekedését igyekezett lépten-nyomon hangoztatni, egészen addig, amíg apám is elhitte, és úgy döntött, a maga részéről feloldozza anyámat. És beadta a válópert. Engem senki nem kérdezett meg, hogy nincs-e szükségem feloldozásra, apám csomagolt, anyám ily módon igazolva látta, hogy valóban genetikai hulladék, én pedig mehettem a hetedik osztályba, ahol háromszorosán is megbámulni való kiállítási tárgy lettem: híres apám van, aki most vált el, és egy rákot éppen túlélte anyával is rendelkezem. Ha engem

kérdezel, az egész csomagot elcseréltem volna egy olyan egyszerű kiscsaj életére, akinek a szüleiről azt sem tudják az osztálytársai, hogy élnek-e, halnak-e.

Anyám és én maradtunk a lakásban, ehhez apám ragaszkodott, ő pedig kivett egy kis garzont nem messze tőlünk. Ami azt illeti, nem láttam ritkábban apámat, mint korábban, sőt együttléteink meghittebbek, érvényesebbek lettek. Egyik nap otthon aludtam, a következőn apámnál, a „hivatalos láthatási idő” fogalma soha nem merült fel. Apám szigorúan zárva tartotta a zongorafedelet (még mindig nem tudom, így hívják-e), amikor nála voltam. Uszodába jártunk (ott egyszer félrenyeltem a vizet, és apámnak a lábamat fogva fejre kellett állítania, hogy újra kapjak levegőt, emlékszem a tekintetére, amikor fejemet rázva jeleztem, hogy nem tudok lélegezni), moziba mentünk, korizni jártunk, és sokat hallgattunk. Ilyenkor azt játszottuk, hogy összeérintjük az ujjainkat, mintha a tükörképei lennének egymásnak, becsukott szemmel megpróbáltunk csak érezni, és csak a szemhéjunk mögött felsejlő képekre figyelni. A „szeánsz” végeztével megosztottuk egymással a tapasztalatainkat. Valami láthatatlan madzaggal össze voltunk kötve, ez nem vitás. Megtörtént, hogy egyszerre eredt el az orrunk vére, egyszerre kezdtük el dúdolni ugyanazt a dallamot, és hasonló. Ezért sem hiszem el, hogy apám meghalt, ha most összeérintem az ujjaimat, érzem, hogy valahol most ő is ezt teszi.

Anyám önsajnálattal foglalta el magát, és mindent megtett azért, hogy apám iránt érzett szeretetét áthangolja megvetéssé, haraggá, bosszúvággá, mindegy, hogy mivé, csak elég erős legyen az indulat ahhoz, hogy pusztítson. Pusztított is, csak éppen nem kifelé. Anyámnak hét év alatt sikerült újrateremtenie a rákot, amely pár hete el is vitte. Most az agyában fejlődött ki, mintha az a töméntelen sötét gondolatfolyam összeállt volna először nyúlós, kellemetlen szagú folyadékká, majd valami gusztustalan sárszerű kristályos anyaggá, végül kíméletlen szilárd daganattá, mint egy föld alá került, és évtizedekre elfelejtett gumi-labda. Mire diagnosztizálták a visszatérő fejfájások okát, már értelme sem volt műteni, anyám pedig megadóan bólintott. Nem is kell mondanom, hogy erről sem szólt nekem semmit.

Apám eltűnése akár el is oszlathatta volna a gyűlöletét, és a helyét átvehette volna az aggodás, de pont az ellenkezője történt. Ahogy korábban utaltam rá, anyám máglyát rakott apám cuccaiból, és látványosan eltüzelte azokat, persze képletesen szólva. Egyetlen dolgot hagyott meg, a hatalmas Steinway zongorát, amelyet bepasszírozott a kisszobámba, mondván, koleszos lévén úgysem használok már annyit a helyiséget. És a zongora ott is maradt.

Anyám szívesen rakott volna nagyobb máglyát is apám ingóságaiból, ha nem tapasztalja döbbenet, hogy gyakorlatilag szinte minden eltűnt. Én persze tudtam erről, hiszen hetente többször látogattam apámat, de anya soha nem jött velem. Így nem tudhatta, és nem

követhette napról napra azt a bizarr folyamatot, amely a válás és különköltözés után aktivizálódott apám életében, és amelyet úgy hívott, hogy „átszellemülés”.

Nem tett mást, mint módszeresen, hétről hétre igyekezett megszabadulni az anyagi dolgaitól. Ezer könyvnyi gyűjteményét eladogatta különböző aukciós oldalakon, amit csak tudott, igyekezett e-könyv formájában megszerezni, és rátölteni a számítógépére. Ugyanezt a módszert követte lemezei esetében, megvált tőlük, és a továbbiakban audiofájlok hallgatásával élte ki zenemániáját. Később asztali számítógépét is elcserélte egy kisebb laptopra, így gyűjteménye hordozhatóvá vált. Ruháinak nagy részét kidobálta, levitte a szomszédos hajléktalanszállóra, és hasonló intézményeknek ajándékozta el, ő pedig megelégedett egy-két farmerrel, pár inggel, egy kabáttal és pár cipővel. Bútorait is lecserélte beépíthetőre, de amúgy sem akadt már sok minden tárolnivalója. Matracon aludt, ülepárnákon evett. Leszokott a cigiről, a kávéról, az alkoholról, a húsról. Egytálételekre korlátozta étkezéseit, csak vizet ivott, estefelé már csak gyertyafényt használt. Magyarán: takarékra állította magát olyannyira, hogy dolgoznia sem kellett sokat, csupán napi egy-két tanítvány fogadása megteremtette számára a havonta szükséges minimális bevételt. Nem csinált titkot abból, hogy mit csinál egész nap rengeteg szabadidejében: olvasott, sőt kutatott. Hogy mit? Fogalmam sincs, amikor rákérdeztem, mindig azt mondta, ha már eleget tud, megosztja velem az egészet. A mai napig fogalmam sincs róla, hogy miben merült el ilyen fanatikus módon, ha Wells-kedvelő volnék, azt mondanám, a láthatatlanság elérésére törekedett, el is érte azt, és nem értette, amikor a szeme láttára anyám kirámolta a lakását.

De persze nem ez történt, legalábbis valószínűleg nem.

Egy szombati napon mentem fel hozzá, meg akartam lepni egy vega szendviccselel, amit reggel készítettem neki, de úgy alakult, hogy én ettem meg két nappal később, eléggé aszott állapotban, amikor már egyértelművé vált, hogy valami baj történt.

Soha nem fordult elő olyan, hogy apám nincs otthon délután fél háromkor. Egyrészt tudta, hogy jövök, másrészt egy állandó tanítványnak tartott órát fél kettőtől, és egyébként is szigorúan vette azt az alapelvet, hogy a mobiltelefonok korában nem szívatjuk egymást, következésképpen engem is megtanított arra, hogy lemondjam a találkozóimat, és jelezzem a késéseimet. De akkor senki nem nyitott ajtót, a kulcsot (mert apám adott egyet) pedig otthon hagytam, mivel soha nem volt rá szükség. Így hazaballagtam a kulcsért, majd vissza, kopogtam, semmi, benyitottam, és becsuktam magam mögött az ajtót. Csend és füstölő illata fogadott, ahogy szokott. Rend, ahogy megint csak szokott. A zongorafedél (ha így hívják) lezárva, a kottaállvány nyitva, de apám soha nem csukta össze. A puritán egyszerűség és pedáns életvezetés miatt nem lehetett megállapítani, hogy apám ott aludt-e az éjszaka,

reggelizett-e, vagy hetekkel korábban hagyta el a terepet. A rendőrség később ugyanígy vélekedett, idegen behatolásnak nyoma se volt, a ruhák a helyükön. Igaz, utazótáskát sem találtak, de megerősíthettem a nyomozókat, hogy apám ilyesmivel nem rendelkezett. Elment otthonról, ez bizonyos volt, de minden további dolog bizonytalan. A hitelkártyáját nem használta sem aznap, sem később, mert évekkorábban lejárt. Készpénzt találtak a lakásban: két vagy három nap magánóráinak a díját, de egyszerre soha nem gyűlt össze több. Fogkefe, fogpor a helyén, útlevel a fiókban, apám nem tervezte, hogy valaha is használja még. „Hát, bármi is történt a maga édesapjával, az nem itt a lakásban történt”, közölte bölcsen a nyomozó. Ebben maradtunk.

Anyám, mint volt feleség elmondta, amit tudott apám lehetséges hollétéről, ami konkrétan annyit ért, mintha kedvenc levesének a receptjét közölte volna. A rendőr sóhajtott, barackot nyomott a fejemre, és mindkettőnknek átnyújtotta a névjegyét, mint a filmekben szokás, mondván, ha bármi a tudomásunkra jut, jelezzük.

Tudomásomra az jutott, hogy az osztálytársaim felfedezték az esetről írt újságcikkeket, és az érdeklődésük középpontjába kerültem. Engem - kiskorú lévén - nem nagyon mertek zaklatni az újságírók, anyám a maga nem túl finomkodó módján elhajtotta őket, és azok nem tehettek mást, találgatásokkal szórták tele a lapokat. Ahogy ilyenkor szokás, megírták apám egész életét, megkérdezték egykori zenésztársait, legalábbis azokat, akik ismerték őt, mivel igazi zenésztársai nemigen voltak. Előástak pár régi osztálytársat és tanárt, akik elmondták, hogy apám „már gyerekkorában is furcsa kisfiú volt”, és olyan is akadt, aki emlékezni vélte, hogy „mintha említést tett volna róla, hogy egyszer tudatosan kilép a saját életéből”. Ha nem győztem begyűjteni ezeket a cikkeket, az osztálytársaim gondoskodtak róla, hogy mindegyik a kezembe kerüljön, amiért egyébként hálás is voltam. Kivágtam és beszkennelem ezeket a híradásokat, interjúkat és összeesküvés-elméleteket, ezzel foglaltam le a naponta újjászülető rettegést a szívemben a lehetőségtől, hogy apám meghalt, és nem tudtam tőle elbúcsúzni.

Így telt el a nyár, az újságírók érdeklődése az eset iránt megcsappant, véget ért a nyolcadik osztály, ősszel pedig elköltöztem egy kisvárosba, 350 kilométerre anyámtól, és megkezdtem középiskolai tanulmányaimat. A nyár folyamán anyám felmondta apám bérleményét, megszabadult apám kevéske holmijától, a zongora beköltözött a kisszobámba, én pedig elvesztettem a szüzességemet egy zűrös házibuliban a gólyatábor alatt. Nem hagyott bennem maradandó emléket az élmény, az aktus után órákig zuhanyoztam, és azon tűnődtem, hogy tényleg emiatt a tilitoli miatt csinálnak akkora hűhót a csajok, vagy csak én vagyok béna, hogy nem éreztem semmit, miközben a félig beszívott srác dolgozott rajtam. Aztán az jutott eszembe, ahogyan apám mesélt az első szexuális élményéről, amikor először érintett

meg valami „puhát és forrón nedveset” a nyolcadikos nagylány farmerja alatt. Ezeket a szavakat használta: „Abban a másodpercben megfedkeztem róla, hogy nincs hova hazamennem, hogy elvesztettem azt az embert, aki a legjobban szeretett engem a világon (a nagymamájára utalt), és csak azt éreztem, ha Isten létezik, most ide fordítja a tekintetét.”

Nos, ha Isten létezik, akkor valószínűleg másfelé nézett, amikor én próbáltam levegőt kapni a srác alatt, de mindegy is. Az orgazmus (amely elmaradt) sem hozta volna vissza az apámat.

Hogyan teltek a középiskolás évek?

Az alaphangot megadta az a bizonyos házibuli.

Egyetlen ember került közel hozzám, egy szinte napra pontosan velem egykorú lány, aki saját bevallása szerint rosszaságot fogadott a tizennegyedik születésnapján. Meg is tett mindent, hogy fogadalmát érvényesítse nap mint nap. Először is lefeküdt füvel-fával, és még csak azzal se vádolhatná senki, hogy érzelmek nélkül, mert bőven volt érzelem (vagy legalábbis motiváció) abban, amit csinált, mindenekelőtt kíváncsiság, mohóság, birtoklási kényszer, túlélési ösztön, kellek-valakinek-illúzió, és mindenekelőtt önutálat. Azt mondta, legalább érez valamit ezeken a görbe esteiken.

Egyik kedvenc játéka volt, hogy kísétált rohanó autók elé, mozdulatlanul megállt az út közepén, és megvárta, míg az autó fékcsikorgatva megáll, a joggal síkideg sofőr kiszáll, durván leteremti (néha egy pofon is elcsattant), majd odébb taszigálja. Mind e közben ő csak állt mozdulatlanul, nem szólt, nem védekezett, csak bámult maga elé, mintha katatón állapotban lenne. „Kísértem az Istent”, mondta sokszor.

Ehhez a műsorhoz társult a fű, amiről nemritkán indulatosan próbáltam lebeszélni, az alkohol (ennek fogyasztásában én is osztoztam), az éjszakázások hosszú sora, és a reggelek, amikor a legkülönbözőbb módokon próbáltuk becsempészni magunkat a koleszba. Ha lebuktunk volna ezeken a kótyagos hajnalokon, azonnal kicsaptak volna minket, és az ilyesminek híre megy, vagyis nem nagyon lett volna esélyünk beköltözni egy másik kollégiumba abban a városban. De mindig megúsztuk.

A mélypontot talán az az este jelentette, amikor azzal a szándékkal indultunk neki a városnak, hogy kipróbálunk valami kábítószer.

Egy játszótéren történt. Tű, fecskendő. Itt elkezdeni? Merész ötlet volt, bár a garázsban kotyvasztott ópium ránézésre, és elmondás alapján sem tűnt valami vészesnek, a hétköznapi napokban egyébként megvetett osztálytárs is hiteles volt, megnyugtató szavak kíséretében tűrte fel az ingem ujját. „Nyugi, régóta nyomom, tudom, hogy mennyi az optimális adag elsőre”, mondta. A srác, aki azóta megjárta a börtönt is, habozás nélkül utat mutatott nekünk

az ő világába, amit nem gondolhatott őszintén jónak. Ő volt a tökéletes terjesztő. Tájékozott, még nagylelkű is, aki persze hitelez, mindent elmagyaráz, és aki biztosít szakértelméről akkor is, ha történetesen nincs nála tiszta tű és fecskendő. „Nyugi, kimostam”, mondta. Megbízható volt, és barát. Törődött velünk.

Profin szúrta, és noha még vért sem adtam azelőtt, végignéztem, ahogy a barnás folyadékot bejuttatja a vénámba, és máris éreztem, hogy ismeretlen, borzongató bizsergés kúszik fel a gerincemen, egészen az agyamig, hogy ott megzavarjon valamit, elhitesse, hogy most kiválasztott lettem, hogy én döntöttem, és hogy szabad vagyok.

A dózis még végig sem ért az idegpályákon, már éreztem, hogy a helyemen vagyok. Aztán barátnőm is megkapta a maga adagját.

Kábultan, jólesően szédelegve tértünk be a legközelebbi szórakozóhelyre, hogy ott nagyon, de nagyon jól érezzük magunkat. Voltak ott igazi barátok is. Volt olyan, aki miután megtudta, hogy ezúttal nem vodka vagy olcsó bor kering ereimben, odajött, vadul a szemembe nézett, és erőszakkal feltúrta az ingujjamat. Nem látott nyomot, profi volt a műtét. A srác nem nyugodott meg, fürkészett még, aztán otthagyt. De láttam a szemében azt a hitetlenkedést és az aggodást, hogy megragadna, visszatartana.

Alig egy órát időztem első narkós élményem kellemes zónájában, aztán szervezetem úgy döntött, hogy megszabadul az azonosítatlan idegen anyagtól. Elkezdtem hányni, olyan intenzitással, amelyet csak egy tútelített vulkán kitöréséhez hasonlítható. Barátaim fent táncoltak, én lent kínlódtam. Aztán következett a szárazság érzete, mintha homokot ettem volna vacsorára, majd az ópium könyvekből ismert hatása: iszonyú álmoság. Barátnőm nem hányt, ő viszonylag jól érezte magát, de másnap került a tekintetemet. Másnap? Pupilláim hatalmasak voltak, mint rosszullétem és elhatározásom. Soha, soha többé, mondtam, és tartom is. Nem azért, mert nem szoktam elcsúszni, netán újra meg újra szakadékokat keresni. Nem azért, mert nem zuhanok, zuhanok én is, többekkel egyetemben, mi mást is tehet az ember ezen a sárteken, vakon és süketen botorkálva? Nem tudom, miért. Talán nem méltó.

A narkós történetet követő hétfőn az ofő behívatott magához mindkettőnket, és meglehetősen jóindulatúan megkért, hogy ezt a műsort sürgősen fejezzük be. Nem volt bizonyítéka a szélsőségeinkre, nem is próbált blöffölni, mi mindent tud, egyszerűen közölte, ne nézzük hülyének, és arra bátorított, hogy szíveskedjünk találni valami értelmesebb tevékenységet. E beszélgetés hatására vagy sem, de sikerült életformát váltanunk, és jelentkeztünk a sulis színjátszó csoportjába, ahol immáron biztonságos keretek között megélhettük lényünk árnyékos oldalát.

A csoport rendkívül komoly darabokat vitt színpadra, így játszottam drogos prostituáltat, hajléktalant, elvetélt vagy éppen fizikailag bántalmazott anyát, és lassan megértettem, hogy lehetséges egy életen belül több sorsot is megélni „demó változatban”, ha az ember hajlandó belemenni a játékba. Ez a majdnem három éves tapasztalat megtanított arra is, hogy ne féljek önmagamtól, a bensőmben lakozó démonoktól, megnyilvánulásoktól és késztetésektől, és nem utolsósorban álmaimtól sem. Akkor hagytam abba a próbákra járást, amikor fent említett legjobb barátnőm öngyilkos lett.

Tiszteltem a választását, noha nem értettem. Talán előre megírta az egészet a szívében, talán a nem létező égiek akaratának hajolt meg, nem tudom. Talán túl sok József Attilát, Adyt, Ellist és Houellebecq-et olvasott, ez is meglehet. Saját tapasztalatból tudom, hogy valamilyen szinten azonosulunk azokkal az írókkal, költőkkel, egyéb alkotókkal, akiknek a műveit magunkhoz vesszük. Vagy talán azért érdeklődünk irántunk, és azért jutnak el hozzánk, mert eleve hasonlítunk rájuk? Most más efféle bölcsesség nem jut eszembe. Valószínűleg a halálba ugró társam nem gondolkodott ennyit a dolgon, csak tette, amit jónak érzett. „Legalább érzek valamit”, ezt mondta mindig.

A színházas évek alatt vele is sok minden történt, többek között csatlakozott egy vallási szektához, amit ő „önismereti csoportnak” hívott ugyan, de amennyire én megfigyeltem őket kívülről, mindent felmutattak, ami egy igazi szekta ismérve. Többek között volt egy próféta szerepben tetszelgő vezető, akit „mesternek” szólítottak a követői, ami hagyján, de ő hagyta magát így nevezni. Saját szentírással is rendelkeztek, a „mester” saját jegyzetei voltak hivatottak betölteni ezt a feladatot, és persze nem múlhatott el nap, hogy ne idézett volna belőle. Egyedi szabályrendszert (tízparancsolatot) követtek, a megsértésüket szankciók követték. A szabályok meghatározták például a tiltott ételeket, italokat, viselkedés- és beszédmódokat, légzőgyakorlatokat (ezekben egyébként én is találtam megfontolandót), és egyfajta különleges meditációt, amely még hasznos is lehetett, már annak, aki gyakorolta. Barátnőm rendszerint megosztotta velem az együttlétek során szerzett tapasztalatokat, amelyeket türelmesen végighallgattam, és csak miután elcsendesedett tettem fel a kérdéseimet. A nézetkülönbség tárgya mindig ugyanaz volt, nem értettem, miért van szüksége arra, hogy bárki is megmondja neki, mit tegyen. Azt felelte, érti az aggályomat, és nagyon frappánsan hangzik a „nekem senki ne mondja meg, mit csináljak” szlogen, de gondoljak bele abba, hogy valaki már egyszer megmondta, hogy mit tegyek vagy mit ne, most is ezeknek a tudatalatti programoknak a hatása alatt cselekszem, mégsem kérdőjelezem meg az igazukat. Ezt nem nagyon értettem, össze is vesztünk kicsit. Erre papírt kért, és írni kezdett. Most is megvan a cetli, a pénztárcámban őrzöm, idézem:

Megírtad már életed forгатókönyvét, vagy még mindig a környezeted által írt változatot hiszed el valóságosnak, és aszerint élsz? Vajon mennyire végleges ez a változat, és mennyi idő van még módosítani? Hogy érzed magad a bőrödben? Tudatosak, célratörőek-e a cselekedeteid, vagy csupán kompenzálsz, és mindent megteszel annak érdekében, hogy ne kelljen a valóban lényeges és már-már halaszthatatlan dolgokkal foglalkoznod? Mivel altatod, kábítod magad? Tárgyakkal, felnőtteknek szánt játékokkal, amelyek megszerzésére törekszel? Munkával, amire foghatod, hogy nincs időd feltenni magadnak a legfontosabb kérdéseket? Elvont, és ezért téged közvetlenül nem érintő dolgokon töprengsz, időben és térben távoli történetekkel kötöd le magad, netán a világ megmentésén fáradozol - önmagad megmentése helyett? Félelmeid folyamatos aktivitásban vagy bénult dermedtségben fejeződnek-e ki? Szeretsz élni, vagy csak a túlélésre törekszel? Kik vannak melletted? Barátok, vagy csak emberek unalom-űzőnek? Hangulatfelelősök ők a te életedben, vagy igazi társak? Észreveszed-e a szükségleteiket, mellettük állsz-e a bajban, hajlandó vagy-e olykor a segítségnyújtás érdekében lemondani pillanatnyi saját igényeidről? Számít-e még, mit mondanak mások az életeredől, a tetteidről, vagy megtaláltad-e már azt a megingathatatlan középpontot magadban, amelyhez érdemes viszonyítani? Képes vagy-e már keresztüllátni a felfogható világ függönyén, megsejteni a rendet és a célt a lárma mögött, vagy még mindig elhiszed, hogy életedet a véletlen irányítja, és te magad semmit nem tehetsz? Mit viszel magaddal a jövőbe, mit hagyasz magad után, amire érdemes lesz emlékezni, beírod-e a nevedet az emberek szívébe? Lenyűgöz-e, irigységgel tölt-e még el látszólag sikeres emberek életének szemlélése? Hogyan fogod befejezni a magad írta hosszú történetet, amelynek te vagy a főhőse? Mi lehet az a mozaikdarabka, amelyet csakis te illeszthetsz be a világ kirakós játékába? Elhiszed-e, hogy létezik ez a mozaikdarabka? Szóval, hogy érzed magad most?

Emlékszem, ezt mondtam neki, elég gúnyos hangsúllyal: „Szóval ilyesmin töritek a fejeteket azokon a szeánszokon? Az Isten szerelmére, tizenhét éves vagyok, pasiznom kéne vagy csajozni, vagy mittudomén, nem világmegváltó gondolatokkal foglalkozni, lesz rá elég időm, ha nyugdíjas leszek.”

Ő csak nézett rám azzal a mártír tekintetével, és azt mondta: „Ha lesz rá időd... A választásaink egy idő után magunk alá gyűrnek, és nem lesz már erőd választani sem...”

És öngyilkos lett. Haragudtam rá sokáig, mert nem beszélt szándékáról, mert nem avatott be, mert nem ugorhattunk együtt. De most már tudom, hogy minden, amit akkoriban csináltam, tényleg menekülés volt a legfontosabb kérdés elől. A színház, a tanulás, a piálás, a több száz film behabzsolása, a középiskolás éveim, mind-mind arról szóltak, hogy ne tegyem fel magamnak a legfontosabb kérdést: Hol van az apám? Hol van ő a kívülvilágban, és hol van bennem?

Igaza volt ennek a rosszaságot fogadott lánynak: néha valakinek meg kell mondani, mit tegyünk.

Az érettségi simán lezajlott, nem is történt ezzel kapcsolatban semmi említésre méltó. Akkoriban nem igazán érdekelt a kívülvilág, a jövő, a tervezés, ültem a kollégiumi szobámban naphosszat, és tanultam vagy filmeket néztem. Néha felhívtam anyámat, hogy aztán nagyokat hallgassunk a telefonban. Ezek a csendek - apám csendjeivel ellentétben - meddők voltak, nem fogant meg bennük semmi, csak zavar, és annak felismerése, hogy anyám és én már nem érdeklődünk egymás élete iránt. Tükrök voltunk egymásnak: a közöny tükrei. Ilyenkor mindig előjött apám hiánya, és össze-összeérintgettem az ujjaimat, hátha működik a varázssformula, apám megjelenik, és főz nekem valami finom vega kaját. De ez soha nem következett be. Az érettségi után kijelentkeztem a koleszból, és hazaköltöztem a kis szobámba, a zongora alá.

Hazaérve először is szembesültem azzal, hogy mivé lett anyám. A valamikori magas, erős nőből mostanra görnyedt hátú matróna lett, haja megszürkült, szeme beesett, mintha egy mély és szűk lőrésen keresztül szemlélné gyanakodva a világot. Lassú lett, folyton a padlót bámulta, mintha attól rettegne, hogy a szőnyeg alól előugrik valami szörny, vagy elnyeli a föld. Természetesen láttam én ezt a folyamatot részleteiben, hiszen havonta, kéthavonta azért meglátogattam őt a gimis évek alatt, de teljes egészében csak a hazaköltözésem napján fogtam fel, mit művelt a távollétemben. Bármennyire is dolgozott azon, hogy előttem, és saját maga előtt is lejárassa az apámat, számomra egyértelmű volt, hogy apám kölcsönözte neki a fényét, ahogy a nap adja a fényt a holdnak. A válásuk után anyám, mivel nem nézett más fényforrás után, úgy elsorvadt, mint az árnyékban felejtett muskátli. Mivel jobb napjaiban megsejtette az állapotát, egyszer felkeresett valami terapeutát, aki azt javasolta neki, amit én is mondtam párszor, hogy azt a rengeteg energiát, amit a szenvedésre és gyűlöletre fordít, próbálja teremtsre használni. Érdekes, hogy ugyanezt mondta nekünk az ofő is a suliban a betépett éjszaka után. Ugyanazt a nyelvet beszélik a tanárok és pszichológusok, vagy tényleg ez lenne a megoldás? Mindenesetre nem tetszett annyira a gondolat, hogy tulajdonképpen anyám

eszköztárát használok, így tanulok szenvedni. Annyit megért a dolog persze, hogy magamtól is rájöttem, ha úgy folytatom, mint anyám, úgy is fogom végezni, mint ő.

De a költözés napján még nem eveztem ilyen messzire, legfőbb gondom az volt, hogy megpróbáljam arrébb taszigálni a tohonya zongorát, hogy legalább elférjenek a cuccaim, meg egy matrac, amin alhatok. Anyám némán nézte végig, amint elfoglalom a régi szobámat, majd miután egyértelművé vált számára, hogy maradok, megkérdezte, szándékomban áll-e munkát keresni, mert ő nem tud és nem is akar eltartani. Őszintén feleltem, hogy otthon maradást és henyélést terveztem a nyárra, de ha ragaszkodik hozzá, akár már hétfőtől keresek állást. Ragaszkodott hozzá. Így esett, hogy pár nappal később már egy DVD-kölcsönzőben melóztam reggeltől estig.

Ezt az állást nekem találták ki. Akkoriban már a videotékák az utolsókat rúgták, a korosztályom számára a film (akárcsak a zene) ingyenes termékké vált, amely egy kattintással letölthető az internetről, fel sem merült, hogy fizetni illene érte. Ez a filmkölcsönző, amely az első videotéka volt a városban, szintén végnapjait élte, és bár haladt a korrallal, mert a VHS-gyűjteményt DVD-kre cserélte, csak pár fanatikus járt le hozzám, ők is inkább csak azért, hogy kivesézzük a legújabb filmeket vagy a klasszikusokat. Ez egy szubkultúra, ismertem fel. A tékába járó emberek más nyelvet beszéltek, más gondolatok foglalkoztatták őket, mint azokat, akik megelégedtek a kereskedelmi tévék filmkínálatával.

Remek egyéniségeket ismertem meg: a horromániásokat, akik talán az átlagnál több félelmet rejtegettek magukban, de ezekkel a belezős és rémisztgetős filmekkel próbálták oldani őket, a pornórajongókat, akik legalább olyan elmélyülten válogattak a legújabb szexfilmek között, mintha Fellini életművét böngésznék, az akcióőrülteket, akik számára a filmben elhangzott lövések száma egyenes arányban állt a tetszési indexszel, és persze feltűnt egy-két sznob figura is, akik például csak olyan alkotásokat vittek ki, amelyeknek plakátján a fehér szín dominált.

De mivel, ahogy említettem, messze volt már a tékák fénykora, a nap túlnyomó részében a kutya se nézett be a boltba, így filmeket faltam, válogatás nélkül. Este haza, hideg vacsora és az állandó vihorászás hallgatása lefekvés előtt. A vihorászás anyám szobájából szűrődött ki, ahova este nyolckor bevonult egy rakás rágcslálivaló társaságában, és éjfélig kapcsolgatta a tévét, vígjátékok után kutakodva. Nem voltam képes megvetni ezért, mindenki úgy menekül, ahogy tud. De hogy pontosan mi elől is menekült, azt csak akkor tudtam meg, amikor egy reggel hatalmas puffanásra ébredtem: anyám elesett a fürdőszobában.

Nem éltem még át hasonló helyzetet: anyám a fürdő padlóján feküdt, fejéből ömlött a vér, és nem úgy tűnt, hogy magánál lenne. Próbáltam felemelni a fejét, de csak annyit értem el

vele, hogy élményezni kezdtem a kezemre tapadt vértől. Kapkodva telefonáltam a mentőknek, eltelt egy kis idő, mire egyáltalán rájöttem, mi a megfelelő telefonszám, majd azzal vesztegettem el további másodperceket, hogy érthetően elmondjam, mi is történt. A vonal túlsó végén a higgadt hang nyugtatni próbált, de ettől csak még inkább dadogtam, mígnem rám üvöltött, hogy kussoljak, és szedjem össze magam, már csak a sérült érdekében is.

A mentők percekben belül megérkeztek, szakszerűen ellátták anyámat, és bevitték a kórházba. A doki, aki aztán kijött hozzám a folyosóra, elmondta, hogy ismeri már a beteget, ő kezeli hónapok óta, és az eszméletvesztés a fejében lévő daganatnak köszönhető.

Biztosan voltál már olyan helyzetben, hogy találkozol egy külföldivel, ő megkérdi, beszélsz-e a nyelvén, te nagyképpően azt monddod, igen, majd amikor szövegelni kezd, rájössz, hogy egy kukkot sem értesz az egészből. Nos, ilyen volt ez is. A doki elmondta, hogy anyámnak rákja van (ismét), már egy ideje tud róla, de visszautasított minden kezelést, és saját felelősségre otthón maradt. Én meg csak álltam, próbáltam megérteni a szavakat, de sehogy sem állt össze egy egésszé. „Anyám meg fog halni?“, kérdeztem aztán. A doki nem is próbált mellébeszélni. „Meg”, mondta, „Legkésőbb kedden.”

Vasárnap reggel volt.

És anyám hétfő hajnalban meghalt.

Az utolsó éjszakán álmatlanul fetrengtem a matracomon a zongora alatt, és egyik pillanatban attól rettegettem, hogy ott leszek, amikor anyám meghal, a másik percben meg attól a lehetőségtől kaptam frászt, hogy csak az üres megvetetlen ágy látványával szembesülök reggel a kórházban. Életemben talán először fogalmaztam meg valami imafélét a plafon irányába. Legalább annyira volt összeszedett a fohász, mint a hebegésem a mentők hívásakor, de akár hiszed, akár nem, jött válasz, mintha valaki megszólalt volna a fülem mellett, el is kaptam a fejemet. Ezt hallottam: „Te döntesz.”

Értettem, mire vonatkozik ez, eldönthetem, anyám mellett akarok-e lenni, amikor meghal, vagy sem. Mivel válaszolni illik, ha már az embert a plafont faggatja, vettem egy mély levegőt, és azt mondtam, ott akarok lenni. Majd megnyugodtam és elaludtam.

Ötkor keltett a telefonom, rohantam a kórházba. Anyám az ágyán feküdt, egy műanyag cső lógott ki az orrából, azon keresztül lélegeztették, és valami tapaszt fedeztem fel a mellkasán. „Morfiumtapasz”, mondta a nővér, anélkül, hogy kérdeztem volna, majd hozzátette: „Egyrészt a fájdalom miatt, másrészt elválasztja a lelket a testtől.”

Ránéztem, de már elfordult, így nem lehettem biztos benne, valóban hallottam-e az utolsó mondatot, vagy ezt is a plafonlakók közölték.

Még egyszer megmosdatták anyámat (fogalmam sem volt, minek), majd ahogy ott ültem mellette, azt vettem észre, hogy félig kinyitja a szemét, felfelé próbálja fordítani a tekintetét, és arcára csodálkozás ül ki. Majd elkezdett lassulni a légzése, mint amikor fokozatosan leeresztet a fürdővizet, és egyszer csak nem vett többé levegőt. Én sem, sokáig.

Csak néztem. Bármilyen démon is uralta őt utolsó éveiben, láttam, hogy most már elment tőle, láttam az arca simaságán, a homloka nyugodt elernyedésén.

Meghalt az anyukám, és én csak egy dologra tudtam gondolni abban a percben, arra, hogy sikerült neki.

Belül pedig ordítani kezdtem, és az apámat hívtam. De csak a nővér jött, majd az orvos, valami papírokat mutogattak, és közölték, hogy nem szükséges felboncolni. Néztem rájuk bután, és eljöttem.

Alig tudom felidézni, hogy mi történt az elkövetkezendő két napban, pedig csak három hét telt el azóta, hogy beléptem az üres lakásba, és leültem anyám ágyára. Foszlányok maradtak csak meg, képek, ahogyan itt is ülök egy kicsit, meg ott is - mint egy kutya, aki szagával beburkolja az új lakhelyet, csak én éppen búcsúzási szándékkal tettem ezt. Néha elmállhatott idő és tér törekeny szerkezete, mert pillanatokra vissza-visszacúsztam a múltba.

Láttam apámat és anyámat a kanapén olvasni - egymás könyvét olvasták, nem a sajátjukat -, én pedig kétévesen a szőnyegen ragasztgattam egy hópelyhet ábrázoló színes matricát az orromra, de mindig leesett. A következő másodpercben megint egyedül voltam. Aztán egy határozottan leütött zongorahang ragadta meg a figyelmemet, és apámat láttam a zongora mögött, ahogy próbálgatott egy új dallamot. De beláttam távolabbi időkbe is, amikor apám még egyedül élt, hosszú haja volt, és egy üveg vörösbort bontott fel éppen csavarhúzóval. Felnevettem, ő meglepetten felpillantott, majd eltűnt. A falak és a szőnyegpadló visszaváltozott a mostanivá. Aztán anyámat hallottam, amint a konyhában sír, és apámat hívja. De csak a szomszéd húzta le nagy robajjal a vécét, és a csövekből jött a zaj.

Párszor bizonyára ettem is, és talán le is tusoltam. Az sem kizárt, hogy aludtam, és mindezt csak álmodtam. De a harmadik napon történt valami, amire most sem tudok magyarázatot adni.

Meggyújtottam egy mécsest, amit anyám szobájában az éjjeliszekrényen találtam, és óvatosan bevittem a szobámba. Rátettem a zongorára, de abban a pillanatban, ahogy elengedtem, magasra csapott a tűz, mintha az egész begyulladt volna. A láng lehetett vagy tizenöt centi magas. Idejében elkaptam a kezemet, így nem égtem meg, de ugyanakkor az a gondolat jelent meg az agyamban, hogy anyám felébredt. Ne kérdezd a részleteket, hogy hol, mikor, és egyáltalán, a lényeg az, hogy valahol legbelül tudtam, hogy anyám most lát engem,

szólni akar, és határozottan éreztem, hogy jelen van. Dadogtam valamit, válasz persze nem jött, de nem is számított ez akkor. A halottat el kell temetni, jutott eszembe a magától értetődő, és a gondolat valahogy kijózanított a kétnapos dermedtségből. Mire a mécses leégett, már készen álltam az újabb felismeréssel, ami a neveltetésem hiányosságait illeti, konkrétan fogalmam sem volt róla, mi a teendő, amikor valaki meghal. Hova kell menni? Kinek kell szólni? Egyáltalán mennyibe kerül egy temetés?

Annyi sütnivalóm azért volt, hogy felmentem a netre, és megkerestem a helyi temetkezési vállalkozókat, mert nyilván ők bonyolítják az ilyesféle dolgokat. Kettőt találtam, ez egyik tőlünk két saroknyira volt, így leballagtam. Egyetlen nő ücsörgött az irodában, az üvegajtón keresztül láttam, hogy eléggé derűsen nézegetett valamit a monitorján, de csak addig, amíg be nem léptem a helyiségbe. Amint meglátott, arca megkeményedett, itt-ott megráncosodott, mintha hirtelen rászáradt volna a bőr. Érteni véltem, hogy most ünnepélyes tekintetet próbál produkálni. Hellyel kínált, én pedig kertelés nélkül elmondtam, hogy anyám három nappal korábban meghalt, és fogalmam sincs, mit kell ilyenkor csinálni. Nem lepte meg tájékozatlanságom, nyilván találkozott már hasonló figurával, aki nem ebben a világban él. Bár, mentségemre legyen mondva, a temetkezési ismeretek nem szerepeltek a tantárgyak között a gimiben.

Mindenekelőtt a legfontosabb kérdést tettem fel, mennyibe kerülhet az egész. Hümmögött egy kicsit, majd közölte, hogy a hamvasztás a legolcsóbb, és rutinos mozdulattal elém rakott egy hatalmas katalógust: tucatnyi urna, ilyen-olyan lepedők, csipkefodrok, gyertyák, füstölők, dobozok és más kellékek fotóival, amelyek rendeltetéséről fogalmam sem volt. Éreztem, hogy agyamat kezdi elborítani ugyanaz a köd, ami két napon át uralta legutóbb, és ha nem fojtanám vissza a kényszert, akkor a nő arcába sikoltanám, hogy „ezt én nem akarom!”.

Kívülről olyannak tűnhettem, mint aki elmélyülten tanulmányozza a képeket, majd ráböktem egy egyszerű (és olcsó) urnára, ami fehér volt, és egy szomorúfűzfa képét gravírozták rá sematikusán. Hasonlóan szerény kiegészítőket jelöltem meg a továbbiakban is, majd megkértem, hogy adja össze a tételeket. A nő pötyögött egy ideig a számológépén, teljesen fölöslegesen megkérdezte, hogy akkor biztosan hamvasztás lesz-e, majd megmutatta a végösszeget, amely láttán sóhajtottam egy nagyot. Tulajdonképpen teljesen mindegy volt, hány jegyből áll a szám, messze meghaladta anyagi lehetőségeimet. Elborult arcomat látva a nő érdekes kérdést tett fel: „Az édesanyja nem gyűjtött a temetésére?”

Hm, ezen el kellett gondolkodnom. Megkértem a nőt, tegye el a rendelést, és később visszamegyek véglegesíteni. Még utánam szólt, hogy fussak egy kört az önkormányzatnál is,

mert úgy sejti, hogy jogosult vagyok temetési segélyre is. Igaza volt. Mindkét dologban. Mert egyrészt járt a támogatás, másrészt anyám tényleg tett félre pénzt. De hogy az utóbbit megtudjam, előbb gondoynom kellett a hagyatékát, magyarul fel kellett túrnom a cuccait.

Nem tudom, csináltál-e már ilyesmit, pontosan olyan, mint kihallgatni valakinek a telefonbeszélgetését, meglesni szerelmeskedés közben, vagy elolvasni a titkos naplóját. Szerettem volna elsüllyedni a szégyentől, noha éreztem, hogy ha anyám meg is látogatott a halálát követő harmadik napon, addigra már elhagyta a lakást. Vagy a plafonlakók vitték el.

Egyedül voltam, egyedül rámostam ki a ruhásszekrényt, a komódot, a két éjjeli-szekrényt, az előszobai beépített szekrényeket, és az ágyneműtartót. Az ezeréves kabátokon, divatból régen kiment blúzokon és szoknyákon csak szánakozni tudtam, ezeket nagy fekete műanyag zsákokba hajtogattam bele, másnap vittem le a közeli használatruha-gyűjtőbe. De a bárki más számára haszontalan, történetükről mélyen hallgató apró emléktárgyakat egyenként megsirattam. A görög hűtőmágnest. A régi ébresztőórát, amire emlékeztem is. A soha nem használt, szállodákból elcsórt szappanokat. Anyám jegygyűrűjét, amelyet nem hordott már a válás óta. A fényképeket hármunkról a vízparton, az óriáskeréken, a szánkón. Az óvodai ballagási képet, amire nagy ákombákom betűkkel ráírtam, hogy AYNUNAK ÉS APUNAK. És megtaláltam a borítékot is, amelyben pontosan annyi pénz volt, de tényleg pontosan, mint amennyibe a temetés kerül. Nem is fogtam még ekkora összeget a kezemben korábban, még a videotékás fizetésem is alatta volt. És ahogy ezt végiggondoltam, eszembe jutott, hogy nem mentem be dolgozni már három napja.

Bekapcsoltam a telefonomat, azonnal nyolc nem fogadott hívást jelzett, mind a főnököm száma volt. Csörögtem, végighallgattam az ordítózást, majd mielőtt elmondhattam volna, mi történt velem, közölte, már csak az elmaradt napidíjakért menjek be, egyébként ki vagyok rúgva. És bontotta a vonalat. Bólintottam, és akár hiszed, akár nem, megkönnyeb-bülést éreztem. Semmi más dolgom nincs, mint eltemetni anyámat, és akár bebújni hozzá a sírba. Bár kétlem, hogy az önkormányzat kicsengetné még egy hamvasztás árát. De azért eltűnődtem a lehetőségen egy darabig.

A temetkezési vállalkozó egyébként tényleg nagyon korrekt volt. Átvállalt tőlem egy csomó dolgot, amit nekem kellett volna intéznom, ő kereste fel a kórházat, állíttatta ki anyám papírjait, mindössze egy dologban kérte a közreműködésemet, üljek le beszélni a hölgygel, aki majd a temetési beszédet fogja mondani, közösen szedjük össze anyám életútját, és mindazt, ami említésre méltó.

Néztem csak, mint hal a horogra. Micsoda? De beláttam, hogy ezt valóban nem kerülhetem el.

A temetési beszédet író, és majd előadó nő pontosan abból az alomból származhatott, ahonnan az irodában dolgozó munkatársa. Ugyanaz a komoly, rászáradt bőrű tekintet, az a halk és tapintatos modor, amitől az első percben frászt kaptam, és ugyanaz a hajviselet, értsd: mintha tömör gumiból fröccsöntötték volna a skalpját. De tudom, velem van a baj, mert ez a nő is nagyon rendes volt, megértette, fogalmam sincs, mit szokás mondani ilyenkor, és csak arra kért, írjam le anyám életútjának legfontosabb állomásait. Nagy megkönnyebbülésemre nem rebbent a szeme, amikor apám nevét kiejtettem, és megúsztam a gyerekkoromban még heti rendszerességgű „te az ő lánya vagy?” kezdetű kirohanást. A „búcsúzik...” rovat rövidkére sikeredett, minthogy én jeleztem egyedüli részvételemet a szertartáson. Ezen elgondolkodott egy kicsit, de vállat vont. Bevallom, önző voltam. Ha megerőltetem az agyamat, nyilván kiböktem volna pár nevet, akik ismerték anyámat, szomszédok, volt osztálytársak, hasonló, de mivel anyámtól pontosan tudtam, hogy a kutya se nézett rá utolsó éveiben (magamat is beleértve), és ő se kívánczolt élő ember közelébe, nem akartam nagy feneket keríteni a temetésnek. Nem vagyok híve a halottkultusznak, ami errefelé jellemző, mert azt látom, hogy sokszor az egész cirkusz nem más, mint pótcselekvés. Most gondolj rólam, amit akarsz.

És hát most magáról a temetésről pár szót, amely felülmúlt minden várakozást.

Látszólag minden a helyén volt. A négy hatalmas gyertya a ravatal sarkaiban, a félig eltakart urna, a félhomály és a halk zene, valami klasszikus. Beléptem, és először is megdöbbsentett az urna mérete. Ennyi az egész? - kérdeztem magamtól. Ennyi marad? Egy maroknyi anyag, ami kevesebb helyen elfér, mint egy újszülött, aki éppen csak bekéredzkedett a világba? Ez a vége az egésznek?

Apám nem jött el, pedig - mondjuk azt, automatikusan - számítottam rá. Mindegy, én ott voltam. A szertartás előtt húsz perccel érkeztem, örültem, hogy nem kellett megosztanom a teret senkivel, még a beszédet mondó hölgygel sem. A mondanivalója egyébként érdekelt, kíváncsi voltam, mit rakott össze az általam elmondott soványka adatokból. Szürrealista módon az egésznek volt egy olyan érettségi vizsga jellege. Én jelentettem az egyedüli közönséget, pár nappal korábban ketten raktuk össze a szöveg vázlatát, most pedig felmondja majd az egészet, mint egy tételt. De ez soha nem történt meg, azt is elmondom, miért.

Nézegettem az urnát, rajta a keresztet, és azon tűnődtem, hogy miért választottam ezt a motívumot, hiszen anyám nem volt vallásos. Majd rájöttem, hogy nem ezt választottam, ez egy másik urna.

Jött a nő, elmondtam az aggályomat. Ismeretségünk óta most látszott először érzélem az arcán, mégpedig ijedtség. Előkapta a telefonját, erélyes hangon odahívott valakit, majd meg is jelent egy temetkezési munkás. Meghallgatott minket, horkantott egyet, és odalépett a

ravatalhoz. Levette az urnát, és legnagyobb rémületemre kinyitotta. Nem voltam felkészülve rá, hogy meglássam anyám hamvait, de nem is került rá sor, mert a porcelán urna egy kisebb, dísztelen, fekete ólomurnát - tulajdonképpen AZ urnát - rejtette. A tetejére egy név volt rányomva, egy női név. Megmutatta, és megkérdezte, rendben van-e. A fejemet ráztam. Nem volt rendben. Nem anyám neve volt.

Kitört a pánik.

Mindhárman berohantunk egy közeli irodába a temető bejárata mellett, ahol egy hátsó helyiségbe lépve szemrevételezhettem a helyet, ahol összeállítják az urnákat a megfelelő kellékekkel. Az épp egy másik urnán munkálkodó hölgy frászt kapott tőlünk, és kétségbeesetten magyarázta, hogy ő csak megkapja a nevet - egy táblázatot mutogatott -, hozzá a kellékek listáját, és összerakja az egészet, nem az ő dolga, hogy kibontsa az urnákat. Csillapítva a kedélyeket félbeszakítottam, és megkérdeztem, hogy akkor most hol van anyám igazi urnája. És a hölgy még egy árnyalattal fehérebbre válva közölte, hogy nem tudja.

Álltam ott, kezemben egy idegen nő hamvaival, és elnézegettem rajta a nevet. Ismerkedtem vele. Majd megkérdeztem: „És ez kicsoda?”

Az alkalmazott megragadta a lehetőséget, hogy intézkedhet, és így legalább másodpercekre a háttérbe szoríthatja szorongását. Kutakodni kezdett a számítógépében, majd kisvártatva bólogatni kezdett. Aztán azt mondta: „Egy hajléktalan nő hamvai. Nincsenek rokonai. Az önkormányzat helyezi örök nyugalomra.”

„És anyám hamvai?”, kérdeztem. Körbementem a helyiségben. A nő arcán a növekvő rémület szavak nélkül is közölte velem, hogy fogalma sincs.

„Azonnal intézkedünk.”, vette át a vezetést a másik nő, akinek még mindig ott volt a kezében a mappája, anyám búcsúztató beszédével. „Elhalasztjuk a mai szertartást, és megnézzük a hamvasztási nyilvántartást. Nem lesz semmi probléma. Természetesen ezt a kellemetlenséget mindenképpen kompenzáljuk önnek.”

Jó, gondoltam, majd tételesen leszámítoljuk a bénító szégyent, hogy anyám hamvait elcserélték, a sírást, ami - borítékolhattam - otthon vár majd, és az újabb pár nap készülődést érzelmileg a következő temetésre. De mit tehettem mást, visszaadtam a kezemben szorongatott urnát (bár felmerült a gondolat, hogy megtartom, és hazaviszem túszként, amíg nem rendeződik az ügy), és közöltem, hogy várom az értesítést. Amíg kiértem a temetőből, még egy tucatszor elnézést kértek, majd végre magamra hagytak azzal a gondolattal, hogy talán anyámnak nem csak a hamvait, hanem az egész életét elcserélte valaki, és sokkal több boldogság járt volna neki.

Leltárt csináltam, kilistáztam, mit tudhatok a magaménak tizenkilenc évesen, egy érettségivel, munka és szülők nélkül. Adott egy frissen örökölt lakás, mert hiszen ez most az enyém. Pár rozoga bútordarab, két farmer, pár póló és pulcsi a hozzájuk tartozó apróságokkal. Két kabátom is van, egy vastagabb és egy tavaszi-őszi. Könyveimet se felejtsem el, szám szerint tizenöt darabot birtokolok ez idő tájt, a fele verseskötet (József Attila, Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc, Tóth Árpád, Radnóti, Pilinszky, Poe), a többi regény (Auster, Houellebecq, Hesse, Ellis, Albom), mind osztálytársaim ajándékai. Megvan apám teljes diszkográfiája CD-n (anyám ezektől nem tudott megválni), ez a gyűjtemény hat lemezt tesz ki. Továbbá egy rozoga laptop, rajta egy csomó e-könyv és rengeteg film. Mondhatni, eléggé mobil vagyok, két perc alatt képes lennék összecsomagolni egy tízezer kilométeres útra.

Hogy mi a helyzet a belső ingóságokkal? Van egy életem, bár ebben a pillanatban nem tudom, ki birtokol kit, tulajdonomnak tekinthetem-e egyáltalán, és ez azért jutott eszembe, mert sokszor megkérdézem magamtól, vajon elvehetem-e, ami nem az enyém.

A „temetés” után hazamentem, és leültem a zongorához, pontosan úgy, ahogy apám szokott, vagyis ide-oda igazgattam a széket, lehajtottam a fejemet, megfontoltan felnyitottam a fedelet (mármint ami a billentyűket fedi), és megszólaltattam egy hangot. Az „A” hang volt, és sokáig zengett. Akár hiszed, akár nem, most nem blöffölök, tényleg tudom, hogy melyik hangnak mi a neve, hogyan következnek egymás után, és mely hangok adnak ki egy-egy akkordot. De ennyiben ki is merül a zongoratudásom. Apám próbált taníttatni, és gyerekként még tetszett is, hogy püfölhettem a billentyűket, de amikor összhangzattan meg félhangok, kettős keresztek, és egyáltalán kotta került szóba, menekülésre fogtam a dolgot.

Zongorázni kezdtem. Hozzáértő fül számára bizonyára olyannak tűnt volna a produkció, mintha egy macska sétálgatna a billentyűkön, de nekem akkor szükségem volt ezekre a hangokra, a rezgésre, amelyet a testem is átvett, és apám szellemére, amely a sarokban foglalt helyet a kis zsámolyon, és fejcsóválva, mégis mosolyogva figyelte a játékomat.

Az egyik hang nem szólt.

Pontosabban szólt, de tompán, puhán, mint amikor vonalzóval megütsz egy párnát.

Többször is lenyomtam a billentyűt, erősebben, gyengébben, de az eredmény ugyanaz volt: erőtlen, alig hallatszó kopogás valami puha felületen.

A hibás billentyű a „D” hangot hivatott megszólaltatni, apám keresztnévének első betűjét. Egyébként ez csak most jutott eszembe, akkor csak arra gondoltam, hogy eltört a kalapács, vagy megsérült a húr a zongora belsejében.

Mivel egy kis kíváncsiságért nekem sem kell a szomszédba mennem, felnyitottam a fedelet, és megszemléltem a kérdéses területet. Azonnal megállapítottam a diagnózist, valami

papírdarab szorult be a húr és a kalapács közé. A kalapács amúgy is töröttnek tűnt, valaki megragaszthatta korábban. A keményre hajtogatott papírfecnit ütötte a kalapács, nem érte el a húr, ez okozta a problémát. A műtét sem tűnt bonyolultabbnak, mint a tényfeltárás, így eltávolítottam a papírt.

Ha az ember egy összehajtogatott cetlire lel, százból kilencvenkilenc esetben meg fogja nézni, üres-e, vagy van rajta valami, ezt nyugodtan jegyezd fel mint törvényt, és írd alá a nevedet. Én sem tettem másként. Széthajtottam, és megszemléltem. Jegyzetfüzetből kitépett lap lehetett, valami ragacs nyomát is felfedezni véltem, de jobban érdekelt, hogy számok voltak a papíron, egymás mellé és alá írva, így:

4 2 8 1 3

1 4 2 3 3

6 5 3 2 1

5 8 1 3 1

5 4 2 6 1

2 7 4 5 1

7 1 6 2 1

1 2 5 5 4

5 4 1 6 1

4 6 3 1 2

2 5 2 1 1

2 5 2 1 2

Az ember lánya öt számot látva egymás mellett, lottószámokat gyanít. Kivéve, ha egyforma számok is szerepelnek egyszerre, mint például a második sorban a 3-3 vagy a negyedik sorban az 1-1. A második gyanú pedig, hogy ez valami kód.

Apám mindent elolvasott gyerekkorában Vernétől, és nekem is erőltette tinikoromban, ha mást nem, a Sándor Mátyást. Rémllett, hogy az alapkonfliktus is valami titkosírás körül szövődött, de ott a betűk sorrendjét keverték össze egy letakarható és forgatható kódolvasó segítségével.

Gondolj bele, ahogyan én is ezt tettem: egy számokkal telefirkált papírdarab apám régi zongorájában, ki tudja, mióta. A zongorán senki nem játszott, mióta apámnak nyoma veszett, vagyis biztosra vehettem, hogy ez a fecni még apám lakásában, az eltűnése előtt került a húrok közé.

Most bizonyára azt gondolod, rögtön megértettem, hogy apám üzent nekem ezzel a titkos kóddal, és azonmód nekiláttam megfejteni. Csalódást kell okoznom, nem aznap jutottam erre a következtetésre, hanem egészen pontosan három nappal később. Volt egyéb dolgom ugyanis, mint titkos üzeneteket megfejteni: leszámoltam a munkahelyemről, elintéztam az anyám halálával kapcsolatos adminisztrációt, bementem a földhivatalba, ahol közölték velem, hogy a lakás tulajdonjogának átruházása nem lesz túl egyszerű, mivel a lakás apámé, a rendőrség még nem zárta le a nyomozást az eltűnése ügyében, vagyis az öröklés ily módon még nem magától értetődő. Aztán beugrottam a temetőbe, ahol közölték, hogy „elhelyezték” (ez a hivatalos szó) a hajléktalan nő urnáját végső nyughelyén, de anyám urnája még nem került elő. Biztosítottak, hogy természetesen azonnal értesítenek a fejleményekről, és mindent megtesznek... blablabla. Egy telefonhívást is intéztem a Szerzői Jogi Hivatalba, hogy tájékoztassam őket, ezentúl nekem szíveskedjenek utalni az apám lemezei után járó jogdíjat. Mondták, jó, de előbb szükségük lesz egy csomó igazolásra ez ügyben.

Amúgy meg sokat aludtam, és sokat álmodtam azokban a napokban. Egy reggel arra ébredtem, hogy kedvem támadt meghallgatni apám régi lemezeit. A CD-k ott heverték a könyvespolcon, egymás mellett, gerincükkel kifelé. Apám összesen hat albumot adott ki, soha nem adott címet a lemezeknek, csak beszámozta őket, így a sorba rakott CD-k gerincén a következő számsort volt szerencsém olvasni: 1 2 3 4 5 6.

Most éljenezhetsz, igen, ez volt az a pillanat, amikor megérteni véltem valami fontosat. Ha az apám helyében lettem volna, és az az eszement ötletem támadt, hogy üzeni akarok a lányomnak a jövőbe, nem tűnne logikus lépésnek, hogy a számomra legfontosabb médiumon, a lemezeimen keresztül teszem ezt meg?

Ami azt illeti, kinéztem apámból valami ilyesfajta hülyeséget, imádta a drámákat meg a rejtélyeket.

De mit jelenthetnek a számok?

Innentől nem volt más dolgom, mint beleülni apám fotelébe (ez most egy metafora-szerűség akart lenni), és visszafelé próbálni gondolkodni. Tehát: az üzenet nyilván szavakból áll, bár bizonyosan lesznek olyan computer-agyúak a jövőben, akik már csak számokkal kommunikálnak. De én még nem tartok ott, hála a plafonlakóknak. De hogyan lesznek a számokból szavak, és főleg CD-lemezeken keresztül? Pofonegyszerű (főleg így utólag): a dalokon, pontosabban a dalszövegeken keresztül. Hogyan szokás műelemzés során megjelölni bizonyos részeket egy szövegben? Bingó, számokkal, hatodik versszak, második sor, harmadik szó, és már szűkül is a kör.

Elővettem a zongora belsejében talált cetlit, kiterítettem magam elé a nagyszoba dohányzóasztalára, és melléjük tettem a CD-kből kihalászott füzetkéket is, amelyekben a kiadó szépen feltüntette a dalszövegeket. És megkezdődött a totózás. Az a bizonyos kör öt rétegen keresztül szűkülhetett, hiszen öt szám szerepelt a papíron egymás mellett. Feltételeztem, hogy minden sorban újra kezdődik a művelet.

Mit jelenthet az első szám? Tegyük fel - címük nem lévén -, az album számát. A második szám legyen a dal sorrendben elfoglalt helye, a harmadik a versszak (merthogy kis értékűek a számok), a negyedik a sor, az ötödik a szó, és el is fogyott egy sor. A fentiekből következik, legkisebb egységként nem betűket, hanem kész szavakat fogok kapni, legalábbis így gondolkodtam.

Vesztenivalóm nincs, lássunk neki.

Az első számsor így nézett ki: 4 2 8 1 3, vagyis negyedik album, második dal, nyolcadik versszak, első sor, harmadik szó. Felütöttem a negyedik CD színes füzetkáját, és kikeres-tem a második dalt, amely az „Ítélet” címet viselte. A nyolcadik (utolsó) versszak ez volt:

De te kerestél

Tapogattál körbe

S találtál mást

Kivel (áldásom rá)

Együtt zuhanhatsz

Félelmeiddel is

Az éjsötét örvénybe

Vidám, mi? Apám... De fontosabb, hogy az első sor harmadik szava a „kerestél”, ezt felírtam a cetlire.

Ha valami semleges szót kaptam volna, valami jellegtelen, mint például „kék”, talán nem is csináltam volna végig ezt az egészet. Azonban a „kerestél” a maga egyes szám második számú alakjával annyira határozott volt, annyira nekem szólt, hogy a gyomrom tájékán azt a meleg bizsergést kezdtem érezni, mint a havi vérzésem előtti napokban szoktam, de ez nekem mindig jó, valami újat, valami réginek az eldobását jelenti. A második megtalált szó csak megerősítette, hogy valami készül itt, valami elképesztő, valami, ami most csakis nekem szól. De hadd mutassam meg a teljes versszakot, mert egyébként szívesen olvastam:

*A folyó nem árad
Csak a sodrás fárad
S már engem sem ragad magával
Az ár
Régi haragjával
A halál*

A dal címe egyébként az volt, hogy „Folyó”, a 3 3 pedig arra utalt, hogy a harmadik sor harmadik szavát írjam le az első mellé: „engem”.

És így tovább. A harmadik dal (a címe: „Erdőben”) megjelölt versszaka így nézett ki:

*Testem irányt vált
De haladok
Újabb útszakasz
Terveimet ejtem
De tovább! Értem*

A keresett szó pedig ez volt: „de”

Aztán következett a „Három dimenzió” című dal, benne a „nem” szóval a harmadik sorban:

*Furcsa álom
Ébren-világom
Nem is oly egyszerű
Mintha csak nyerő
Lapokat osztanék
Magamnak*

Ahogy sorjáztak a szavak, mint exhumált sírból a koporsó és a csontok maradványai, úgy tűnt elő a teljes mondat, amit - ekkorra már nem volt kétséges - apám üzent nekem. Az ötödik, „Lehet?” című dal megjelölt versszaka hasonlóan a többihez, nem sikerült túl vidámra:

*Hazug szavak
Álarcban, maszkban
Vicsorgunk egymásra
Mint régi színészek
A megszokott darabot
Jól, de már fáradtan
Mutatják be*

Ebből a „jól” szót szánta nekem apám. Aztán jött az, „Altató”, ez a dal különösen kedves a szívemnek, mert véletlenül tudom, hogy a kiságyam fölött írta, amíg én aludtam:

*Aludj, kedvesem
Álmodd az életet
Varázslón dicsőnek
S mire fogaid kinőnek
Ráébredszen magadra
S nem lesz magaslat
Miről félnél lenézni*

A kód alapján a „ráébredszen” szót kellett leírnom ebből a versből. A hetedik dalból idézett versszak az „Idő” címet kapta, ebből a „majd” szó egészítette ki a szépen terebélyesedő mondatot.

*Először felnőni
Majd újra gyerekként
Zokogni vissza
Mindazt, mi tiszta
S ártatlan játéknak
Tűnt akkor
S a legkomolyabb volt
Élet-halál volt*

A nyolcadik nótára azért emlékeztem, mert anyám vissza-visszatérően faggatta apámat, hogy kinek és kiről szól a szöveg, amelynek azt a címet adta, hogy „Ő”? Ebből következtettem, hogy nem anyámról. De apám soha nem árulta el. Mindenesetre az érzések komolynak tűntek:

*Sírtam akkor, mint kisgyermek
Ki érzi a közelgő éveket
Elmúlik, semmi sem örök
A gyerekkor fénye távolodott
A napsütés fátyola ott
Eltakarta szép arcát
Míg közelebb értem*

De most csak az „ott” szó vonatkozott rám az ötödik sorban. A következő, „Lehet?” című dal már egyszer szerepelt a listán, de most az első versszakot kellett megvizsgálnom, amely így nézett ki:

*Tudom, elmegyek
S nem kell tovább
Fenntartani a látszatot
Hogy ha meg is tűrsz
Jó vagyok*

Ez esetben a „vagyok” szó került a többi mögé. A „Millenium” című szám csak egy „a” névelő kedvéért került be a sorba, amelyet az első sorból kellett kölcsönvennem.

*Csak a tél ijeszt
Mert csendes hidegen
Új havat hoz
Miben nyomaim
Követhetik,
S a rosszindulat
Köveit vethetik*

Az utolsó két szót ugyanabban a dalszövegben, az első sorban, két egymás követő szóban jelölte meg apám, a dal a „A század bűne” címet viselte, és talán ezt játszották legtöbbször a rádiók:

Színfalak mögött

Zajlik a menet

S vajon majd ki nevet

A végén?

Ha még nem raktad össze a tizenkét szót, akkor most megteszem neked, láss csodát, ahogyan én is láttam (vesszők nélkül):

kerestél engem de nem jól ráébredsz majd ott vagyok a színfalak mögött

Ha idáig eljutottál ebben a történetben, akkor most hasonlót érezhetsz, mint én, amikor elolvastam a tökéletesen értelmes mondatot. Azt mondják, ha egy majom találomra püföli egy írógép billentyűjét, és végtelen idő áll a rendelkezésére, akkor egy napon lekopogja majd Shakespeare összes műveit. Nem számolom most ki, ennek mennyi az esélye, de körülbelül annyi lehet, mint annak, hogy egy zongora belsejében talált papírdarabon lévő számsorok alapján dalszövegekből kiollózott tizenkét szó kiad egy értelmes mondatot.

Nincs mese, apám üzent, csak nekem, hiszen én kerestem, nekem hiányzik, én akarom, hogy megint együtt legyünk.

És ő most azt mondja nekem, hogy nem jól kerestem őt.

Mit jelenthet nem jól keresni valakit? Vajon nem jó helyen? Nem a megfelelő időben? Vagy a kettő együtt? Hogyan kereshetem őt jól?

Amikor apám eltűnt, fizikailag mindent megtettek a nyomozók, hogy előkerítsék, de nem jártak eredménnyel. Ez a titkos üzenet többször sugall, mint amit ők elértek a nyomozás során. Pedig logikusnak tűnik a dolog, abban keresni apámat, ami mindig is lételemének számított: a dalaiban, a szövegeiben, az ily módon napvilágra került érzéseiben.

De hogyan tovább?

A középiskola első éveiben rengeteget lógtam az interneten, újra meg újra rákerestem apám nevére, mindent kinyomtattam és elmentettem, amit róla találtam. Mivel nem celeb volt, hanem zenész, egy-két interjún, dalszövegeken és illegálisan feltöltött dalokon kívül nem sok mindenre leltem, egyébként. 1998-ban vonult vissza, honlapja soha nem volt, a Facebook és a

YouTube ugye még nem létezett, és a koncerteket sem vették fel a látogatók mobiltelefonnal HD minőségben.

Így jócskán meglepődtem, amikor a titkosírás megfejtését követő napon rátaláltam egy televíziós felvételre, amely apám egy koncertjén készült a kilencvenes évek közepén, valaki annak idején felvehette, és nem túl jó minőségben feltöltötte a YouTube-ra. A felvétel dátuma 1995. április 21., amely kettőnk születésnapja, a feltöltő neve Pink, a feltöltés dátuma pedig 2014, vagyis tavaly. A leírást böngészve megtudtam, hogy apám 1995-ben egy harmincöt állomásból álló klubturnét bonyolított „Portrék” címmel, kisebb művelődési központokban, kocsmákban lépett fel, és az előadások közül egyet felvett a közszolgálati csatorna.

A videóanyagot azonnal lementettem a laptopomra, nehogy elveszen, ha a feltöltő meggondolná magát, és törölné. És persze rögtön meg is néztem.

Amikor nagyon érzek, ami az én esetemben azt jelenti, hogy kis híján belehalok abba, ami a szívemben és a gyomromban történik, akkor egyetlen gyógymód segít, bekapcsolom a fejemet, és elemző üzemmódba váltok. Ez lehetővé teszi számomra, hogy arra figyeljek, ami TÖRTÉNIK, ne arra, amit ÉRZEK. Egy terminátorképzőben bizonyára szabadalmaztathatnám az eljárást, mindenesetre nálam bevált.

Körülbelül két percig bírtam nézni a videót anélkül, hogy ne kezdenék el nagyon érezni, így átkapcsoltam terminátorra. Innentől elemeztem, agyammal rögzítettem a látottakat, és igyekeztem úgy koncentrálni a felvételre, ahogyan filmet elemez az ember: kockáról kockára, dalról dalra, történésről történésre.

Arra az esetre, ha mégis elveszne a felvétel, most következzen apám „Portrék” című előadásának teljes forgatókönyve, írja a szerző, olvasod te, hallgatta és látta pár száz ember, akik azon az estén jegyet váltottak a műsorra.

Szóval mínusz három éves koromban az alábbiak történtek ott a színpadon. A kották hiányát most nézd el nekem, csakis azért látom értelmét mindezt közreadni, mert rengeteg prózát is tartalmaz a dalszövegek mellett. Lássunk neki.

II.

A kép még sötét, amikor már halljuk a közönség mormogását, és feliratként látjuk az előadó nevét és a koncert címét. A dátum is megjelenik, kisebb betűkkel, mint a többi felirat. Majd a kép kivilágosodik.

A színpad egyszerű, fekete függöny, fekete zongora, szórt fények, a magasban egy képernyő, amely az előadó közelképét hivatott megjeleníteni a hátsó sorokban ülők számára.

Tétova, majd felbátorodó taps hallatszik, és látjuk, hogy jobb oldalról, a takarásból színpadra lép az előadó: magas, vékony férfi, haja ősz és félhosszú, arca borotvált. Tekintete nyugodt, szeme csillog, és mintha meglepetés tükröződne arcán, talán a megjelentek száma miatt - túl kevesen vagy túl sokan vannak. Biccent egyet, nem szól, hiszen a mikrofon nem rá, hanem a zongorára van erősítve, majd határozott léptekkel helyet foglal. Lehajtja fejét, és megvárja, míg elül a taps és a moraj.

Hangtalanul felnyitja a zongorafedelet, és leheletfinoman ráteszi ujjait a billentyűkre, mintha ismerkedne velük. A tapintással elégedett, legalábbis ezt jelzi félmosolya. Először alig hallani, hogy leüt egy hangot, de aztán dallamok kezdenek csordogálni a hangszerből. A kamera pár arcot mutat az első sorból, lélegzetviassafojtva figyelnek: a majdnem-csendből próbálják kicsenni a melódiát. Majd megszólal az előadó is, de nem énekelni, hanem beszélni kezd. Hangja suttogó, néha erőteljesebb, de óvatos, mintha nem akarná elijeszteni a láthatatlan pillangót, amely valahol ott csücsülhet a vállán.

Volt egyszer egy kislány, aki szeretett Piroskának öltözni. Bor meg kalács is volt a fonott kosarában, ahogy kell. Orvos akart lenni, aztán az iskolában nem jól tanult, szülei anyagi körülményei sem engedték meg, hogy valami magasabb iskolában képezze magát, így aztán szolga maradt egész életében, és nem csak a munkájában.

Itt ez előadó megáll kicsit, pár szelíd hang szólal meg az ujjai alatt, homlokán morcosabbak most a ráncok. Mintha azon gondolkodna, folytassa-e, majd meggyőzve magát, biccent egyet, és halkán újra beszélni kezd.

Édesapját négyévesen látta utoljára, aztán még egyszer, majd soha többé. Édesanyja és mostohaapja nevelte, utóbbit igazi szülőjeként tisztelte és szerette. Édesanyjától félt. Kemény, határozott asszony volt, aki előtt mindig fejet kellett hajtani. Soha nem mert ellenkezni, visszaszólni, végezte a dolgát, mint jó cseléd.

Kapott egy kisöcsit, akit aztán ő nevelt. A hálátlan feladat ellenére nagyon jó barátok lettek, és csak felnőttkorukban romlott meg a kapcsolatuk. Akkorra már sötét korszak uralkodott, a család szétszakadt, és térben ezer kilométerek, lélekben fényévek választották el a rokonokat egymástól.

A kislány felnőtt. Az emberek, akiknek volt szerencséjük megismerni, egy mosolygós, szép arcú, vidám fiatal nőre emlékeznek, aki bárkivel szót értett, és nem tudott nemet mondani. Ritkán volt szerelmes, és soha nem volt szerencséje. Vagy olyat választott, aki elhagyta, vagy olyat, aki nem lehetett az övé.

Egyszer rátalált a Gonosz Várúr, és megkívánta magának. Csalfa ármánnyal, csellel, ígéretéssel megszerezte. Az esküvő napján bezárta a vártoronyba, rabságban tartotta, és keserű méreggel itatta évtizedeken át.

Az eddig tétovának tűnő futamok most megerősödnek, és dúdolható, határozott ritmussá (talán háromnegyed lehet) állnak össze, az előadó hangja is önmagára talál, ez már egy dal.

*Hazug szavak
Álarcban, maszkban
Vicsorgunk egymásra
Mint régi színészek
A megszokott darabot
Jól, de már fáradtan
Mutatják be*

*Üres lelkekben
Automatizmus zakatol
S a katarzis már nem hatol
A résztvevők halott
Jéghideg testébe*

*Tudom, elmegyek
S nem kell tovább
Fenntartani a látszatot
Hogy ha meg is tűrsz
Jó vagyok*

*Érzem a terhet
Ahogy eltaszítasz
Hisz már csak utadban*

Húsdarab ágyadban

Lakó a házádban

Vagyok csupán

S mindezt bár tudom

Mégis fáj nagyon

Hisz ki hitte volna

Hogy a nem ismert holnap

Elhozza az időt

Mikor úgy nézel rám

Hogy látom a sürgetést

A türelmetlen pergetést

Ahogy a napokat számolod

S nemlétem az álmod

Az utolsó szó és hang sokáig visszhangzik, de a műsor ismét prózába vált, folytatódik a történet. A zongora is lecsendesül.

A leány megváltozott. Eldobta értékeit, elfelejtette barátait, családját, lelkét. Gonosszá, megkeseredetté, embertelenné vált ott a toronyban. Olykor rémülten nézett a tükörbe, és irtózva próbálta azonosítani a megfáradt, fénytelen szemű, megkeményedett szájú nőt, aki visszabámult rá.

Így nem tehetett mást, ő is mérgezni kezdte a Gonosz Várurat. A torony démonaitól, alvilági segítőitől kitanulta a pusztítás mesterségét, a fortyogó, halált hozó italok készítésének őrdögi tudományát.

Cseppenként adagolta mérgét türelmesen, hosszú éveken át. A Gonosz Várúr nem tudta, mi történik. Csak azt vette észre, hogy foglya már nem szerez örömet, szabadulni szeretne tőle, de nem lehet. Már nem mert benyitni hozzá, nem merte meglátogatni a toronyban, mert félt a szörnyetegtől, aki odabent lakozott. Kínjában tombolt, az ajtó előtt acsarkodott naphosszat, míg egy nap a nő megoldást javasolt: a közös halál megváltását.

A Várúr belement a dologba, közösen megfőzték mérgüket, megitták azt, és várták a Sötét Angyal eljövetelét. A lángpallosú lény meg is érkezett, megvetően végignézett a két szörnyetegen, majd nemet intett, és elátkozta őket mindennel együtt, ami körülvette őket.

Mire a két szerencsétlen magához tért, már omlani kezdett a vár, a falak kifordultak a helyükből, a lépcsők nagyot sóhajtva zuhantak a mélybe, és a két valamikori ember hanyatt-homlok menekült el a várat körülvevő erdő rejtekébe.

Ott mertek csak újra egymásra pillantani. Kétségbeesetten kiáltottak fel ekkor, mert a másik szemében meglátták önnön arcukat. A nő egy öregasszonyt pillantott meg, részben fogatlan szájjal, összehúzódt, gonosz, zöld szemekkel, arcbőre alatt az izmok indulattól rángtak. A Várúr bal szeme majd teljesen eltűnt egy förtelmes daganat alatt, szája megvetően lefittyedt, tekintetében vadság és állati ösztönei villogtak.

Hátrálni kezdtek egymástól rémülten, de hamarosan valami ördögös erő megállította őket, és nem engedte, hogy elszakadjanak. Megértették, hogy amíg élnek, együtt kell maradniuk, közösen kell elszenvedniük a büntetést mindazért, amit egymás és maguk ellen cselekedtek életükben.

A két szörnyeteg azóta is együtt bolyong az erdőben, kerülik az embereket, mert gyűlölik őket, és minden alkalmat megragadnak, hogy elhagyják a világot, mert azt is gyűlölik. De a Sötét Angyal mindannyiszor megjelenik, és a fejét rázza.

Még nincs vége.

Átmenet nélkül kezdődik a következő dal, a dallam monoton, mély, mint lüktető folyó az éjszakában.

A világ rohan

S én csak állok

Szótlatlanul

Mozdulatlanul

Nézem a naptárt

A leszakított lapok

Elmúlt nappalok

Üzenik a múltat

Változott valami?

Másképp szálltak a lapok?

Másképp teltek a napok

Mint ahogy terveztem

Rettegtem

S reméltem?

A számadás vidám

Az ördög kaján

S mosolyát hagynám

Körülölelni

Ha nem látnám szívemet

Ott benne dobogni

S barátként int

- Mi van veled?

Hogy telt az utolsó

Legutolsó éved?

Értem én - bólint

Ne szólj

Ne mondj semmit

Ne engem okolj

Én vigyáztam rád

Hogy életben légy

Figyeltem rád

Hogy sötétben félj

De látni akartál

Élni akartál

S nem hitted el

Hogy nincs itt más

Csak egy másodperc

Amit e sáros földön

Magaddal eltölthetsz

*De te kerestél
Tapogattál körbe
S találtál mást
Kivel, áldásom rá
Együtt zuhanhatsz
Félelmeiddel is
Az éjsötét örvénybe*

A dal lelassul, esetlegessé válik a hangsúlyos és hangsúlytalan hangok egymásutánisága, majd elfogy az egész, mint kilyukadt üvegből a víz. Taps csendül fel, mintha karmester intett volna, és sokáig szól. Az előadó nem áll fel, csak fejet hajt, és mosolyog. A taps alatt tér vissza az általa létrehozott mesevilágból, de nem tesz úgy, mintha saját hatása alatt volna. A mosoly azt is jelenti, hogy túlélte a kalandot, megnyugtató és cinkos.

Aztán zongoraszóló következik erőteljes lábdobogással, zeng a terem, remeg a színpad. Ez a bevezetője a következő gyors, táncolható számnak.

*Holt vagy haldokló
Költők versei
Fülemben zenész
Sorait verseli
S ad nyugtalan éjt
Hoz forrongó vért*

*Verseny ez
Dallam s gitár
Versenyez
Agyam vagy szemem
Egyre megy
A holt sorokat
Falja mohón
Szemem kékje
Nevet bohón
S elszállok
A hangzavarban*

*Énem józan része
Áll most zavarban
Választ keresek
Ez őrült forgatagban*

*Valaki hörög
Dallamot köhög
S lassan rájövök
Hogy a vicsorgó énekes
Tükröt lát csupán
S saját magán röhög
Lemezjátszómon
Halott lemez pörög*

A ujjak kíméletlenül püfölik a billentyűket, olyan a hangzás, mintha gép játszana, nem is ember. A dal rövid, alig három perces, és hirtelen ér véget. A közönség tapsolna, de az előadó azonnal suttogóra fogja, és így eloszlik a még meg sem született taps. Próza következik, játékos dallammal a zongorán, mint egy gyerekdal. A beszédhang is magasabb, mintha egy kisfiú mesélné az óvodában történeteket édesanyjának.

Tudtam róla, hogy létezik, egy fényképem is volt róla. Szőke kislány, hosszú hajú, kékszemű, mosolygós. A képet a pénztárcámban őriztem. Egy városban laktunk, de még soha nem találkoztunk. Meséltek róla, én pedig sokat gondoltam rá. Ha megláttam egy szőke, hosszú hajú lányt, rögtön fürkészni kezdtem az arcát, hogy nem ő-e? Sokszor tévedtem. Aztán egy nap megjelent.

Másodikos voltam, eladó-tanonc, és egy áruházban dolgoztam. Utolsó napomat töltöttem a nyári gyakorlatból, július közepén, minden diák a strandon, én meg többed-magammal a meleg üzletben.

Aztán bejött az ajtón egy szőke lány. A büfé ott volt az osztályunk mellett, a lány édesanyja sorban állt, ő meg kicsit odébb várakozott. Néztam őt, a fénykép nem volt nálam, de éreztem, ez ő. Akire hónapokat, éveket vártam.

Közelebb mentem, néztem arcát. Tiszta bőrű kamaszlány volt, kislány még, de máris nagyon szép. Tudtam a nevét, s odakiáltottam. Meglepve pillantott felém, nem is volt biztos benne, hogy én szólítottam. Aztán bólintásomra félénken közelebb lépett, majd oda is jött

hozzám. Kérdőn nézett rám, mire a biztonság kedvéért megkérdeztem a nevét. Ő volt az, persze. Én is bemutatkoztam, tudakoltam, ismer-e engem, tud-e rólam. Bizonytalanul mondott igent, de persze tudta, ki vagyok. Nem is volt idő többre, édesanyja befejezte a vásárlást, és szólította a lányát. Elköszöntünk, elment, majd még egyszer visszanézett.

Nem láttam hónapokig. Aztán egyszer a házuk előtt mentem el, és ő ott ült egy padon. Felismertem, odamentem, beszélgettünk pár szót. Megint hónapok teltek el, tudtam, ő gimibe jár, oda, ahová én is jártam egy rövidke ideig. Farsang volt talán, iskolabuli, ahová elmentem egy barátommal. A büfében ült egy asztalnál. Ő szólított meg, majd nagyon hosszú ideig beszélgettünk. Ez volt a valódi megismerkedésünk. Kinyílt előttem. Beszélt az életéről, az érzéseiről, a kamaszkori dolgairól. Elmondtam, hol dolgozom, és hogy bármikor meglátogathat, bejöhet hozzám.

Ettől fogva rendszeresen találkoztunk. Hol én mentem a sulis el autóval, hol ő jött el hozzám a munkahelyemre. Megosztottunk egymással mindent. Volt, hogy sírva jött el, mert nem sikerült az év végi matekvizsga, és hiába próbáltam vigasztalni. Megesett, hogy én öntöttem ki neki a lelkemet. Édesanyja sokáig tiltotta tőlem, mert hát akkori megjelenésem, életformám miatt valóban nem lehettem szemében az ideális barát. Hosszú haját viseltem, elég szakadt ruhában jártam, és meglehetősen gyakran fordultam elő különböző rock-kocsmákban péntek, szombat esténként. De ő szeretett, és én is szerettem őt.

Tiszta volt és ártatlan. Naiv is talán. Szemlesütve mesélte, amikor életében először megcsókolta egy fiú. Gyönyörű, magas, kedves, szelíd és sugárzó fiatal lánnyá serdült. Az a fajta lény, aki körül mindig süt a nap. Nagyon büszke voltam rá, hogy összetartozunk.

Ő tanított meg ölelni. Nem szerette a puszilkodást. Ha megörlött valakinek, kitárta karjait, megölelte és jól megszorongatta az illetőt. Ellestem ezt és megtanultam, mert rájöttem, hogy igaza van. Azóta is így üdvözljük egymást.

Érettségi után külföldre költözött. Jártam nála többször is, sok park van ott, széles utcák és béke. Meg egy hegy óratoronnyal.

Egyszer elmentünk együtt Pestre. Négyen. Valami előadásra hívtak, és volt még egy óránk. Egy parkban vertünk tanyát, találtunk egy faasztalt padokkal. Elővettük elemőzsiánkat. Miközben pakolt ki a tarisznyájából, elővett egy ébresztőórát. Ott, abban a parkban, télen, egy felhúzzható ébresztőórát! Nevetett, és kirakta az asztalra a szendvicsek mellé. Ilyen volt.

Ritkán látom. Megvan, jól van, és ugyanolyan fiatal és elbűvölő, amilyen volt. Nagyon hiányzik, meg kell mondanom. Közös lelkünk van talán, és a sorsunk is hasonló egy kicsit. De hát ez nem is olyan meglepő.

Ki is ő tulajdonképpen. Barátnőm? Barátom? Dehogyan.

Ő a kishúgom.

És azért mondom, hogy „kis”, mert így tudom legjobban kifejezni, hogy mennyire szeretem őt. Ahogyan az ember a kishúgát.

Ezúttal nem hangzik fel a taps, a kamera arcokat mutat, akik - úgy tűnik - elképzelni próbálják a történetet. A mese már véget ért, de a zongora még az utolsó szavak alatt hallható dallamot ismétli újra meg újra, míg átvált egy merengő, meditatív dallamsorrrá, amelyből egy szép, lassú dal születik.

Erdőben

Lombok csálnak fényt

Zörög valami apró

Lábam alatt halad

Valaha volt hó

Előttem fák

Holtta dőlnek,

Valaki elégedett

Kezét dörzsöli

Tovább, tovább

Testem irányt vált

De haladok

Újabb útszakasz

Terveimet ejtem

De tovább! Értem

Még egy vándor

Szemben vakon

Érzi, hogy vagyok

Tétován int

Számára valahol kint

Útvesztő a hit

Majd elmegy

*Még mindig recseg
Mögöttem romok
Szememben homok
S az avar kúszik
Nem támad fel
A lehullott lomb
Csak előre tovább*

*Valaki szeretve néz
S talán cirógat
Egy vigyázó kéz*

Az utolsó sor: „vigyázó kéz” még ismétlődik, mindig más hangsúllyal, suttogva vagy elnyújtva, kiemelve vagy elhallgatva. Majd véget ér a melódia, és jól megérdemelt taps követi. Az előadó köszönömöt mormog, de ez csak arca közeli felvételén látszik, a közönség első soraiban ülők még észrevehetik.

Aztán furcsa epizód következik, egyetlen hang ismétlődik percekig, egyre erőteljesebben, és egyre gyorsuló ütemben. Zavaró, idegölő, majdnem elviselhetetlen. Egy idő után a hallgató szinte könyörög a folytatásért vagy a csendért. Az előadó arca kemény, ajka keskeny. Majd abbamarad az egész, és némaság váltja fel. Moraj vagy inkább sóhajtás hallatszik a közönség köreiből, majd az előadó új történetbe kezd, suttogva. Kezei most pihennek, nem kíséri zongora a történetet. Csak a mindent betöltő suttogás.

Amikor felébredtem a galérián, egy lány fekiúdt mellettem. Néztem őt, amíg ki nem nyitotta szemeit, s nyújtózott egyet, mint macskáéknál szokás. Örült azonnal, hogy velem ébred, engem lát, és pár perc múlva már szerelmeskedtünk is.

Ahogy ez nálunk volt szokás.

Aztán vihar tört be a szobába, kicsapta az ablakot, szétzilálta a függönyt, és már ott sem volt.

A szél sem, és a lány sem.

Hetekig nem láttam. Nem kereshettem, olyan volt, mint a mesebeli tündér, én nem hívhattam, csak ő tűnhetett fel életemben, amikor úgy látta jónak.

Sokat sétáltam, általában az erdőben. Ne képzeld el rengeteget, csak egy silány, kicsiny erdőt, amely szégyenlősen süti le szemét a madarak előtt, és fázósan húzza magát össze télen.

Engem mégis befogadott, jótékonyan eltakarta előlem a világot, eltakarta hétköznapi életemet, ahol egy csodalány-alakú lyuk keletkezett azon a viharos reggelen.

Volt, hogy egy kis bogarat nézegettem a padon fekvé, bámulva a fákat. Vártam, hogy az apró élőlény felemeli kis fejét, megrázza magát, szárnyas, angyali lénné változik, és új világot terem. Gyakran telefonáltam egy távoli-közei barátomnak, beszámoltam hogy-léte mről, és megint csak vártam. Aztán vártam haza kedvesemet, hogy elmondjam, elsírjam hiányomat, bánatomat.

Nem jött.

Ha jött, nem voltam képes megszólalni, ő nem értette volna a világot a kis bogárral meg a barnalány-formájú lyukkal.

És egy szép napon megértettem, hogy senki sem segít, senki sem ment meg. Sem a barát, sem a lány, sem a bogár. Más sem. Nem egetrengető a felismerés, számomra mégis az volt. És ekkor felkeltem talán a padról. Nem emlékszem. De arra igen, amikor újra megjelent az a csodalány.

A szavak eltűntek.

A múlt, a jelen, a jövő is.

Csak az ölelés maradt, a sok évszázados, örök ölelés.

Ott volt Ő...

... és ott voltam Én.

És megértettem, hogy az élet, a szeretet, a szerelem nem kényszeríthető bele semmilyen sablonba, semmilyen rendszerbe.

Nem lehet, hasztalan is elemezni.

Nem lehet megérteni.

Nem logikus, ahogy a világegyetem sem az.

Nem választható, ő választ minket.

Mindez igaz, akkor is, ha minden elmúlik.

Maradtak a naplementék a híd alatt.

A hídon.

A hosszú folyosók egy öreg épületben.

A sátor.

A hajó.

A zene.

Már nem vagyok a Senkiföldjén. Őrangyalomnak nyoma sincs már, pedig ő volt a hunyó. Ő vitt ki onnan. Ő akarta, hogy azon a reggelen hozzáférjek a rég várt erőhöz. Hogy megtegyem, amitől a legjobban félttem.

És hátra sem fordult, úgy ment el.

Mindketten úgy mentek el.

És remélem, hogy mindkettőt viszontlátom még.

Talán a legszebb dallam bontakozik ki, legalábbis ezen a felvételen. Pár hang csupán, olyan, mint ha kicsiny gyermekkezek keresgélnek egymást a sötétben, és meg-megörülnek egy-egy találkozásnak. A dal szövege alázatosan, halkán lopakodik közéjük.

Ne félj, aludj

Felkelt a hold

Sápadozik csendben

S meglásd egyszer

Az idő neked is

Mindent megold

Sétálj kicsim

Parti fövényen

Éjjeli hullámok

Bűvöletében

Lábnymaid felett

Vízcseppek fénylenek

Egységben a ritmus

Nem érhet baj most

Aludj, kedvesem

Álmodd az életet

Varázslón dicsőnek

*S mire fogaid kinőnek
Ráébredszen magadra
S nem lesz magaslat
Miről félnél lenézni*

*Vigyázok rád kicsim
Álmodd tovább újra
Mit egy kisgyermek megért
Álmodd tovább kincsem
Szüleid életét*

Az előadó lecsukja a zongorafedelelet, feláll és meghajol, majd újra felnyitja. Ekkor morajlik csak fel a taps, de vastaps kerekedik ki belőle, amely fél percig is eltart. A kamera arcokra vadászik a közönség körében, egy tinilány, aki az orrát fújja, egy középkorú pár, amelynek férfitagja tapsolás közben valamit súg a partnere fülébe, és az csak bólogat, de érezhető, hogy talán meg sem hallotta a férfit, csak a művészre és a még szívében visszhangzó dallamra figyel. Az előadó arca ismét felveszi azt a tanácstalan maszkot, ami azt sugallja, nem érti ezt az ovációt, hiszen csak egy dalocskát adott itt elő. El is kezdi a következő történetet, mielőtt még igazán zavarba jönne.

Egy téli napon megismertem egy lányt. Kezet fogtunk és minden eldőlt. Később lopva megint megfogtam kezét, ezúttal nem üdvözlésképpen.

Aztán bújtunk sokat az emberek elől.

Sétáltunk a napsütésben, az esőben, a hóban.

Az első együttlét olyan volt, mint egy kamaszkori szerelem: remegős, szégyenlős, vágyós, ügyetlen és gyönyörű.

Tiszta volt, és örültem tisztaságának. Vidám volt, és örültem vidámságának. Mindenkinek róla meséltem akkoriban, büszke voltam a szerencsémre, hogy megtaláltam, és ujjongást éreztem, valahányszor csak találkoztunk, vagy csak megláttam valahol.

Amikor nem volt velem, hiányzott. Nagyon. Dalokat kerestem, hogy ki tudjam fejezni legalább magam előtt a fájdalmat, a hiányt, az ürességet.

Vele aludni, érezni teste melegét maga volt a mennyország.

Tökéletes volt, akár egy angyal, és persze angyalok nem léteznek - legalábbis ezen a földön. Sorsa az volt, hogy elillanjon, mint egy tétova illat vagy szivárvány. Egy péntek

éjszakán tűnt el életemből egy szempillantás alatt, nem maradt más utána, csak egy levetett gyűrű. A fájdalom pedig úgy mart belém, hogy észre sem vettem, máris ott áll valaki más: akit a sors küldött az elveszett angyal-társ helyett.

Ő már ember, húsból, vérből, félelmekből, emlékekből, megbánt és vállalt tettekből összegyúrva. Tízéves lehetett, amikor úgy döntött, nem akar látni, mert olyasmi vette körül, amit nem volt hajlandó elfogadni. További hosszú évekbe tel, mire mindezt felismerte.

Valamikor ünnepelt díva volt, talán száz évvel ezelőtt. Még mindig hallja a közönség tapsát, látja a feléje szórt virágokat, oly erősek ezek az emlékek, hogy alig-alig látszik mögöttük a jelen valóság. Néha képes átlátni e fátyolon, néha nem.

Vidámsága ösztönös, ahogyan az is, ahogyan használja. Fájdalom ellen, bántás ellen, valóság ellen. Akárcsak női lelke.

Szerencséje van: csupa olyan ember vette körül eddigi életében, akik megbecsülték és szerették. Nem ismeri, hogy mi az: megbántva lenni, becsapva lenni, megcsalva lenni. Megy az útján, körbe se néz, mindig csak előre. Velem ellentétben jobban szeret tapasztalni, mint emlékezni.

Nem tudom, érzi-e már, mire hivatott, melyek lesznek azok a lapok, amik hozzá kerülnek majd ennek a hatalmas kártyapartinak a során. Félek, hogy sejt már valamit, de nem meri még elfogadni, merre halad a játszma.

Imádják a gyerekek. Ha egy tömegben elveszett gyermek bolyong, őt találja meg. Ha játszótárs kell, az ő kezét fogja meg elsőnek.

Sokszor hiányzik az angyal, aki helyett jött. De nem tehetek semmit. Egyikőjük nem volt valós lény, és nem kétséges, hogy melyikük.

Most szünetet tart az előadó, ami eddig nem volt szokása, majd furcsa dallamot kezd játszani, tele félhangokkal, ilyesfajta zenét szokás filmzenének használni, amikor nyugati ember számára valami távol-keleti hangulat keltése a cél. A szöveg nem olyan vidám, mint a zene.

Csodás éj

Pont olyan mély

Mint a lehetőség volt

Hajdanán

A holt

Testben újra ébredni

*S szóltak a mesterek
Nincs baj, a tervek
Mind megvalósultak*

*Létrejött a valóság
Illúziókból építve
Legendákkal körítve
Állt ott a ház
Mint tortán a máz
Fénylett ablaka
Átnéztem ott
A határon túl
Az életem túl
S láttam magam*

*Kihullott fogam
Tartottam markomban
S nem fájt a hiány
Jön az új, mondták
Ötévesen
Mosolyogtam*

*De hozzátették
Már csak egy esély
S aztán a remény
Fog elillanni
S elhamvadni
Mint parázs a hulló
Esőtől*

*Először felnőni
Majd újra gyerekként
Zokogni vissza*

*Mindazt, mi tiszta
S ártatlan játéknak
Tűnt akkor
S a legkomolyabb volt
Élet-halál volt*

*Feldobott érme
Zuhant és változott
S rohantam érte
De elveszett, s így
Soha nem tudhatom
Kétségbe fullasztom
Remegő önmagam
Leeshetett valahol
Megoldás zakatol
Ott a síneken*

*A vonat távolodik
S vele a bizonyosság
Hogy az a sors-érme
Miként ért földet
Valaki tudja már
Vár a választás*

*De én meghalok
S vonatként késik
A megváltás*

A „megváltás” szó elcsuklik kissé, az előadó félrehajtja a fejét, el a színpad függönye felé. A kamera próbálja megkeresni a tekintetét, de mire ráfókuszálna, már vissza is fordul, mosolyog, és mesélni kezd, szokásos, kicsit mormogó, sok szünetet tartó modorában.

Ő egy közeli barátom, de talán ez nem is igaz így. Mert mi például soha nem járunk együtt sehova. Nem vesznek részt az életében. Amikor felhív, majd öt perc múlva beállít, van

nála egy üveg bor. Azt megisszuk. Közben mesél. Történeteket élete szereplőiről. És nem tudom, vagy csak néha, kik ezek a titokzatos emberek.

Persze mindent megtesz, hogy lebuktassa magát. Mert elől hagy fényképeket, elszólja magát, és leír mindent, ami csak a szívét nyomja. Tudom én, miért teszi mindezt, hogyan. Mert őszinte akar lenni. És van, akivel nem mer, nem lehet.

Egy nyári napon, a kikötőben találkozott a lánnyal. Véletlen volt, és évek óta nem látták egymást. Ki volt a lány a fiú számára?

Az Álomlány.

Versek ihletője, évek megédesítője.

És most megint úgy akarta a sors, hogy a lány, aki talán már el is felejtette a fiút, ott ücsörögjön azon a rakparton, pont akkor, amikor a fiú munkába ment egy hajón.

Pár szó volt, mondhatni közhelyek. Kivel mi van. Mi is volt?

A lány a kiszámíthatóbb. Érett, komoly és ugyanolyan szép, mint amikor a fiú először pillantotta őt meg egy őszi napon. Férjhez ment már.

A fiú? Az ő jelenét nem tudta volna a lány megmondani. Túl volt álmokon, vágyott és meggyűlölt jövőlehetőségeken, megkezdett, végigvitt vagy elbukott próbálkozásokon, szerelmeken, fájdalmakon, többszöri újjászületésen. De volt, amit magával vitt mindezen ösvényeken.

A lány emlékét.

Így a hajóúton a fiú könnyekkel arcán nézte a vén Folyót, a Hegyet és a közeledő Szigetet. És nagyon vágyott arra, hogy érzéseit megossza azzal a lánnyal, aki otthon várta. De nem tette meg.

Mik voltak ezek az érzések? Az eltávozott kedves hiánya? A régi szerelem emléke? Nem, nem.

A Beteljesületlen Szerelem, az Elmulasztott Lehetőség fájdalma volt ez.

Még ha addig élsz is, fogadd meg nekem: Ha megöregszel, és az unokáidnak mesélsz az életedről, a társaidról, egyetlen mese sem fog így kezdődni: - Bánom, hogy nem volt bátorságom

Itt megszakadt a felvétel, és csak az üres videószalagra jellemző statikus vibrálás maradt pár másodpercig, majd véget ért a videó.

Micsoda? Ennyi?

Kattintgattam még ide-oda, de egyértelmű volt, hogy a felvétel tulajdonosa mindössze ezt a pár percnyi anyagot töltötte fel a YouTube-ra. Bizonyára ennyit tudott megmenteni a tévéből felvett műsorból.

Az egyetlen filmfelvétel apámról.

Nem is kell mondanom, egy kukkot sem értettem a szövegekből. A dalokat ismertem, de mint általában a dalszövegek, dúdolnivaló masszává olvadtak össze a számomra, eddig nem foglalkoztam különösebben az értelmükkel. Így egyben megkapni viszont ezt a csomagot, úgy, hogy láttam apám arcát és mozdulatait, olyan volt, mintha egy erőszakos kéz megragadta volna a torkomat, és visszarántott volna a gyerekkoromba, az ezredforduló első éveibe. A kisházamba. A zöld szőnyegre. A hitbe, hogy van családom.

Mit éreztem, kérdezheted.

Nos, csak felsorolásképpen, ahogy jöttek, mintha behabzsoltam volna a Harry Potter filmekben kitalált ezerízű cukorkákból egy jókora zacskónyit:

Büszkeséget. Kétségbeesést. Haragot. Meghatottságot. Szívtájéki nyomást, mintha ráült volna valami nehéz állat a mellkasomra. Gyengédséget. Rajongást. Gyűlöletet. Végtelen hiányt. És az is eszembe jutott, hogy most azonnal meg kellene ölni magam.

De mindez összeolvadt, kioltotta egymást, és életben maradtam, mint annyiszor korábban, amikor biztos voltam benne, hogy az érzéseim összefognak ellenem, a sok kis vézna vagy éppen robosztus test egyetlen hatalmas szörnyeteggé olvad össze, és megfojt, maga alá gyűr, kettéroppantja a testemet és szétmorzsol. Semmi ilyesmi nem történt, sőt megjelent egy új izgalom, valahol a beleim felől indult el, összetekeredett a gyomromban, és ott is maradt: a nyomozás izgalma.

Merthogy nincs mese, nyomra bukkantam, egy ismeretlenre, aki a virtuális térben Pinknek hívja magát, és birtokában van egy fontos filmfelvétel apámról. És még ki tudja, mi minden más is. A következő lépésem magától értetődőnek tűnt akkor: levelet írtam a videóanyagot feltöltő embernek. Bemutatkoztam, megköszöntem, hogy ezt a pótolhatatlan felvételt a köz javára bocsátotta, és őszintén leírtam, hogy fontos lenne találkozoznunk. Megadtam a telefonszámomat is, hogy ne terheljem írással. Majd sokáig néztem a laptopot.

Két nappal később hívott fel. Mivel a beszélgetés alig pár órával ezelőtt zajlott le, szó szerint fel tudom idézni. A telefon csöngött, a kijelzőn ismeretlen szám, utólag azt is jó jelnek vettem, hogy nem rejtette el, és egy óvatos, megfontolt hang. Női hang.

- Maga írt nekem YouTube-on, igaz?

- Ööööö... igen. - (A továbbiakban nem fogom leírni az özéseket, mert ezzel telne be a lap.) - Ki beszél?

- Az édesapja legnagyobb rajongója vagyok.

- Ez biztos?

- Teljesen biztos.

Hallgattunk egy kicsit. Próbáltam kitalálni, hány éves lehet a nő, de nem jártam sikerrel. Majd összeszedtem magam.

- És hajlandó lenne velem találkozni?

- Miért is ne? Nem hittem volna, hogy valaha sor kerülhet ilyesmire. Nyilvános hely megteszi elsőre?

Megkönnyebbültem, hogy nem nekem kellett ezt kérni. Az ember nem lehet elég óvatos ezekkel a rajongókkal, először lemezt dedikálnak, majd főbe lövik az embert. De miért elsőre? Lesz második is?

- Teljesen jó lesz, de...

- Igen?

Kicsit haboztam, nem akartam túl rámenősnak tűnni, de innen már nem volt visszaút.

- Lehetne már holnap?

Pár másodperc csend állt be a vonalban, de a nő bizonyára csak töprengett egy kicsit, vagy megnézte a határidőnaplóját.

- Persze. Délután négykor megfelel?

- Tökéletesen - mondtam. Nekem nem kellett átböngészni a naptáramat, egyrészt mert soha nem rendelkeztem ilyesmivel, másrészt semmi dolgom nem akadt azon a napon, vagy azon a héten, de abban a hónapban sem sok. Egyeztettük a helyet, ami apám kedvenc kávézója volt régen (a nő meg is jegyezte ezt), majd elkészöntünk.

Én pedig lementem a sarki papírboltba, vettem egy vonalas spirálfüzetet, és elkezdtem leírni ezt a történetet, amit most a kezeden tartasz. A laptopomra nem bíztam a dolgot, még sulis koromban megfigyeltem, hogy máshogyan működik az agyam, ha kézzel írok, és megint máshogyan, ha géppel. A tollal papírra firkálás számomra őszintébb, és gyorsabban is megy.

Most éjfélre jár, hullafáradt vagyok, ujjaim is elgémberedtek. Megyek aludni. Holnap találkozom ezzel a nővel, aki apám legnagyobb rajongójának vallja magát. Mindegy. Engem csak egy dolog érdekel, mit tud róla, hova tűnhetett, és miért nem jön vissza. Talán ostobaság minderre választ várni egy idegentől, de talán abban is tud majd segíteni, hogy kik ezek az emberek apám történeteiben. Apám csak kitalálta ezeket vajon, mint író a karaktereit? Mint

Don Quijote a szerelmeit és az ellenségeit? Vagy élnek, ismernek engem, és talán törődnének is velem egy kicsit, ha nincs más dolguk?

Mert tudod, nem valami felemelő dolog árvának lenni, és egyelőre még nem akarom elfogadni, hogy ez az állapot nem visszafordítható.

III.

Ma megtörtént az ominózus találkozó.

Tudod, mióta hazaköltöztem, két dimenzióban látom a világot. Ez nem azt jelenti, hogy a környezetemnek nincs három kiterjedése, inkább azt, hogy a tárgyak, amiket megérintek, a helyiségek, ahova belépek, a bútorok, a tér egyrészt létezik az itt-és-mostban, másrészt számomra vissza-visszacsúszik az időben, abba a korba, amikor apám még látható módon volt jelen a világban.

A kávézó belső tere is el-elmosódott, értettem, hogy lefestették a falakat a közelmúltban, kicserélték a pultot, újak az asztalok és székek, de egyúttal láttam magamat nyolcévesen, ahogy apámmal ülök az egyik sarokban, ahol most egy hatalmas pálmafa foglalt helyet. Épp nevetünk, mert apámnak fehér bajsza maradt a szája fölött az első korty kapucsínót követően. Letörlöm a szalvétámmal, ő el akarja húzni a fejét, de aztán ő is nevet. Ha a bárpultra pillantok, látom anyámat mezítláb, kezében az imént letört sarkú cipőjével, amint taxit kér, én pedig tízévesen az egyik asztalnál ülök egy hatalmas kehely fagyival. Éppen apám lép be, és csodálkozik mindezen. De a kép máris elfoszlik, mint a kezem nyoma a párás fürdőszobai tükrore, ahogy elillan a gőz.

Várok a megváltásra, ahogy apám írta egyik versében.

A belépő középkorú nő azonnal rokonszenves, rögtön letegezném, de emlékeztetnem kell magamat, hogy nem ismerem. Megáll, kicsit hunyorog az utcai verőfény után, tekintete engem keres, meg is lel. Habozás nélkül jön oda az asztalomhoz. Ő nem gondolkodik a tegezésen.

- Szia - mondja.

És leül.

Nézzük egymást. Bemutatkozott vajon? Kezet fogtunk? Nem emlékszem.

Örül nekem, nézi arcomat, kezemet, hajamat, orromat.

- Hasonlítasz édesanyádra - ezzel a mondattal lep meg először. Nem azt mondta, hogy apám legnagyobb rajongója? Ezt szóvá is teszem, és a téma el is indítja a beszélgetést.

Közben megszemlélem. Körülbelül ötvenöt éves lehet, de idősebb is akár. Jól tartja magát, de nem az „örökké tinédzser akarok lenni” klub tagja. Bármennyi is a kora, a lelke és a teste kéz a kézben jár.

Szomorúan hallja, hogy anyám meghalt.

- Nem tudtam róla - mondja, és megcsóválja a fejét, mintha szemrehányást tenne magának ezért. Szólnék, hogy a magam részéről fel van mentve, hiszen nem dolga szemmel követni a sorsomat. De máris témát vált, és visszapasszolja a labdát.

- Megleptél a leveleddel, de számíthattam volna rá. Úgy tűnik, belecsöppentem egy kiadós nyomozásba.

Bólintok.

- Van úgy, hogy az embernek nincs más választása, el kell takarítani a szemetet - közlöm bölcsen. Felvillanyozódik.

- És a te esetében mit jelent a „szemét”?

- A múlt - mondom. - Illetve a fel nem tárt múlt. Most exhumálok. Mindent és mindenkit.

Néz. Nézem.

- Hol kezdjük?

- A bemutatkozásnál. - Hangom határozottnak szánt. - Kicsoda maga?

- Ahogy mondtam a telefonban. Édesapád legnagyobb rajongója voltam... és vagyok.

Fürkészem a szemét, tudni akarom, mit érez, mi köti apámhoz. Régi szerelem? Tartozás és követelés?

- Mióta ismeri az apámat?

Helyeselve biccent.

- Igen, itt érdemes kezdeni. Hát akkor vágjunk bele.

És elkezd a hosszú mesét. Hallgatom, és hasonlót érzek, mint amikor apám koncert-felvételét néztem. Éled a múlt, fázósan nyújtóznak ki a régi napok, hónapok, évek a jelenben. Elgémberedtek.

- Együtt jártunk általános iskolába. Apád nyolcadikos volt, én hetedikes, amikor egy őszi napon először megpillantottuk egymást a buszon. Apád szőkésbarna hajú, kék szemű, komoly tekintetű kisfiú volt, mintha mindig törné a fejét valami világmegváltó dolgon. Később persze, amikor már beszélgettünk, kiderült, hogy tényleg töri. De akkor még csak egy félénk fiúnak látszott, aki nem tudja rólam levenni a tekintetét, és el kell ismernem, nekem is nehezemre esett bármi vagy bárki másra figyelni, miután észrevettem. Sokáig nem szóltunk egymáshoz. Én vártam, hetekig, hónapokig csak vártam, hogy megszólít, odajön hozzám,

levelet küld, vagy egyéb más módon közelít, és randit kér, de - mint később kiderült - ítéletnapig is várhattam volna. Mindig visszanézett a folyosón, becsöngetés után, megvárta az iskola előtt, de mindig tisztos távolságban, hogy elkerülje a beszélgetést. Ha ilyenkor tünetően elindultam felé, sarkon fordult, és megszaportá a lépteit. Egy idő után már köszönt is, lelkesen, mosolyogva, de nem mert megszólítani, és kerülte azokat a helyzeteket, amikor beszélgethettünk volna. Inkább messziről integetett, az osztályterem ablakából figyelt, vagy az emeleti lépcsőről nézett vissza hosszan, amikor az ő osztályuknak fent, a miénknek pedig a földszinten volt órája. Így ment ez hónapokig. Jött a tél, az év vége, és az újévi fogadalmak közé besoroltam magamnak a legfontosabb célt: amint tehetem, randizom ezzel a sráccal. Úgy is lett. Levelet írtam neki, és egy barátnőm becsempészte a fiú tolltartójába. A levél egyszerű volt, találkozóra hívtam estére, a házuk elé. Úgy alakult, hogy aznap korán ért véget a tanítás, így nem láttam már őt az iskolában. Délután tanulnom kellett volna, de csak az járt a fejemben, vajon eljön-e. Eljött. Hat óra előtt kinéztem az ablakon, már ott toporgott a sarkon. Soha lift nem ment ilyen lassan lefelé, mint akkor, amikor rohantam hozzá, hogy végre megtudjam, ki ő, mit érez, mit akar, merre tartunk. Zavarban volt, nevetgélt, sétáltunk. Próbált nagyfiúnak és lazának tűnni, pár viccet is elsütött, majd szorongva várta, hogy nevetek-e rajtuk. Nevettem, persze. De mindegy volt, mit mond, én csak a szemét figyeltem, a tengerkék szemét a hosszú, már-már nőies szempillákkal. Megtudtam, hogy verseket ír és zongorázik. Amikor erről kezdett beszélni, tekintete átszellemült, valahogy légiessé vált, hangja mélyebb lett. Megpróbálta elmagyarázni, mit érez, amikor játszik, amikor ír, de csak annyit fogtam fel belőle, hogy önmagát tekinti hangszernek, nem a zongorát. Valami játszik rajta keresztül, a húrok és kalapácsok hallhatóvá teszik, de a lényeg nem látszik, ezt mondta. Azt is hozzátette, szeretne úgy élni, úgy dolgozni, úgy tanulni és úgy csajozni, ahogy játszik. Olyan könnyen, olyan magától értetődően, görcsök és akarás nélkül. De nem megy, mondta sokszor. Nem megy az élet sem. Fogalmam sem volt, mi baja van, normális, kiegyensúlyozott srácnak tűnt, aki bár kissé félszegnek, amolyan kis művészkének tűnt, a jólelkősége, tisztasága nem volt kérdés számomra. A fájdalmairól csak később beszélt, sokkal később.

Itt megállt, eszébe jutott, hogy nem rendeltünk. Odaintette a pincért, magának egy ásványvizet kért, nekem egy kávé. Belekortyolt, és folytatta. Nekem óráknak tűnt a rendeléssel töltött idő, ujjaim türelmetlenül kopogtak az asztalon, alig vártam, hogy visszatérjek annak a kékszemű kisfiúnak a világába.

- Elkezdünk járni, ahogyan akkor mondták, mondtuk. Nagyon büszke voltam a kapcsolatunkra. Olyannyira, hogy az első mozis randevűnkra - persze akkor is én hívtam el -, elvittem magammal egy tucat osztálytársnőmet, kíséretnek. Aztán hiába vártam, a fiú nem jött

el. Később megtudtam, hogy ott volt, szokásához híven fél órával a kezdés előtt, de amikor meglátta a láncsapatot, méregbe gurult, és hazament. Megértettem, milyen buta voltam, és pótoltuk a filmnézést pár nappal később. Valami westernfilmet adtak, de nem sokat fogtam a történetből, egyre csak arra vártam, mikor ér hozzám, megfogja-e a kezemet, megcsókol-e vajon. A csók elmaradt, a kézfogás nem. Ültünk, nem mertünk egymásra nézni, és fogtuk egymás kezét. Izzadt a kezem, emlékszem, és restelltem, de ő nem törődött vele. A film végén szétrebbentünk, és csendben hagytuk el a termet. Aznap este a liftben csókolt meg először, amolyan suta, kamaszos puszi volt csak a számra, ami addig tartott, amíg felért a lift a hatodik emeletre, de akkor is az első. És soha nem jutottunk ennél messzebbre. Neked megmondhatom, mert lány vagy, azt reméltem, ő fogja elvenni a szüzességemet, de erre csak jóval később került sor, máshol, mással.

Furcsa, amikor egy középkorú nő ilyesmiről beszél. Nézve öregedő arcokat ritkán jut eszembe, hogy nekik is voltak úgynevezett első dolgaik. Az első nap az óvodában, az első alkalom, amikor valaki meghúzta a hajukat, vagy amikor szánkóra ültek, és elnyelte őket a völgy. Az első csók, az első érintés egy padon, a moziban, a liftben, a kisszoba félhomályában. Az első csalódás és megbékélés. Az első könyv, amelyet elolvastak, az első pad, amelyen aludtak, az első naplemente, amelyet a vízen ringatózva néztek meg. Az első találkozás a halállal, a temetővel, az elmúlással.

Az első dolgok jutottak eszembe nekem is, ahogy hallgattam.

- Soha nem jött fel hozzánk, de én egyszer meglátogattam, amikor beteg volt. Aludt, és a szülei beengedtek a szobájába. A falon mindenhol képek, posztterek, rajzok, zenészek, filmsztárok portréi. Egy szalagos magnetofon, több tucat tekercs szalag. Millió könyv, Verne, Karl May, Fekete István, Wells. Én nem igazán érdeklődtem a könyvek iránt, nekem a tánc volt a mindenem, pár évig balettoztam is, de aztán a szívem miatt abba kellett hagynom. De ez most nem érdekes, bár ott a kisszobában is pont a szívemmel voltam elfoglalva. A fiú aludt, nem tűnt betegnek, inkább csak fáradtnak. Fel akartam ébreszteni, de mire hozzáértem volna, már ki is nyitotta a szemét. Riadtnak tűnt, mintha rajtakaptam volna valamin, amit szeretett volna eltitkolni. Körül is nézett, kapkodva, mintha gyorsan el kellene rejtenie titkát az ágy alá. Nem is maradtunk a lakásban sokáig, pedig arra számítottam, hogy sor kerülhet az igazi csókra, amit addig csak filmekben láttam, és nagyon furdalt a kíváncsiság, hogy mit csinál az ember nyelve a másik szájában. Már bocsánat...

Felnevettem, mókás volt látni elpirulni.

- De öltözött, és mentünk sétálni, ahogy szoktunk. Így ment ez fél évig, tanév végéig. Akkor aztán... történt valami.

A nő szeme most elszürkült, elfátyolosodott, mintha hirtelen megöregedett volna. Bántotta a még ki sem mondott szó. Sóhajtott. Milyen furcsa az ember lelkében elrejtett titokzatos filmfelvevő. Mindent rögzít, olykor elindul a szalag, és visszajátssza az egykori pillanatot, a döntés percét, amikor a sors arcodba sem nézve sújt le. Talán apámnak volt igaza, hogy mindenre emlékezni akart, vagy nekem, aki oly szívesen elfelejteném, hogy éltem valaha is? Soha nem tudom meg... De értettem, hogy apám miért szerette ezt a nőt tizennégy évesen.

- Türelmetlen voltam, kamasz és kíváncsi - folytatta aztán. - És észrevettem más fiúkat is, így egy napon apád szembesült azzal, hogy már nem ő az egyetlen, nem őt várom, nem rá számítok, legalábbis nem csak rá. Tudod, nem szerettem kevésbé őt, mint az első rápillantáskor, de jöttek mások, és én reagáltam. A búcsú fájdalmas volt, és ez is - mint kapcsolatunk sok fontos epizódja - a liftnél történt. Hazakísért, ahogy szokott, még beszélgettünk pár percet, amíg vártuk a liftet, és az meg is érkezett. Egy fiú szállt ki belőle, az a fiú, aki akkor jelent meg az életemben pár napja, akivel már túl voltunk az első igazi csókon, és aki éppen nálunk járt, engem keresett. Megörült nekem, csak egy furcsa pillantást vetett apádra, aki mit sem értve állt ott, földbe gyökerezett lábbal, mint kisgyermek, aki elé odatolakodnak a fagyaltosnál, és elviszik előle az utolsó gombócot, elnézést sem kérve. A liftajtó nyitva maradt, én és az új fiúm beszálltunk, még arra sem vettem a fáradságot, hogy elköszönjek. De édesapád megállította kezével a becsukódó ajtót, és utoljára még szembenéztünk egymással. Értett akkor ő már mindent, de nem törődött a másik fiúval. Csak annyit mondott, hogy „Mindig szeretni foglak”, ami akkor számomra nem tűnt többnek, mint egy popslágerekből kölcsönvett mondatnak egy túlságosan is romantikus kiskölyök szájából. Majd becsukódott a liftajtó.

- Eltelt pár hét, járogattam az új fiúval, aki lényegesen tapasztaltabb és követelőzőbb volt, mint apád, és éreztem, hogy az egész csak pótcselekvés, valami fontosabb helyett művelem, de valamiért nem akartam vele szakítani, és visszacsinálni. Dacból vagy büszkeségből? Nem tudom ma már. Viszont egy napon levelet találtam a postaládámban. Apád írta. Mindenre számítottam, csak erre nem. A maga kissé cirkalmas módján az állt benne, hogy minden jót kíván, nagyon szeret, és örül, hogy a világ része vagyok vele együtt. Szó szerint úgy fogalmazott, hogy „a világ gazdagabb, hogy te is benne vagy”. Érted? Egy tizennégy éves kiskamasz mondata ez. Ahogy olvastam a levelet, azt éreztem, hogy boldog, és azért írt nekem, hogy megossza velem a boldogságát. Azon a nyáron másra se vágytam, mint vele találkozni, de mivel egyikünk se lépett ez ügyben, nem is történt meg. Megkezdtem a

nyolcadik osztályt, ő gimnáziumba ment, és azt reméltem, majd csak összefutunk. De a sors másként rendelkezett.

- Ön és a családja elhagyta az országot - mondtam. Emlékeztem már, apám elmesélte nekem ezt a történetet egyszer, a zongora mellett. A nő által is említett „boldog levélről” azt mondta, „Először és utoljára életem során sikerült az ólomból aranyat csinálnom, a kétségbeesés és elhagyatottság érzését átváltoztatni reménnyé és hitté. Magam sem tudom, hogyan voltam rá képes.”

- Pontosan - mondta a nő, meg sem lepődve közbeszólásomon. - A szüleim úgy döntöttek, mindent maguk mögött hagynak, és ebbe a tervbe senkit sem avattak be, engem sem. Csak miután átléptük az országhatárt közölték, hogy nem megyünk többé vissza. Akkoriban ez komoly döntésnek számított, ha valaki emigrált, évekig, évtizedekig nem mehetett haza. Sokáig nem álltam szóba a szüleimmel ezt követően. Nem bocsátottam meg, hogy nem búcsúzhattam el a nagyszüleimtől, a kisházamtól, az osztálytársnőimtől, a könyveimtől, a gyerekkori rajzaimtól, és apádtól sem. De persze levelet azért írtam neki, és ezúttal mertem őszinte lenni. Elmondtam, hogy ő az igazán fontos az életemben, és szeretném, ha kapcsolatban maradnánk. Jött is válasz azonnal. Hát, ha a levél, amit írt nekem a nyáron, egy boldog kisfiú levele volt, akkor azon a válaszon érezni lehetett, hogy örömeiben sírva írta. Mellékelte egy fényképet is, egy ballagási képet, amit azóta is őrzök. Egy piros szívecskét rajzoltam rá, de már elmosódott a könnyeimtől, annyit sírtam fölötte. De nem akarom, hogy most az én szavaim tűnjenek popsláger-idézeteknek.

Mosolygott, de aztán kifújta az orrát.

- Persze mindig könnyebb a távolból szeretni valakit, leveleken, fényképeken, cukros dalocskákon és szerelmes költők idézetein keresztül, főleg, ha az imádott ráadásul előadóművész lesz. De nézd el nekem, nem igazán tudom, milyen lehetett volna apádat hús-vér felnőtt férfiként szeretni. Maradtak a szívecskék, meg az „örökké” és „soha” szavak a naplómban és a leveleinkben.

- Nem is találkoztak többé?

- Azokban az években, amikor elindult édesapád karrierje, nem. Mindig elküldte nekem a róla megjelent újságcikkeket, és a lemezeit is. Korán került a reflektorfénybe, féltettem is őt, de a leveleiből nem éreztem, hogy rosszul érezte volna magát. A hírnév soha nem érdekelte igazán, de a közönség visszajelzései nagyon fontosak voltak számára. Lemásolt nekem pár rajongói levelet, sokszor könnyekig meghatott. Mindig azt kérdezte tőlem, miért van ennyire szükségük az embereknek példaképre, prófétára, istenekre, miért nem csodálják magában az életet, a napfényt, saját lelkük szépségét. Ő maga sem tudta a választ, de azt

mondta, ha tényleg fontosak a dalai, akkor mindent megtesz, hogy méltó közvetítőjük legyen. Szóval ő híres lett, én pedig házas.

- Férjhez ment? - kérdeztem teljesen feleslegesen.

- Húszéves koromban. Szerелеmből vagy daczból? Ki tudja ma már? Az embernek sokféle oka lehet, hogy ilyen döntést hozzon. Nem sürgetett senki és semmi, de hozzámentem az első utamba kerülő férfihoz. Szerettem őt, persze, de az évek során rájöttem, hogy bárkit képes lettem volna pont úgy szeretni. De nekem is kellett valami... valami, amit megírhatok édesapádnak, valami, ami velem történik. Hát velem ez történt. Édesapád nem dőlt a kardjába, amikor hírért adtam az esküvőnknek, gratulált, s máris arról beszélt, milyen téma köré írja következő lemeze dalszövegeit. Vannak emberek, tudod, akiknek a párkapcsolat, a szerelem, a társnak levés a legfontosabb az életben, és vannak, akiknek a munka, az önkifejezés, az alkotás. Nos, apád a második, én az első típusba tartozom, és talán ezért jobb, hogy mi soha nem lettünk egy pár, valószínűleg nem tudtam volna elviselni a másodhegedűs szerepét.

Arra gondoltam, hogy anyám sem volt képes. De nem szóltam közbe.

- A kisfiam azon a napon született, amikor édesapád megjelentette a második lemezét. Ő tíz dalt mutatott, én a kisfiam fényképét. Akkor éreztem valami kesernyés ízt a leveleiben, egyfajta lemondást és elengedés-kísérletet, de mivel soha nem ígért semmit, és nem is vártam volna semmi hasonlót, nem firtattam a dolgot. Ritkábbak lettek a levelek, engem lekötött az anyaság, őt a karrier, havonta egy-két hosszú levél, telefonhívás maradt csupán. Próbáltam leválni róla, és talán sikerült is, viszont a dalaitól nem tudtam szabadulni. Amikor megérkezett postán az aktuális újabb nagylemez, tüntetően félretettem, nem is bontottam ki napokig, aztán amikor már nem bírtam tovább, nekiestem, mint vadállat a zsákmányának, letéptem a celofánt, és egy ültő helyemben végighallgattam. Nem tudom, téged mennyire fogott meg apád művészete, én a dalait hallgatva úgy éreztem, elhagyom ezt a fizikai világot, valahol az angyali szférákban lebegek, és a szívem csordultig telik megértéssel a sorsom és a világ felé. A férjem nem kis féltékenységgel figyelte ezeket az órákat, ő fitymálósan „nyálasanak” nevezte ezeket a dalokat. De nem is várhattam el, hogy megértse, mit érzek, hiszen ő nem ismerte édesapádat. A dalok mögött én mindig érezni és látni véltem az a tizennégy éves kisfiút, akivel a folyóparton sétáltam hetedikos koromban, és aki pontosan tudta, hogy híres lesz, hogy zenélni fog, és azt is, hogy egyszer abbahagyja majd az egészet, és másba kezd.

A nő itt szünetet tartott, és az arcomat fürkészte, kutatva, értem-e, amit mondani akar valójában. Értettem, hogyne, úgy csaptam rá az utolsó mondatra, mintha erre vártam volna egész életemben. Ami azt illeti, tényleg erre vártam, vagy valami ilyesmire: valaki igazolja nekem vissza, hogy apám tervszerűen cselekedett, nem a véletlen rabolta el tőlem.

- Most azt akarja mondani, hogy érti, mi történt apámmal.
- Érteni nem értem, soha nem értettem őt igazán, de nem lepett meg, hogy eltűnt.
- Nem hiszi, hogy meghalt.
- Nem tudom. De a beszélgetéseink során mindig visszatért ugyanahhoz a témához.

Látni vélte magát öregén, egy elhagyott helyen, vagy éppen a gyerekkori kislátójában, amint egyedül hallgatja a régi dalait, és nincs mellette senki. Ijesztő látomás volt ez egy kisfiútól, de kamaszkorában, és húszas éveiben is ragaszkodott hozzá. A dalszövegeiben sokszor megjelent ez a vízió: mintha nem engedte volna meg magának, hogy tartósan jól menjen a sora, attól félt, a sikernek, a jólétnek ára van, és a sors azzal bünteti, hogy mindent és mindenkit elveszít majd. Ha jobban belegondolok, ezért nem mert igazán közeledni hozzám, nem nyílt meg felém, attól rettegett, hogy elveszít egy napon. Pedig soha nem veszített el, akkor sem, amikor már férjnél voltam, akkor sem, amikor gyermekem született, és válásom után sem.

Ismét elővettem a „Felesleges kérdések” feliratú dossziémat, és kimazsoláztam belőle egy remek kérdést.

- Elvált?
- El. Húsz év házasság után. Pont abban az évben, amikor édesapád megnősült. Mintha kerülgettük volna egymást. De persze ennek jócskán volt előzménye, hiszen édesapád az itthon maradt egykori legjobb barátnőmmel járt évekig.
- Hoppá! - ez megint én voltam.
- Én is hasonlóan reagáltam. Tudod, abban a hetedik osztályban más is szemet vetett a kékszemű kisfiúra.

Kezd szappanoperákhoz illő kanyart venni a történet, gondoltam. Fészkelődhetnékem támadt, mert fogalmam sem volt, hogyan kanyarodunk majd vissza apám eltűnéséhez, és mikor jön el a pillanat, amikor ez a kedves hölgy a ridiküljéből vagy a zsebéből előrántja az apámat. De ha tervei között szerepelt is ez a mutató, még semmi jelét nem láttam. Inkább arról esett szó, hogyan hálózta be a gaz itthon maradt, korábban kikoszorózott perszóna apámat. Most már tudom, hogy méltatlanul vádoltam magamban a nőt azzal, hogy feleslegesen fecseg, mindvégig a lényegnél maradtunk, mindössze az én vakságom és süketségem bizonyosodott be sokadszorra is.

- Ez a bizonyos barátnőm már hetedikben tett lépéseket annak érdekében, hogy mi szakítsunk, pletykákat terjesztett rólam, hogy kivel, hogyan és hányszor, ilyenek. Amikor eltűntem a harcmezőről, ő továbbra is figyelte édesapád sorsát. Nem lehetett bonyolult, hiszen a kisváros, ahol a gyerekkorunkat töltöttük, nem túl nagy, a szórakozóhelyek száma is csekély

volt, és mint kiderült, édesapád és a lány baráti köre később érintette egymást. Magyarán együtt jártak diszkóba. Innentől kettős levelezés indult be, egyrészt apád írt nekem, és megosztotta velem, hogyan telnek a tiniévei, másrészt ez a lány, aki akkor még igazi barátnak vallotta magát, számolt be ugyanerről, csak éppen egy kicsit másként. Gyanakodtam, hogy vagy apád füllent, és elhallgat dolgokat, vagy a barátnőm hazudik, és próbálja ellenszenvenné tenni a szerelmemet, vagy meglehet, a fiú, akiről álmodoztam, egyszerűen skizofrén életet él. Merthogy édesapád levelei a zenéről, álmokról, dalszövegekről, rengeteg gyakorlásról, tanulásról szóltak, míg a barátnőm beszámolója egy, még a tinédzserkori természetes elhajlásokhoz képest is züllött, ahogy ő fogalmazott, „gázos” és rossz hírű srácot festettek le, aki sokat iszik, bukdácsol a suliban, csavarog, kétes alakokkal barátkozik, és egyértelműen megindult a lejtőn. Nem tudtam, kinek higgyek. Néha finoman rákérdeztem apádra ezekkel a dolgokkal kapcsolatban, de rendszerint elütötte valami tréfával. Most már szinte bizonyos vagyok benne, hogy azok az évek, mondjuk tizenöt és huszonhárom éves kora között valóban úgy teltek, ahogy a barátnőm elmondta, édesapád valóban feszegette a határait, és mindent megtett, hogy elmeneküljön a legbelsőbb érzései és fájdalmai elől. Talán a kibontakozó karrier, és a lehetőség, hogy nyilvánosan, dalokban és koncerteken felvállalva mutassa meg az érzékenységet, talán ez szabadította meg a meneküléskényszerből. Hiszen egy dalszöveg ugye lehet igaz is akár, de ha túlon túl kínos vagy intim, bármikor ráfoghatja, hogy csak fikció az egész. Ha engem kérdezel, soha nem gondoltam, hogy bármelyik sora egyszerű rímfaragás, én biztos vagyok benne, hogy zenéjének minden hangja, szövegeinek minden szava róla szólt, az ő lelkét hivatott tükrözni, még önmaga számára is. Azok a dolgok, amikről a barátnőm beszámolt, mind megjelentek később a dalszövegeiben, vagy a koncertjei alkalmával előadott történetekben.

- Soha nem látta apámat koncerten, ugye? - kérdeztem.

- Soha, ahogyan, úgy tudom, te sem. Egy másik országban éltem, el voltam foglalva a családommal, és a nem is annyira egyszerű életemmel. Ez a bizonyos televíziós felvétel az egyetlen, amit őrzök róla, sajnos ennek sincs meg a vége, nevetségesen hangzik, de áramszünet állt be a közvetítés közben, és a videómagnóm nem tudta rögzíteni az egész műsort. Valamiért így kellett lennie, biztosan nem véletlen, hogy akkor szakadt félbe a közvetítés, amikor édesapád épp rólam mesélt.

Már nyúltam is a hátizsákomba a füzetért, úgy értem, ezért a füzetért. Fellapoztam az előadás leírását.

- Ez itt magáról szól? - Ujjammal mutattam a macskakaparást, de el tudta olvasni: *„Egy nyári napon, a kikötőben találkozott a lánnyal. Véletlen volt, és évek óta nem látták*

egymást. Ki volt a lány a fiú számára? Az Álomlány. Versek ihletője, évek megédesítője. És most megint úgy akarta a sors, hogy a lány, aki talán már el is felejtette a fiút, ott ücsörögiön azon a rakparton, pont akkor, amikor a fiú munkába ment egy hajón.”

- Igen, ez én vagyok. De tudom kívülről ezt a részt, százszor megnéztem. Nem lepett meg, hogy még évtizedekkel később is így ír, beszél rólam, a levelei is ilyen mondatokkal voltak tele. De tudod, azért én betudom ezt a távolságnak, az emlékeknek, amelyeket valószínűleg ő is jócskán kiszínezett, akárcsak én.

- De tényleg találkoztak?

- Az ötvenedik születésnapomra hazajöttem a fiammal látogatóba. Nem akartam megkeresni, minek is tettem volna? Ő nős volt, egy kislány apja, én elváltam már.

- Tizenegy éves voltam - szúrtam közbe. Eddig tartott a fejszámolás. Bólintott.

- A levelei akkor már csak rólad szóltak. A csodáról, amit megtapasztalt, és az új életről.

- Feladta a karrierjét miattam.

A nő a fejét rázta mosolyogva.

- Nem volt azon mit feladni. Mindent elért, amire vágyott gyerekként. Megjelent hat lemeze, híres és elismert lett, megírt és elmondott mindent, amit jónak látott megosztani. Egyetlen dolog hiányzott az életéből, és az te voltál. De te is megérkeztél.

- Nem akarok vitatkozni, de ezt már apámnak se hittem el. Amióta láttam őt azon a koncertfelvételen meg pláne nem. Akinek ennyire alapvető igénye az alkotás, az önkifejezés, az nem elégedhet meg azzal, hogy zongoraórákat ad botfűlű tanítványoknak, és soha többé nem lép színpadra. Visszatért volna, azt hiszem.

A nő elgondolkodott, tanácstalannak tűnt. Sóhajtott, s pár méterrel visszacsévélt beszélgetésünk szalagját.

- Mindegy. Szóval nem akartam vele találkozni, de összefutottunk. Ahogy írta, mondta, a fővárosban, egy kikötőben. Én vettem észre, akár el is kerülhettem volna, de akkor már képtelen voltam rá. Megszólítottam, és beszélünk pár szót. Nem tűnt meglepettnak vagy megrendültnek. Fájt is a látszólagos közöny. Nem tudtam, hogy csak álarcot látok, jól sikerült maszkot. Feszengtünk kicsit, mert nem közöltem vele előzőleg, hogy hazajövök. Megint sikerült megbántani.

Könnyek kezdtek gyűlni a szemében, az ilyesmitől mindig frászt kapok, úgyhogy megpróbáltam visszaterelni a szót egy korábbi megkezdett témára.

- Az előbb azt mondta, hogy volt valami apám és a maga régi barátnője között.

Azonmód megváltozott a tekintete, az ellágyulást harag váltotta fel.

- Igen, tulajdonképpen lecsapta a kezemről az édesapádat. Persze butaság ez, hiszen két külön országban éltünk, apád független volt, én férjezett, de akkor mégis így éltem meg. Fordult a kocka, addig a pontig a barátnőmtől kaptam információkat apádról, most viszont apád számolt be arról, hogyan is alakul élete első tartós kapcsolata.

Ismét fejszámolni kezdtem, de nem volt mit.

- Mikor történt ez pontosan?

- Harmincegy éves voltam, ő harminckettő. Édesapád szégyenlősen, a barátnőm diadalittasan számolt be arról, hogy együtt vannak, „járni” kezdtek. Az elején minden stimmelt, összejártak, megértették egymást, én pedig megörültem a féltékenységtől. Apád már nem rólam áradozott, hanem a kedveséről. De persze ez sem volt fenéig tejfel. Apádnak, ahogy mondtam, mindig a munka, az alkotás volt az első az életében, a párkapcsolat csak a második befutó lehetett. És ezt a barátnője először nehezen, később egyáltalán nem tudta elviselni. Mivel tőlem nem féltette a kapcsolatot, a nő velem is megosztotta a mindennapok problémáit. Egyszer úgy fogalmazott, roppant találóan, hogy apád személyiségének bizonyos részei olyan fehér foltok, mint fel nem térképezett szigetek a térképen. Nem értette párja rajongását a zene iránt, nem értette az alkotói folyamatot, amely benne lezajlott, nem tudott mit kezdeni a vissza-visszatérő vívódásokkal, hogy jó-e, amit csinál, érdemes-e, és nagy rémülettel töltötte el édesapád menekülési vágya a világból, amely az ő kapcsolatuk alatt sem felejtett el jelt adni magáról. A meg nem értettséget édesapád munkával, fellépésekkel, dalok írásával próbálta kompenzálni, úgy élte meg, hogy az egyetlen hely, ahol megértő fülekre talál, a színpad, a koncerttermek. Hazaérve mindig csúfosan megbukott, amikor megpróbálta megosztani élményeit barátnőjével, közöny, ásítozások és egyre határozottabb távolodás fogadta. Ehhez jött még párja egyre kórosabbá váló féltékenysége, amely mindennapos harctérre változtatta azt a területet, amely a meghittségnek, a nyugalomnak volt fenntartva. Ilyenkor apád leült, és levelet írt nekem, panaszkodott. Ugyanezt tette a barátnője is, én pedig egy idő után nem tudtam, voltaképpen kit támogatok, kinek az érdekeit képviselem, vagy éppen ki ellen próbálok hatni. Így teltek az évek, mert azért évekről beszélünk. Édesapád barátnője kezelésekre járt, gyógyszereket kezdett szedni elhatalmasodó örületére, és bizony az itálra is rákapott. Apád minderre elhatárolódással és háttérbe vonulással reagált. Dalszövegei egyre inkább pusztulásról, reménytelenségről, hiábavalóságról szóltak, miközben egyetlen vágya maradt csupán: nagyon szeretett volna gyereket. Persze próbálkoztak is, de mindig közük furakodott valami ürügy, hogy akkor éppen miért ne. Egy-egy új nagylemez felvétele, turné, anyagi problémák, a barátnő aktuális kiborulása és kórházi kezelése, és hasonlók. Mire a gyermek megérkezett volna, már késő lett, leáldozott a kapcsolatuknak. Két külön

világegyetem keringett immáron egymás mellett, édesapád fantázia- és nosztalgiavilága, ahol egy általa ideálisnak gondolt család ígérete rezgett a levegőben, de mindez csak a dalaiban és az álmaiban volt jelen, és a barátnője zavaros, ellentmondásos és recsegő univerzuma, ahol a választottja iránti vágyódás keveredett a pusztulás- és pusztításvággal, a paranoiával és a teljes feladással.

Eszembe jutott a mese a Leányról és a Gonosz Várúrról, amelyet apám mesélt a koncertfelvételen. Ők lennének azok vajon? Fellapoztam, és megmutattam a jellemző bekezdést a füzetemben: *„Hátrálni kezdtek egymástól rémülten, de hamarosan valami ördögös erő megállította őket, és nem engedte, hogy elszakadjanak. Megértették, hogy amíg élnek, együtt kell maradniuk, közösen kell elszenvedniük a büntetést mindazért, amit egymás és maguk ellen cselekedtek életükben. A két szörnyeteg azóta is együtt bolyong az erdőben, kerülik az embereket, mert gyűlölik őket, és minden alkalmat megragadnak, hogy elhagyják a világot, mert azt is gyűlölik. De a Sötét Angyal mindannyiszor megjelenik, és a fejét rázza.”*

- Ezek ők? - kérdeztem. A nő várta a kérdést.

- Ezen én is sokat gondolkodtam, de szerintem nem. Apád soha nem volt hajlandó elemezni vagy megmagyarázni a verseit, szövegeit, azt mondta, szertefoszlának, mint a vattacukor a szájban. Azt mondta, mindegyik szereplő élete része, de nem fedheti fel őket név szerint. Nem tudom. Egy szereplőt nevezett csak meg, a hűgát.

Bólintottam.

- Igen, róla sokat mesélt nekem is. Bár csak féltestvérek voltak, és egy ország választotta el őket felnőtt korukban, nagyon szerették egymást. De ő is meghalt még a negyvenedik születésnapja előtt.

- És mindketten előre tudták, ne kérdezd, honnan. Édesapád hűga előre megmondta, meddig fog élni, időben életbiztosítást kötött, időben végrendelkezett, holott harmincéves emberek ritkán csinálnak ilyesmit. Amit lehetett, amit adott a sors, megélték együtt, megélték lélekben, és nem akartak többet. Tudod, az igazi lelki kapcsolat sokszor nem igényel alkalmi fizikai megerősítéseket.

Értettem én ezt, hogyne. Apám egy szemernyi sem került távolabb tőlem, akkor sem, amikor elváltak, és akkor sem, amikor eltűnt. Most is itt van, elég csak összeérinteni az ujjaimat, ahogy tanította, és szinte megjelenik, kézzelfoghatóvá válik. Az egyetlen aprócska dolog, ami viszont megöl, az a „szinte”.

- Hogyan végződött ez a kapcsolat? Mert gondolom, vége lett.

- Nem túl szépen - mondta a nő. - Apád elhidegült tőle, napirendjében már hangsúlyosan szerepeltek a szenvedés órái, a fennmaradó időt az alkotás mint menekülés töltötte

ki. Párja pedig állandó lakója lett az idegosztályoknak, s mindenféle gurukat is talált magának, akik még lejjebb vitték. A levelezésünk is megszakadt, az utolsó időkben már képtelen volt értelmesen kifejezni magát. Gyakorlatilag belehalt a magányba, az értelmetlen kapaszkodásba, és a párja elvesztésétől való félelembe. Hogy mégis túlélte ezt a kapcsolatot, azt annak köszönhette, hogy édesapád szakított vele az utolsó utáni pillanatban. És akkor elindult beteljesíteni a végzetét. Soha többé nem lett belőle ember, az utcára került, ilyen-olyan alakok fogadták be és használták ki, és lassan eltűnt édesapád látómezejéből.

- Aztán ismerkedett meg anyámmal - mondtam.

Esteledett odakint, a sárgás fény erőteljessé vált, pazarlón és bizonyossága fölényes tudatában mázolta be a csúnya panelházakat. Apám valahol talán most hasonlót láthat. Élete két volt szereplője pedig most rá emlékezik egy kávéházban.

Csend volt, nem kaptam választ a kérdéseimre.

- Maga tudja, hol van most az édesapám? - kérdeztem.

Vártam, de a nő nem mondta, hogy igen, nem is biztatott. Csak megrázta a fejét.

- Kicsoda maga? - kérdeztem immár sokadszorra ismeretségünk során.

- Édesapád gyerekkori szerelme, és a legnagyobb rajongója.

- Tud nekem segíteni megtalálni?

- Nem. Ebben nem tudok segíteni.

Nem, nem, nem, nem, nem, nem, nem.

- Akkor miért akart találkozni velem?

- Én nem akartam. Te akartál.

Te, aki most ezeket a sorokat olvasod, joggal kérdezheted, mit reméltem? Mire számítottam? Mit tudhat ez a nő, aki külföldön élt tizenhárom éves kora óta?

- Mikor költözött haza? - kérdeztem, csak hogy szűnjön a csend, ami szurkálta a bőrömet.

- Két éve. A fiam felnőtt, én nyugdíjas lettem, és amit kint kapok, azt jobban megéri itt elkölteni. Meg hát itt születtem. Tudod, odakint az ember csak idegen, és az én esetemben semmit sem hagytam ott, amire vágyakoztam volna, igaz, itthon sem várt senki. Évekig abban reménykedtem, idős koromban végre egymásra találunk édesapáddal, és mindent megélünk, vagyis majdnem mindent, amit elmulasztottunk. De a sors másként akarta. Apádnak nyoma veszett, és vele együtt eltűnt belőlem is valami. Most nem kötődöm senkihez, semmihez, csak a fiamhoz és apád emlékéhez. És persze dühös vagyok rá, mert egyrészt itt hagyott engem, másrészt itt hagyott téged.

- Anyám is haragudott rá, amíg élt - mondtam.

- Joggal. Egyetlen mentsége lehet, ha tényleg meghalt. Más nem.

Közeledett beszélgetésünk vége, de még nem akartam elköszönni, nagyon nem. Néztam a nő száját, eszembe jutott, hogy apám megpuszilta tizennégy éves korában. Néztam a kezét, azt megérintette, fogta a moziban, simogatta. Szerettem volna szájja, kézzé válni.

- Anyámról is írt apám magának?

- Persze, ahogy mondtam, mindenről beszámolt. Ha meglennének apád levelei, az egész életét összeállíthatnám belőle, mint egy több évtizedig írt naplót.

- Nincsenek meg? - a kiáltás úgy szakadt ki belőlem, hogy többen odafordultak. A nő szomorúan rázta a fejét.

- Sajnos nincsenek. Sok helyen laktam, és az egyik költözéskor elvesztek. Megsirattam őket.

Meg hát, gondoltam. Ő a leveleket, én az apámat. Meg anyámat. Ha megfogalmaznám életem mottóját, az lenne: siratom, ami volt és most nincs. Ezt is meg lehet unni.

- És miket írt anyámról?

- Sok szempontból ijesztő ismétlődésnek élte meg édesanyáddal való kapcsolatát. Persze nem minden területen. Nagyon sokat jelentett neki hármótok közös élete, a kirándulások, az együtt töltött hétvégék, de ő valójában mindig egyedülálló maradt, akinek született egy kislánya. A te jelenléted képes volt elfeledtetni vele, hogy édesanyád részéről ugyanazt a meg nem értettséget tapasztalta, mint a korábbi hosszú kapcsolatában. Az ő lényének szigeteit felesége sem tudta feltérképezni, megismerni, megérteni. Ez nagyon fájt neki. De a másik oldalon tőled megkapta azt az elfogadást, amire vágyott.

- Pedig én sem tudtam mit kezdeni a hóbortjaival.

- Persze. De nem arra volt szüksége, hogy „kezdjél vele valamit”, hanem hogy mondj rá igent, és fogadd el. Ez megtörtént, legalábbis erről számolt be. Leveleinek egy része rajongó tudósítás volt arról, hogy éppen merre tartasz a testi és értelmi fejlődésben. A távolból naprakészen követtem, mikor kezdte mászni, szótagokat mondani, járni, kézzel és kanállal enni, szaladni, cipőt bekötni, habfürdőben fürödni, cicát simogatni, cuppanós puszit adni, integetni, táncolni, tükörben illegetni magát, hintázni, szánkózni, úszni, rajzolni, számolni, olvasni, zongorázni. De jut eszembe, hoztam neked valamit. Ez a levél megmaradt, mert külön helyre tettem a többitől, el akartam neked küldeni. De aztán megfeledkeztem róla, és csak pár napja került elő, mielőtt írtál nekem. Úgy tűnik, várt rád.

Elővett egy gyűröttre hajtogatott papírt, és a kezembe adta. Úgy fogtam meg, mint egy pókhálót, nehogy szétszakadjon, elmálljon, mint apám jelenléte az életemben. Levél volt, rólam szólt, bemásoltam, íme:

Soha nem hittem volna, hogy képes vagyok így szeretni egy emberi lényt, egy kislányt, egy gyermeket. Életem során sokszor imádkoztam azért, hogy nyíljon meg a szívem, mert hidegnek éreztem azt, mintha egy jégtömb lenne a mellkasom közepén. Sokszor megrémített a közöny, amit embertársaim sorsa iránt éreztem, taszított mindenki, aki segítségre szorult, a mártírok menekülésre készítettek. Ha belegondolok, soha nem törődtem mással, csak magammal, önző voltam, és ezt indokoltam is azzal, hogy a magamfajta művésznak kötelessége önmagát kiemelten kezelni, így vagyok képes a körülöttem lévő embereket a leginkább szolgálni. Mintha szolgálni akartam volna. Fenét. Az egész karrierem, a nyüzsgés, a dalok, a koncertek és az interjúk egyetlen célt szolgáltak: vegyetek észre! Ezekkel karikáztam be jó vastagon létezésem ikonját, ezzel igazoltam, hogy jogom van élni, jogom van egy vastag szeletet kihasítani a világ tortájából. De mindez csak önámítás volt, és ezt jól tudták a plafonlakók.

- Plafonlakók? - kérdeztem. - Mi ez a szó?

Mosolyogtak. A nő is, és apám is valahol.

- Ezt még ketten találtuk ki, amikor együtt jártunk. Így hívtuk az égieket, akik a sorsunkat igazgatják. Nem voltunk vallásosak, művinek tűnt az „Isten” szó, így ezt választottuk.

Ez az én szavam, a francba is, dühöngtem magamban. Apám ezt is lenyúlta? Vagy én nyúltam apámtól? Tényleg nincs egyetlen eredeti gondolatom sem?

Tovább olvastam.

Tudod, most úgy érzem magam, mintha átmenet (értsd: halál) nélkül átkerültem volna egy másik életbe. Talán ma már ilyen is van. Nem kell meghalnunk azért, hogy új életre ébredjünk egy hajnalon, máshol, másokkal, más értékrenddel és személyiséggel. Olyan gyors a világ, oly sokáig élünk, hogy több feladatot is letudunk. Amiről azt hittem korábban, hogy élelcélom, és ezért születtem, véget ért. Búcsúzom most a zenétől, a költészettől, az exhibicionista törekvésektől. Volt benne részem, a bennem élő, elismerésért sóvárgó gyermek jóllakott, köszöni a lehetőséget. Amik még körülvesznek, a múlt sírkövei, hamarosan elmállanak, majd a darabokat is messze fújja a szél. Még úgy tűnhet, itt vagyok, ugyanaz vagyok, aki a kislányom

születése előtt voltam, de ez nem igaz. Arcom is változik majd, meglásd, és a barátaim sem ismernek rám egy napon. De jól van ez így, csak most még nem merem igazán elkezdeni ezt az új életet. Még hallgatom a régi dalaimat, még csak most mondtam nemet egy fellépésre, a lemezkiadóm is nyugtat, mintha ideges volnék.

A helyzet hasonló ahhoz, amikor gyerekként a szobámban énekeltem egy műanyag játékmikrofonnal, és anyám azt mondta, „Majd kinövöd, fiam”. Holott amit valójában kinőttem, az a családom volt, az általuk megszilárdított keretek, és az ő jövőképük. Most is bízok benne az ügynököm, a kiadóm és a barátaim is, hogy ez csak átmeneti állapot, még új az apaság élménye, elragadtatott állapotban vagyok, de idővel csökken a láz. Ők - nem családos emberként - még nincsenek tisztában azzal, hogy csak perceket kaphatunk gyermekeink életéből, és ezeket elszalasztani az önmagunk és ellenük elkövethető legnagyobb véték.

Az Élet törvényei megfosztanak minket attól, hogy lássuk nagyszüleinket fiatalon, szüleinket gyermekként, és gyermekeinket idős asszonyként vagy férfiként. Mindössze percek, órákat, napokat csenhetünk egymás életéből, hálát adhatunk az együtt töltött időért, és olykor bánkódhatunk az elszalasztott pillanatokért. Gyermezem, mire eszmélek, már jár, beszél és távolodik. Beköszön egy-egy megmosolygott és megszeretett új szokás, és mire értékelni tudnám igazán, már el is múlt, belekerül a Kinőtt és Túlhaladott Dolgok Kosarába, mint a levetett ruhák, amelyek csalafinta módon napról napra szűkebbé válnak. Ma még én ringatom kislányomat álomba, holnap már kéri, hogy egyedül alhasson el, én csak mesét mondjak... holnapután pedig már ő olvas magának, vagy saját kalandos történeteket teremt. Az esti sétákat, meghitt ringatózásokat felváltja a kergetőzés az őszi avarban, és mire igazán kifulladásra, már csak a padról nézhetem a csöppséget, amint a homokozóban játszik egyedül, nagy komolyan. A visongó szánkózást sincs időm megszokni, mert hamarosan már egy hozzá hasonló korú fiú kopogtat ajtómon, és kéri el őt... ő pedig megy, kissé még szégyenlősen, játszani és élni. Kis tenyerének melegét hiába őrizném... már követeli, hogy engedjem el kezét, ha ketten ballagunk az utcán, mert mit szólnak a barátai, ha meglátják így... és moziba, uszodába is inkább már velük menne, ha nem baj... Nem baj, hogy is volna baj, csak éppen megszakad apa büszke szíve egy kicsit. Mint tavaszi, még erőtlen felhő, úgy tűnik el az ártatlan gyermekkor, alig tudom két kezemen megszámolni a nyarak számát, és a tinilány már jogosítványért áhítozik, és a párjával kívánczik nyaralni menni. Apa csak nézi a távolodó nagylányt, aki még derűsen visszainteget, majd elnyeli az Élet, a Jövő Háza, ahova szülei nem léphetnek be. Soha nem tudhatom, mennyi időt rendelt az Élet, amelyet együtt, egymás közelében tölthetünk el. Csak reménykedhetem, hogy jelen leszek a Legfontosabb Pillanatokban, hogy figyelmemet nem köti le éppen valami halaszthatatlannak hitt feladat, amely még

meg sem valósult, máris jelentéktelenné silányul az elszalasztott, valóban megismételhetetlen történések tükrében.

Ilyen gondolatok foglalkoztatnak mostanában, és sokat gondolok a halálra. Talán ez normális, talán kóros, nem tudom. Be kell vallanom, aggódó apuka lettem. Számomra is meglepő ez a fordulat: korábban azt gondoltam, hogy lazán veszem majd az akadályokat, nem okoz gondot feltétel nélkül bízni a jövőben, az Életben, a Sorsban, a Gondviselésben, bármit is jelentsenek ezek a szavak, fogalmak. Ám mostanában olykor tűnődésen kapom magam, azon töröm a fejem, mit adhatnék a kislányomnak, amit magával vihet a jövőbe, milyen útravalót csomagolhatok a tarisznyájába, ami nem lesz elavult már abban a percben, amikor kibontja. Ujjaim kopognak a billentyűzeten, és sorjáznak a mondatok, megszületik a „Kézikönyv Az Élet Dolgaihoz” munkacímet viselő használati utasítás első pár bekezdése. Valami ilyesmi:

A PASIKRÓL

Hát ez vidám dolog, meg néha szomorú is. Jönnek a fiúk, szépeket mondanak, lesz, aki virágot vesz neked, hogy ily módon fejezze ki, mennyire szeret, vagy mennyire tetszel neki. Illik elfogadni, és illik nem megsérteni őket, mert nagyon meg tudnak ám bántódni. Aztán majd meglátod, melyik lesz az, akivel hosszú távon megosztod az idődet. Érdemes egyszerre csak egyet választani, tudod, bonyodalmas lehet, ha egy időben két randevúra kell menni, meg az sem jó, ha két fiú összeverekedik. Büszke lehetsz persze ilyenkor, de mégsem jó, ha bántják egymást. Honnan tudod majd, melyik az igazi, amikor úgy istenigazából dönteni kell? Hát ez nem könnyű kérdés. Azt hiszem, a szíved tudni fogja. Akkor is, ha több igazi lesz. De azért olyan sokra ne számíts, az igazik nem jönnek csőstül. Ha meg tudod fogalmazni magadnak, mi a fontos, azt is fel fogod ismerni, hogy jelölted kicsoda valójában. Mit tegyél, ha csalódtál, ha becsaptak, elhagytak? Ezt nem is kell mondani, hiszen úgyis azt fogod tenni, mint mindenki, aki így jár. Sírni fogsz, bánkódni, és azt mondod majd, hogy többet nem lesz senkid, hogy örökké egyedül maradsz. Így van ez rendjén. Aztán egy szép nap bemész egy pizzabárba, és a pult mögött ott mosolyog egy szép szemű srác...

A BARÁTOKRÓL

Azt hiszem, ez még fontosabb, mint a pasik esete. Az életedben egy-két igazán jó barátod lesz csupán, legalábbis olyan, aki egész életedre elkísér. Akivel az sem baj, ha nem találkoztok pár évig, mert amikor újra összejöttök, ott folytatjátok, ahol abbahagytátok. Tőlük nem kell búcsúzni, nincs értelme szavakat fecsérelni ilyesmire, mert újbóli találkozásotok oly biztos, mint ahogy a tavasz ott lopakodik mindig a tél mögött. Az ilyen barát mindig tudni fogja, ki vagy, milyen vagy, és merre tartasz. Akkor is, ha nem egy úton mentek. Őt ott tudhatod életedben akkor is, ha már elment e világból. Vele lesznek közös mozdulatok,

fintorok, szavak, mert ő a testvéred is, akivel együtt nőttetek fel, még ha száz vagy ezer éve történt is. Becsüld meg őket, mert kevesen lesznek. A többi barát jön, marad, majd elmegy. Ők nem.

A KÖNYVEKRŐL

Olvass, kislányom, olvass. Azok a dohos lapok kincseket rejtenek. Megmutatják neked a világot, az emberek természetét, és saját magadat is megtalálod bennük. Olyan történeteket mesélnek neked, ami segít, hogy meglásd a világ, ez élet sokarcúságát. Abban is segítenek, hogy ne higgy el mindenfélét, amit az emberek mondanak, mert az emberek sokfélét beszélnek. Legyenek barátaid a könyvek, vigyázz rájuk. Olvass, amikor teheted, olvass. De azt se felejtse el, hogy egyszer fel kell kelned a kényelmes fotelból, és ki kell menned a világba. Mögötted lesz minden, amit a betűk elmondtak, de senki nem azt fogja tőled számon kérni, amit olvastál, hanem amit tettél.

A CÉLOKRÓL

Sokan mondják majd neked, hogy tűzz ki célokat, és tegyél meg mindent, hogy elérd őket. Nincs ezzel baj, de közben arra is biztatlak, néha engedd el a kitűzött célokat, mint egy lufit, és hagyd, hogy az Élet csak egyszerűen magával sodorjon, mint falevelet a szél. Végtelen a messzeség, amely vár rád, és amely hívogat. Nem lesz könnyű, és nem lesz egyenes az út. Lehet, hogy visszafordulsz majd, és az is lehet, hogy egy elágazásnál rosszul döntesz, és másfelé indulsz, mint kellene. De egyetlen megtett lépés sem lesz hiábavaló, minden tévedés, minden rossz döntés téged fog gazdagítani, és egyre közelebb visz majd célodhoz.

Mit szólsz? Nevetsz most, ugye? Pedig komolyan ilyeneket firkálok nap mint nap, amikor éppen nem ringatom a kicsit, nem játszok vele, vagy nem nézem, ahogy alszik. Mindennap felteszem a kérdést, hogy ki ő, és honnan jött? Ha többször élünk, ahogyan a keletiek mondják, vajon találkoztunk-e már? Ki volt ő nekem, én neki, és hogyan váltunk el legutóbb? Jelen voltam-e, amikor meghalt, én fogtam-e le szemeit, vagy pont fordítva történt a dolog?

Nem tudom, nem tudhatom.

Minka most fél éves, néha reggelenként még csodálkozom: hogy került ide? Most már mindig itt lesz? Mennyi és mennyi „első dolog” vár ránk! Gondoltál-e már arra, hogy először vagy éppen utoljára történik veled valami? Leszámítva a csecsemőkort, rengeteg Első Történésnek vagyunk tudatában. Eséllyel emléksziünk az első napra az óvodában, az első alkalomra, amikor valaki meghúzta a hajunkat, vagy amikor szánkóra ültünk, és elnyelt a völgy. Talán fel tudjuk idézni, amikor először ültünk vonatra vagy metróra, és az első mozgólépcsőzésre. Az első iskolai napra, az első fekete pontra. Az első karórára, kvarc-

játékra, mobiltelefonra - attól függően, ki mely korban született. Az első csókra, az első érintésre egy padon, a moziban, a liftben, a kisszoba félhomályában. Fel tudjuk idézni a szerelmeinkkel való első találkozást, az első randit, az első szavakat, az első vallomásokat, az első veszekedéseket. Az első korty bor, sör ízét, az első otthontól távol töltött szilvesztert, az első házibulit, az első macskáját és az első fogadkozást, hogy soha többé. Az első csalódást és megbékélést. Az első könyvet, amelyet elolvastunk, az első padot, amelyen aludtunk, az első naplementét, amelyet a vízen ringatózva néztünk meg. Az első ökölcsapást, ha volt ilyen. Az első találkozást a halállal, a temetővel, az elmúlással. Az első kérdéseket Életről és Halálról, Sorsról és Újjászületésről. Értelmről és Káoszról. Férfiakról és Nőkről. Istenről és Igazságról. A halálunkig visszük magunkkal újszülött gyermekeink első tekintetét, álmos szemeit, gyűrött arcocskáját. Az első szót, amelyet kimondanak, az első ölelést, az első lépéseket, az első hajvágást, fürdetést, közös nyaralást, a könnyeket és a nevetéseket. Ilyenkor meg is becsüljük őket, mert tisztában vagyunk vele, hogy mindezek az Első Dolgok... egyediek és megismételhetetlenek. Felidézhetőek, de nem pótolhatóak.

Ám sokszor nem ismerjük fel, hogy valami Utolsó történik velünk. Nem látunk jelet, nem hallunk hangot, amely súgná: soha többé... Az utolsó könyv, amelyet leveszünk a polcra, az utolsó dal, amelyet meghallgatunk, az utolsó reggel és az utolsó kávé. Szeretteink utolsó szavai, az utolsó érintés, az utolsó meghitt együttlét. Az utolsó utazás a tengerhez, a vízparthoz, az utolsó séta az erdőben, a nagyvárosi forgalomban, a régi iskolánkban. Az utolsó pohár pezsgő, az utolsó korty levegő. Az utolsó tavasz, az utolsó eső, amely arcunkat áztatja, az utolsó kürtőskalács illata. Az utolsó koccintás legjobb barátunkkal, az utolsó fotó, amely elkészülhet - rólunk, nagyszüleinkről, gyermekeinkről, társunkról, a világról... és talán mi már nem is vagyunk rajta.

Az Első és az Utolsó Dolgok is elmúlnak, és talán egyszer, egy másik világban emlékezünk majd rájuk... és hálásak leszünk, hogy jelen lehettünk bennük.

Látod, az életéről most sok minden elmondható, csak az nem, hogy langyos volna. Mindennap ezt élem: tűz és jég. Rajongva örülök az életnek, és rettegés mar belém a halál gondolatára. Ezt hozta az apaság.

Barátaim nevetve kérdezik meg: „Beigazolódtak a félelmeid a gyermekvállalással kapcsolatban?” És azt felelem: „Igen, kivétel nélkül.” Mert valóban elvesztettem a szabadságomat, legalábbis azt a gyökértelenséget és céltalanságot, amit én szabadságnak véltem. A nyitott szívért imádkoztam évekig, nem tudva, hogy a nyitott szív fáj. De ha azt is megkérdeznék, megérte-e, azt mondanám, mindenképpen. A mostani életemet nem cserélném el korábbi

könnyelmű, laza, felelősségvállalás nélküli életemre. Akkor sem, ha egy kicsit belehalok most, akkor sem, ha a sors felajánlaná a lehetőséget a visszaútra. De nem akarom, hogy felajánlja.

Most megyek, Minka felébredt, eljött a vacsora ideje. Imádja a sült gesztenyét, hallottál már ilyet? Ma este is azt kap.

Írj hamar, és vigyázz magadra.

Ölöllek!

A levelet zsebregyűrtem, és a kezem beleakadt valami papírdarabba. Rögtön tudtam, mi az, és meg is döbbsentem azon, hogy a legfontosabbat nem is osztottam meg a nővel, holott ezzel indult az egész kapcsolatunk.

- Apám üzent nekem - mondtam, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, és átnyújtottam a zongora belsejében talált cetlit. Meglepve vette kézbe, és ugyanaz volt ez első szava, mint nekem is, amikor megtaláltam.

- Lottószámok?

- Bárcsak. Nem, ez egy kód, a számok apám lemezeinek dalait, és bizonyos szavakat jelentenek. Ha összeolvasom őket, ez a mondat jön ki.

És mutattam a másik oldalon:

kerestél engem de nem jól ráébredsz majd ott vagyok a színpalak mögött

Elképedt, ez a legjobb szó. Visszaadta a papírt, és csak ült. Majd hűmmögött. Majd megint csak ült és bámult. Aztán annyit mondott:

- Ez komoly?

- Teljesen. Tulajdonképpen ezért írtam magának.

Hallgattunk egy sort.

- És mit gondolsz, hogyan lehetne őt „jól keresni”?

Megvontam a vállamat.

- Fogalmam sincs. Az jutott eszembe, miután összeraktam ezt az üzenetet, hogy talán a dalaiban rejtette el a jövőjét, vagy legalábbis a szándékait a jövőre nézve. Aztán azt reméltem, hogy mivel magával megosztotta a legbensőbb gondolatait, tud adni valami támpontot, merre induljak el, hogy megtaláljam őt.

Abban a percben akár tükörképei is lehettünk volna egymásnak, legalábbis ugyanaz a reménytelenség tapadt rá az arcunkra.

- A dalait és a szövegeit ezerszer meghallgattam, amióta eltűnt. Számomra az egész éppolyan váratlan volt, mint neked. Egyik nap még levelet váltottunk, beszámolt arról, hogy éppen ott aludtál, és milyen jó érzés volt neki, hogy ő indított iskolába, majd semmi. Mivel megtörtént már korábban, hogy napokig, vagy egy-két hétig nem írt, nem gondoltam semmi rosszra. Aztán az újságban olvastam, hogy hivatalosan is eltűntnek nyilvánították, és keresik. A lapok évek után ismét elővették a nevét, és nem is tudom, hányféle összeesküvés-elméletet olvastam. Én sem találhattam volna ki többet. Az újságírók többsége büntényre gyanakodott, és remélték, hogy hamar érkezik majd egy váltságdíjat követelő levél, vagy attól tartottak, megtalálják a holttestét. De egyik sem következett be. Édesapád eltűnt, én pedig attól rettegettem, hogy egy újabb élet kezdődött számára, ahogyan a levelében írta, „halál nélkül”. Amikor megszülettem, nem írt többet a régi félelméről, miszerint egyedül marad, és idegenné válik a saját életében. Így eszembe sem jutott, hogy önként száműzetésbe vonult volna. Logikusnak tűnt a gondolat, hogy meghalt, de ez ellen minden porcikám tiltakozott, és tiltakozik most is. Ha rá gondolok, egy élő ember felé száguldanak a gondolataim, érzem, hogy ő most is a világ része, nem lehet halott.

Szereti, gondoltam. Nagyon is, talán senki nem szerette így apámat életében, mint ez a nő. Még anyám sem.

Sötétedett. Odakint is, belül is.

- Azt meg tudja mondani, hogy miért vált el anyámtól?

Láttam az arcán, hogy nem.

- Írt erről is nekem, persze, de ő sem tudta igazán az okot. Miután édesanyád rákos lett, és apád meg volt győződve róla, hogy ebben neki is szerepe volt, úgy döntött, a maga részéről mindent megtesz, hogy ez a folyamat ne ismétlődessen meg.

- Tudom. Úgy fogalmazott, „feloldozza” anyámat.

- Valami ilyesmi. Nem vagyok benne biztos, hogy jó döntés volt, mert úgy tudom, édesanyád nem lett jobban, sőt.

- Édesanyám abban a másodpercben befejezte az életét, hogy apám elköltözött. Még mutatott életjeleket, evett, ivott, lélegzett, dolgozott, de a lelke már halott volt. „Nem sikerült”, mindig ezt mondta. „Nem sikerült”. Amikor megkérdeztem, mi nem sikerült, századszor is azt válaszolta: „Életet adnom.” Soha nem értettem, miről beszél, hiszen ott voltam én, a gyerekük, apám és a hármunk élete. Mire vágyott még?

Csend lett. A nő még mondani akart valamit, de inkább nyelt egyet. Nem firtattam, elfáradtam. Van, hogy a legfontosabb dolgokba is beleun az ember. Abban a pillanatban

elegem volt az egészből, a kutatásból, apám önző rejtvényeiből, az intellektuális leveleiből, és a régi barátnő emlékeiből is. Haza akartam menni. Mondtam is rögtön. A nő nem tartóztatott.

- Megyek én is. Találkozunk még?

Azt akartam felelni, hogy „minek?”, de meggondoltam magam.

- Igen. Keresni fogom telefonon. Jó lesz így? - tettem hozzá, mert nem kaptam választ. Talán az járt a fejében, hogy ezzel a rossz dumával akarom lerázni. De elmosolyodott.

- Persze, mindenképpen. Várni fogom. Aztán hátha történik valami, ami előbbre viszi az ügyünket.

Az ügyemet, akartam mondani, de ezúttal is befogtam a számat. Kezet nyújtott, és elköszöntünk egymástól.

Hazaérve meghallgattam, és lemásoltam a füzetbe az egész beszélgetést. Egyes mondatokat furcsa volt leírni, élőben természetesnek tűntek, de leírva nem. Ilyenek, mint: „...*édesapád szakított vele az utolsó utáni pillanatban.*” Mi az, hogy „utolsó utáni pillanat”? Nem azt akarta mondani, hogy „utolsó pillanat”? Aztán: „... *mintha nem engedte volna meg magának, hogy tartósan jól menjen a sora, attól félt, a sikernek, a jólétnek ára van, és a sors azzal bünteti, hogy mindent és mindenkit elveszít majd.*” Működhetnek ilyen erők az emberben? És kényszeríthetik olyan döntésekre, hogy inkább ő dob el mindent magától, megelőzve a sorsot, és megtartva így legalább annak illúzióját, hogy ő tartja kezében az életét?

Aztán apám rólam írott levelét olvastam, majd a koncertjét néztem meg kétszer egymás után. Mindig ugyanannál a versszaknál kapott el a bögés, egy kispárnát szorongattam, annak a sarkát harapdáltam:

Vigyázok rád kicsim

Álmodd tovább újra

Mit egy kisgyermek megért

Álmodd tovább kincsem

Szüleid életét

Nem akarok álmodni többé!

Kérem vissza a szüleimet azonnal!

Hogy vigyázol rám, apa?

Nem értek semmit!

Nem értem, kikről beszél apám a koncertjén, hol van az én szerepem ebben az egészben, és miért nem szól hozzám senki emberi nyelven.

Picsába a művészettel, az érzésekkel, az elvont gondolatokkal!

Titkos üzenet egy zongorában? Számok, kódok? Van szíve annak, aki ezt hagyja a lányára ölelés helyett?

Van szíve?

Gyűlöllek, apa!

IV.

Szépeket írtam az előző fejezetben, mi? Mindegy, most már így marad.

Az utolsó lekarcolt felkiáltójellel kidobtam a naplót a szemétkosztóba, és le is vittem a kukába. Aztán az éjszaka közepén lerohantam a konténerhez, imádkozva a plafonlakókhoz, hogy ne üres szemetes fogadjon, de mint rendesen, csordultig tele volt. A telefonom fényénél feltúrtam az egészet, és kihalásztam a füzetet. Rácsorgott valami ragadós izé, de nem esett baja. Megtisztogattam, és újraolvastam, majd beraktam a fiókba.

Két hét telt el, és most már mindent tudok, leginkább azt, hogy nem tudok semmit. Furcsa, nem mondhatnám, hogy éber állapotban telt el ez az időszak, járkáltam a városban ide-oda, sokszor tűnt úgy, mintha egyszerre két vagy három helyen lennék, és olyan is volt, hogy meglepetten találtam magamat újra a testemben. Kimentem a temetőbe is.

Az egyik hasonló csatangolásomból hazatérve egy férfi várt rám a lépcsőházban a bejárati ajtó előtt, megörült jöttömnek. Ötvenes, borostás, sötét hajú férfi, sokáig gondolkodtam azon, melyik amerikai színészre emlékeztet, most már tudom: Liam Neesonra.

Bemutatkozott, és kiderült, hogy tényleg engem keres, pontosabban anyámat. A zongora miatt jött. Mondta, évekig ő tartotta karban a hangszert, és most is azért bátorodik zavarni, hogy megkérdezze, minden rendben van-e vele, mert anyám évek óta nem jelentkezett. Ha már ott volt, behívtam egy kávéra, aztán közösen megállapítottuk, hogy nincs otthon semmilyen fajta kávé, ezen jól nevettünk, és rögtön szimpatikussá is vált. Két pohár víz mellett ücsörögtünk a konyhában. Apámról mesélt, mindent tudott róla, amit egy zongorahangoló tudhat, aki szerette a zenéjét. „Kár, hogy meghalt”, ezt mondta.

Tudod, van olyan, hogy a megértés már ott lakik a szívedben, akkor is, ha még találgatsz, vagy magadnak sem vallod be, hogy nem látod a nyilvánvalót. A férfi velem szemben ült a hokedlin, és beszélgetésünk egy pontján megmutattam neki a zongorában talált papírfecnit a számokkal. Nagyot nézett, főleg, amikor elmondtam neki, mit jelentenek a számok, és mit indított el ez a titkos üzenet az életemben. Aztán vártam, hogy mondjon rá

valamit, de csak bámult, és valami szánakozásfélét véltem kiolvasni a tekintetéből. Majd megszólalt.

- A „D” hang, emlékszem.

- Micsoda? - ez én voltam.

- A törött kalapács. Az édesapja aggódott, hogy nem fog tisztán szólni, de megnyugtattam, hogy a ragasztás tartós lesz, és nem fogja észrevenni a különbséget.

- Ragasztás?

- Igen. Megrepedt a kalapács. Tudja, fából készült.

- A kalapács - nem tudtam mást kinyögni, arra gondoltam, vajon az ember hallja-e, amit mond. Megfogta a cetlit, nézegette.

- Erre is emlékszem. Sajnos nem jöttek be.

- Mik? - suttogtam.

- A számok.

Még sok mindent mondott. Elmesélte, hogy valaha zenésznek készült, de nem volt elég kitartó, pedig határozottan tehetségesnek tartották. Még zeneiskolába is járt, aztán abbahagyta az egészet, maradt zenegyűjtő és hangszerjavító. Ebből él, ismer minden zenészt és zenetanárt. Én pedig valahol messze jártam, a gyerekkoromban, ahol sokkal fiatalabb kiadásban megjelent ez a férfi, apám beszélt vele, majd felnyitotta a zongora fedelét, és matatott benne. Én a folyosóról figyeltem a műveletet. Akkor hosszú haját viselt a bácsi, hátul összefogva.

Most pedig azt mondja, hogy nem jöttek be neki a számok.

A következő kérdés már felesleges volt, de ha már pusztulás vár, legyen az is gyors és kíméletlen, gondoltam.

- Maga tette ezt a papírt a zongorába?

- Persze. Ez támasztotta meg a kalapácsot... A ragasztás miatt - tette hozzá.

- Maga írta rá a számokat is?

- Ezt a papírt találtam a zsebemben. Nem kellett volna olyan sokáig ott hagyni, mondtam az édesapjának, hogy másnap eltávolíthatja.

- De ő meghalt.

- Sajnálom.

Én is sajnáltam. És a férfi elment, olyan tekintettel, mint egy kisfiú, aki nagy bajt csinált a konyhában, és nem meri elmondani. A papírt nem tette el, pedig vihette volna. Átkozottá vált, méreggé, amely arra vár, hogy bevegye valaki, és megvárja, míg elmúlik a világ a számára. De nem múlt el, minden maradt, a fal ugyanolyan zsíros és kopott volt, mint

akkor, amikor még azt hittem, apám üzent nekem a felejtésen túlról. Felhő sem takarta el odakint a napot, csak nekem tűnt sötétebbnek a lakás, a jelen, az élet.

Sokáig nevettem, hangosan, csapkodva, amíg bírtam. De egy idő után már nem tudtam ezt sem jól csinálni, így abbahagytam. Semmit nem tudok jól csinálni. Keresni sem tudok jól, ahogy az üzenet világosan megfogalmazta. Bárki is írta, bármilyen véletlenek sorozata volt, hogy értelmes szavakat kaptam apám dalszövegeiből, igaza van.

Most azt hiszed, ezzel vége a történetnek, de még hátravan a finálé. És hol máshol játszódhatna a végkifejlet, mint egy temetőben?

Ahogy fentebb írtam, sokat mászkáltam azokban a napokban a városban, a zongorajavító ember látogatása előtt is, után is. Bejártam azokat a helyeket, amelyek hármunk életéhez kötődtek, ahol sokat megfordultunk, és amelyekre emlékeztem. A játszótér a hintával, ahol csúnyán elharaptam a nyelvem, a földszinti lakás, ahol anyám lakott, mielőtt megismerkedett apámmal, egy macskával együtt, amely kiugrott az ablakon, elszökött, és soha nem talált vissza, a város legrobusztusabb épülete, amely ma kollégium, de annak idején szülőotthon volt, és mindketten ott születtek, a kórház, ahol két nagyszülőm is meghalt ugyanabban a szobában, a mozi, ahol életem első egész estés rajzfilmjét láttam, és ahol apám is adott koncertet nem sokkal a születésem előtt, a folyópart, ahol anyám apámmal szeretkezett egy nyári éjszakán, és összecsípték őket a szúnyogok, és ahonnan egyszer egy hatalmas csigát vittem haza boldogan a tenyeremben; a harmadik emeleti lakás ablaka, apám gyerekkori kisházja, itt kezdett álmodni, és alkotni; az óvoda, amelynek ballagási ünnepségén, ez előadott mesedarabban apám játszotta a mesélőt, de nem szerette, mert mögötte mindvégig az orrát fújta egy kisfiú, és apám folyton elfelejtette az amúgy is betanult szöveget, a valamikori édességbolt, ahol mindig megálltunk egy forró csokira, amikor arra jártunk, de ma már csak egy kocsmá áll a helyén, a vidámpark hűlt helye, a kis magán állatkert hűlt helye, a könyves pavilon hűlt helye, a parkban elmélyülten sakkozó idős bácsik hűlt helye, a valamikori focipálya, amely most egy áruháznak ad helyet, a szánkózásra valamikor tökéletesen alkalmas domboldal, amely ma már alig lát havat, az égbe nyúló betonkatedrális a völgyben, amely évekig épült, és minden héten elmentünk megnézni, hogyan növekszik, a buszmegálló, ahonnan apám indult minden nap az iskolába, a másik buszmegálló, ahonnan én, anyám régi munkahelyei, a használtruha bolt, a sarki presszó, a művelődési ház, a színház, a drogambulancia, a nyelviskola, az árkádok, amelyek minden filmben szerepelnek, ami a városban készül, a zenepavilon a parkban, ahová nem fért be apám zongorája, ezért életében egyetlen alkalommal szintetizátoron játszott azon az estén, a DVD kölcsönző, ahol fél évet dolgoztam, az általános iskolám a második emeleti ablaksorral, a hosszú lépcső a völgybe, amelyet

százszor is megmászta egymás után azzal a reménnyel, hogy izmos lábam lesz tőle, az erdő, amelyet tornapályának rendeztek be, és ahová tavasztól őszig anyám minden reggel futni járt, apám pedig sétálni, a kedvenc fagyizónk, cukrászdánk, padunk, mászókáink, ősszel aranyszínű falevelekkel borított parkunk, száz éves fáink, lángossütőnk és graffitizó falunk.

És a temető.

Iroda, ugyanaz a nő, ugyanaz a zavart szemlesütés, ugyanaz a szabadkozó mondat (Nagyon sajnálom, de még nem találtuk meg az édesanya urnáját), de már jól érezhető mellézköngével (Ne jöjjön ide többet, ha lehet). Így hát megkérdeztem, hova „helyezték el” az elcserélt urnát. Nem értette a nő a kérdést, én sem magamat, de útbaigazított.

Szép a temető alkonyatkor, tudod? Az intenzív narancsos fény féltőn takarja be a hantokat, szép álmokat kíván.

Szürke márványtáblát nézek, rajta egy név, és évszámok. Ötvennyolc éves volt a nő, akinek a hamvai itt nyugszanak. A kicsiny vakablakok többségével szemben ez dísztelen, se mécses, se virág, még művirág sem. Persze, hiszen az önkormányzat temettette el. Hogyan is fogalmazott a nő?

„Egy hajléktalan nő hamvai. Nincsenek rokonai.”

Dehogyan nincs, gondolom, dehogyan nincs.

A plafonlakók ezt jobban tudják.

Előveszem a mobilt, telefonálok. Apám gyerekkori szerelme megörül hangomnak, kérdi, találkozunk-e a közeljövőben. Azt mondom, nem látom értelmét, és megosztom vele a zongorajavító bácsi történetét a számokkal, amik nem jöttek be.

Hallgat.

Hallgatok.

Miért hívtam akkor, kérdezi, berekedt az előző mondat óta. Mondom, sokat gondolok apám hosszú párkapcsolatára, a nőre, akivel azelőtt járt, hogy anyámmal megismerkedett volna.

Hallgat.

Hallgatok.

Mi volt a neve, kérdezem. A nevét nem mondta, amikor beszéltünk, ugyanis.

Most megmondja. És megkérdezi, értem-e. Persze hogy értem.

Megköszönöm, és bontom a vonalat.

Szürke márványtáblát nézek, rajta egy név, és évszámok. Ötvennyolc éves volt a nő, akinek a hamvai itt nyugszanak. Akivel apám gyermeket tervezett, de csak az „utolsó utáni pillanatban” sikerült, amikor már késő volt.

Késő volt együtt maradni.

Nézem a táblát, és anyám jut eszembe, aki sokszor mondta, hogy „Nem sikerült életet adnom.”

Lehet, hogy most nem értesz semmit, de nem is kell. Az élet nem olyasmi, amit meg lehet érteni, talán csak a plafonlakók sejtik valamennyire, honnan jönnek és merre tartanak a dolgok, a szélfúttá falevelek, az emberek.

A plafonlakók, akik urnákat cserélgetnek.

Négy dolog biztos csupán.

Volt egy apám, aki meghalt. Igen, ez biztos. Szeretett engem, és soha nem hagyott volna el. Buta voltam, hogy ezt gondoltam.

Volt egy anyám, akit nem ismertem, ő is meghalt.

Volt egy nevelőanyám, aki eltévedt az életében. Halott.

Vagyok én. Élek.

Élek.

Van még kérdésed?

Itt végződik a történet, be is telt a füzet. Elteszem a fiókba. Majd a gyerekeim, unokáim elolvassák egyszer, ha érdekli őket. Ha nem, az se baj, az ember elvan a múlt nélkül is.

Leülök a zongorához, összeérintem az ujjaimat, úgy, ahogyan apámmal játszottuk egykor a gondolatolvasósdit. Becsukom a szemem. Hallom, ahogy zongorázik valaki a közelben, és halkán mormog is valamit. Aztán rájövök, hogy én játszom, én mormogok. Hallgatom magamat, ahogy hangom elmélyül, egy meglett férfi hangjává változik. Jó hallgatni.

Van úgy, hogy az ember elvégzi a feladatát, de még maradni szeretne, és nem lehet. Odafent intenek, és te búcsúzol. De hamar megérted, hogy az egész nem is olyan félelmetes, nem is olyan nagy erőfeszítés. Az idő csak egy ablak, a halál csak egy jóleső nyújtózás a magasba. Viszem magammal, amit lehet. A kislányom arcát, ahogy aludt, a dallamokat, amelyek megváltottak és megmentették az életemet, a bejárt ösvények porát, a merészen az égre mázolt felhőjátékok csodálatát. A csokoládé, a versek és az érintések ízét. És csak ámulok mindezen.

*Régi falak közt
Léptem köveket
Fülem szél zaját
Szám száraz morzsát
Falatoz
Nincs már közöm
Állítom most
A régi falakhoz
Csak a tél ijeszt
Mert csendes hidegen
Új havat hoz
Miben nyomaim
Követhetik
S a rosszindulat
Köveit vethetik*

Amikor az ember kinövi és levedli a bőrét, sok minden lehámlik vele együtt. A barátok, akik a múlt hűséges játszótársai, de nincs belépőjük a jövőbe. A régi szerelmek, akiket más ölel, és akik mást ölelnek. Akik a múlt fénylő szobrai, de elporlanak, és darabjaikat elviszi a szél a végtelenbe. Az imádott és szívesen játszott szerepek és jelmezek, amelyekben már szánalmasan öregnek látszik a színész, ahogyan hajlott háttal, görbe vállakkal áll a sötét színpadon, és tapsot remél, még és még és még és még. A vágyott meghitt helyek, a szeretettel összeszededetett holmik, a féltő gonddal egymás mellé rakogatott könyvek, lemezek, képek és emlékek. Mind rettegnek, mert tudják, sorsuk a felejtés, az elhagyatottság, az árnyékba kerülés. Voltak, és egyszer majd nem lesznek, akár az emberek, a világ, a szerelem.

*Elnézem arcod
Bágyadt boldogan
Milyen elfogadni
A napi gondokat?
Széppé tehetem
Színekbe ölthetem*

S rímekbe költhetem

Egyszerű életem

Nem tudtam, hogy az utolsó reggelen ébredek, az utolsó éjszaka után. Talán jobban megbecsültem volna az álomvilágot, amelyet utoljára csodáltam az innenső oldalról. A kislányom suta vicceit, amikor utoljára beszélünk telefonon. Volt feleségem értetlen tekintetét. Kislányom édesanyjának emlékét. Nem tudtam, hogy nem térek vissza, és azt sem, hogy kislányom keresni fog a dalaimba. Most már biztosan tudja, hogyan keressen jól.

Ismét egy dal

Mi fülemben susog

Hogy mit kezdj vándor

Mit tegyél magaddal

Fáradt, kínzott, fázott

Egyszeri agyaddal?

Mormogok, dúdlok, szemem csukva, érzek, élek, hallgatom magamat. Majd elmarad az ének, elmaradnak a szavak, ujjaim ellustulnak, a húrok rezgése vibrál még egy kicsit az egyre szűkülő térben. De az is elmúlik hamarosan.

Most már csak a lélegzetvételem sóhaja az egyetlen hang ezen a világon, velem marad, amíg lehet, amíg szabad, amíg a plafonlakók engedik.

Amíg engedik.